

HELSINGIN HIIPPAKUNNAN ORTODOKSISTEN SEURAKUNTIEN JÄSENLEHTI | IRTONUMERO 5,50€

ORTODOKSI

06/16 *viesti*

*Mielenterveys
ja hengellisyys*

*Armomurha
jakaa mielipiteitä*

“Alkoholistin on
löydettävä egoaan
korkeampi voima”

18

16

Legot ovat Aavaharjun perheen
yhteinen harrastus.

26

Eutanasia jakaa mielipiteitä.

19

Johannes Porokara huolehtii vainajien viimeisestä matkasta.

Sisällys

3 PÄÄTOIMITTAJALTA

4 KIRKKOHERRALTA

6 AJANKOHTAISTA

9 ARKENA "Kaikkea hyvää voi siunata"

ARKENA

10 MIELI KAIPAA YHTEISÖÄ *Kannessa*

13 USKOSTA PUHUMISEN VAIKEUS

16 KIRKKOJA JA IKONEITA LEGOISTA

18 KOLUMNI Johannes Lahtela

19 REPORTAASI Kylmiöstä maan kamaraan

23 РУССКОЯЗЫЧНЫЕ СТРАНИЦЫ

24 MEIKÄLÄISIÄ Kirsi-Maria Hartikainen

25 PYHÄNÄ Maallikkokin voi toimittaa palveluksia

PYHÄNÄ

26 LAUPEUDENTEKO VAI ARMOMURHA? *Kannessa*

29 ESIPAIMENELTA

31 SVENSK SIDA

32 PYHÄT MYSTEERIT Öljyphytys

34 PYHÄT ESIRUKOILIJAMME

35 KULTTUURI

37 HUOMENNA Perhekerho on avoin kaikille

HUOMENNA

38 LAPSET JA NUORET

40 JUMALANPALVELUKSET JA MENOT

52 DIAKONIA TIEDOTTAA

53 PERHEUUTISIA

54 LAINATUT JA LUKIJALTA

55 RISTISANATEHTÄVÄ

ORTODOKSI

06/16 viesti

Helsingin, Haminan, Kotkan, Lahden,
Lappeenrannan ja Tampereen
ortodoksisten seurakuntien lehti

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti.

Lehti ilmestyy 8 kertaa vuodessa.

JULKAISIJA: Helsingin
ortodoksinen seurakunta

TOIMITUS: Liisankatu 29 A 2, 00170 Helsinki
SÄHKÖPOSTI: ortodoksiviesti@ort.fi
PÄÄTOIMITTAJA: Mirva Brola,
p. (09) 8564 6115
TOIMITUSSIIHTEERI: Laura Karlin,
p. (09) 8564 6116

LEHDEN ULKOASU: Leena Toivola

LEHDEN TAITTO: Magnus Scharmanoff,
Aste Helsinki Oy

TOIMITUSNEUVOSTO:
Markku Salminen, Risto Nordell, Urpo
Uotila, Andreas Larikka, Anna Syrjänen-
Filppu, Alexander Hautamäki, Birgit
Salmenhaara, Timo Tynkkynen, Liisa
Tynkkynen, Jonas Bergenstad, Mikko
Kuri, Aleksej Sjöberg, Eeva Manni

TILAUSHINTA: 40 € / vuosi. Lehti on
seurakuntien jäsenille ilmainen.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET:
(seurakuntalaisten ei tarvitse ilmoittaa
osoitteenmuutoksia): p. (09) 8564 6100

PAINOPAikka:

punamusta

ISSN 0788-9194

KANNEN KUVA: LAURA KARLIN

Hiljaiseksi vetää

ALOITTAESSANI vuosi sitten Ortodoksisviestissä koin joitain hämmentäviä hetkiä, kun kerroin vanhoille tuttaville uudesta työpaikastani. Muutamat mykistyivät täysin kuullessaan, että olen vaihtanut ortodoksisen seurakunnan leipiin. Tuntuu tarpeelliselta tähdentää, että olen edelleen samalla huumorintajulla varustettu enkä ole kokenut äkillistä uskontuloa; minulla vain sattuu olemaan juuret menetetyssä Karjalassa ja sitä kautta ortodoksisuudessa. Lehden teko on lehden tekoa, toimialasta riippumatta.

Miksi uskoon liittävät asiat vetävät hiljaiseksi? Miksi niistä ei kehkeydy luontevia jatkokysymyksiä? Viimeisten vuosikymmenten aikana olemme vapautuneet puhumaan monista aiemmin vaietuista aiheista, kuten seksuaalisuuteen tai tasa-arvoon liittyvistä kysymyksistä. Uskonnon osalta kehitys tuntuu kulkevan päinvastaiseen suuntaan. Se mikä ennen oli valtavirtaa ja yleisesti hyväksyttyä ja oletettua, kuuluu nykyisin yhä enemmän yksityisyyden piiriin. Saunan lauteilla on helpompi keskustella vaikka itse kunkin sänkykamaripuuhiesta kuin kirkossa käymisestä.

Julkisessa keskustelussa kirkkoja käsitellään monesti tavalla, jossa hengellisyydellä ei enää ole sijaa. Esiin nousevat helposti kärjistetyt ääriäidän mielipiteet, tai sitten kirkon toimintaa esitellään kaikesta ydinsanomasta riisuttuna. Johtuuko tämä uskonnosta vieraantumisesta, vai eikö nykyihmisellä enää ole uskonnollista yleissivistystä? Esimerkiksi nuoremman polven kansanedustajilta tuskin kuulee enää osuvia viittauksia

Vanhan testamentin kertomuksiin po liittisessa puheessa, mikä ennen oli arkipäivää.

Tässä Ortodoksiviestin numerossa pohdimme muun muassa uskosta puhumisen vaikeutta. Riikka Juvonen arvelee esseessään, että osa kiusallisesta hiljaisuudesta selittyy kainoudella, ylikorrektiudella ja menneitten vuosikymmenten vasemmistolaisuudella. Monissa muissa maissa uskonto sen sijaan on yhä luonteva osa ihmisten arkielämää, mihin törmäämme Suomessakin uusien maahanmuuttajien myötä.

Uskonnosta ei siis pitäisi vaieta. Siitä tai sen puutteesta pitäisi pystyä keskustelemaan yhtä avoimesti kuin mistä tahansa muustakin elämän osa-alueesta, leimaamatta ja syrjimättä. Enemmistö suomalaisista kuuluu yhä kirkkoon, eikä siinä ole mitään noloa tai hävettävää. Hyvää esimerkkiä näyttää vaikkapa pohjoiskarjalainen Liperi, joka on päättänyt siunata ekumeenisesti kunnan kaikki uudet toimitilat.

Mirva Brola

Suunnittelun aikaa

KIRKKOVUODEN alkaessa käynnistyy myös seuraavan maallisen kalenterin toimintavuoden suunnittelu. Kuluvan vuoden toteuttamiseen sekä ennusteiden perusteella tehdään toimintasuunnitelma ja valmistellaan talousarviota. On tärkeää kerätä oikeaa tietoa päätöksenteon pohjaksi. Hyvä ohjenuora on Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma: seurakuntien tulee linjata toimintansa siinä annettujen prioriteettien mukaan.

Keskiöön asettuu tuolloin jumalanpalveluselämä ja kirkollisen identiteetin vaaliminen. Hyvä väline tähän on eettinen toiminta, jota ilmentää muun muassa diakoniatyö. Vapaaehtoisuus mainitaan erityisesti: tätä kautta meillä on erinomainen tapa käyttää resursseja viisaasti ja luoda merkityksellisiä kohtaamisia. On hyvä miettiä, mitä vapaaehtoisuus käytännössä seurakunnassa on. Se ei toimintamuotona tapahdu itsestään ja omalla voimallaan, vaan siinäkin tarvitaan johtamista ja resursseja.

Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulee hakea malleja, jotka puhuttelevat myös niitä ihmisiä, jotka eivät vielä ole toiminnassa mukana. On helppoa tehdä kirkollista työtä tuttu-

jen ja kavereiden kesken. Meidät on kuitenkin kutsuttu tekemään työtä Kristuksen kirkon hyväksi: tällöin emme saa laiminlyödä etsivää seurakuntatyötä. Osaamisemme haastaa aidosti tavoite saada mukaan myös uusia ja ehkä erilaisiakin ihmisiä. Olemmeko valmiit jakamaan kokemustamme ja tilaamme Kristuksen kirkossa?

Etsimisen myötä meistä voi tulla myös löytävä seurakunta: kiinnostuneina toisistamme viemme eteenpäin sanomaa, joka on koskettanut sydäntämme. Keskinäinen kunnioitus ja vilpittön halu kaikkien pelastukseen voi antaa todistuksen, jonka myötä myös passiiviset tai välinpitämättömät kiinnostuvat seurakunnan työstä.

Vaikeinta on varmaankin luopua tuomitsemisesta: kiusauksesta, joka johdattaa kaikkia kauemmaksi Jumalasta sekä toisistamme. Tuomitseminen, ylenkatsominen ja lokerointi ovat tehokkain tapa estää ihmisiä olemasta aktiivisia kirkossa. Johdatukseen siis toiminnan ja talouden suunnittelua oikeat analyysit resursseista ja mahdollistakoon Kirkon perinne ja keskinäinen kunnioitus työn.

Markku Salminen

Helsingin ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra

Время планирования

С началом церковного года началась подготовка плана деятельности на следующий календарный год. На основании результатов деятельности в уходящем году и планировании будет сформирован план деятельности и бюджет на будущий год. Хорошим ориентиром для этого является Общецерковный план деятельности – именно общецерковные цели являются приоритетом для планирования приходской деятельности.

Главной задачей на сегодня является богослужebная жизнь и воспитание церковной идентичности. Хорошим инструментом для этого является этическая деятельность, которая осуществляется в служении милосердия. Особое место занимает волонтерское служение, благодаря которому мы можем с мудростью использовать наши ресурсы и достигнуть значительных результатов. Стоит задуматься, что значит термин «волонтерская работа в приходе». Этот вид деятельности не может жить сам по себе, но требует управления и использование ресурсов.

В процессе планирования, а затем и в ходе достижения целей, нужно использовать формы, благодаря которым можно привлечь тех, кто еще не активен в приходской жизни. Конечно, легко заниматься церковной деятельностью среди друзей и знакомых. Мы призваны трудиться на благо церкви Христо-

вой и не должны пренебрегать служением достижения людей. Готовы ли мы со всей серьезностью отнестись к задаче достижения новых людей. Готовы ли мы делиться опытом и местом в Церкви Христовой?

Для ищущего человека и мы можем стать искомым им приходом. Внимательное отношение друг к другу поможет нам нести ту весть, которая когда-то тронуло наше сердце. Взаимное уважение и искреннее желание всеобщего спасения может стать свидетельством, благодаря которому многие из тех, кто находится в пассивном и безразличном состоянии, присоединятся к служению церкви.

Наверное, самое сложное - это перестать осуждать. Это то искушение, которое удаляет нас от Бога и друг от друга. Осуждение, высокомерие и замкнутость являются лучшими средствами для изоляции человека от активной приходской жизни. Давайте же в процессе планирования деятельности руководствоваться верной оценкой ресурсов, подкрепляясь Церковной традицией и уважением друг к другу.

Марку Салминен, настоятель

Хельсинкский православный приход

Перевод Алекси Савельев

Taiteiden yö täytti kirkot

HELSINGIN ORTODOKSINEN seurakunta oli jälleen mukana Helsingin Juhla- viikkojen ohjelmaan kuuluvassa Taiteiden yössä.

Taiteiden yötä vietettiin Uspenskin katedraalissa, Pyhän Kolminaisuuden kirkossa ja Myllypuron kappelissa 25. elokuuta.

Illan aikana seurakunnan pyhäköissä pääsi muun muassa kuuntelemaan ortodoksista kirkkomusiikkia, osallistumaan jumalanpalveluksiin, tutustumaan ikonimaalaukseen ja aistimaan monikulttuurista tunnelmaa.

Pyhän Kolminaisuuden kirkon pihalla sai perinteiseen tyyliin nauttia slaavilaisesta musiikista ja venäläisen keittiön klassikoista.

Kirsi Kärki ja **Airi Markkanen** tulivat tapahtumaan yhdessä. Kärjelle kertaa oli ensimmäinen, mutta Markkaselle Kolminaisuuden kirkon tapahtuma oli tutumpi.

– Olen ortodoksisuuden ihailija ja käyn usein ortodoksisissa kirkkoissa. Söin borsseikeittoa ja blinejä, se on perinteeni.

Moni tuli nauttimaan Kolminaisuuden kirkon pihaan venäläisen keittiön herkuista ja slaavilaisesta musiikista.

Uspenskin katedraalin pihassa ihmisiä ilahdutti Etnobaari, jossa tarjottiin monenlaista syötävää. Kirkon kryptassa järjestettiin ensimmäistä kertaa iko-

nimaalauksen työnäytöksiä, ja kävijöillä oli mahdollisuus harjoitella myös ikonin piirtämistä.

TEKSTI JA KUVA: LAURA KARLIN

Vaalitapaan ja piispanistuimen sijaintiin ehkä muutoksia

SUOMEN ORTODOKSISEN kirkon kirkollishallitus kokoontui 9. syyskuuta. Kokous käsitteli muiden muassa kahta kirkolliskokoukselle tehtyä aloitetta.

Piispa **Arseni** on tehnyt aloitteen seurakunnanvaltuuston vaalitavan muuttamisesta postin tai internetin välityksellä suoritettavaksi vaaliksi.

Kirkollishallitus päätti yhtyä aloitteen ja esittää asian siirtämistä kirkollishallituksen myöhemmin nimeämän työryhmän valmisteltavaksi. Samalla esitetään selvitettäväksi mahdollisuudet kir-

kolliskokousedustajien vaalin uudistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

Nunna **Elisabet (Liisa Toppila)** on puolestaan tehnyt aloitteen perustaa työryhmä, joka selvittäisi arkkipiispan istuimen Helsinkiin siirron vaikutukset ja laatisi esityksen siirrosta ja sen vaikutuksista säädöksiin sekä aikataulusta, mikäli työryhmä päätyy esittämään siirtoa.

Kirkollishallitus päätti jättää asian pöydälle jatkovalmistelua varten. Asiasta päätetään kirkollishallituksen lokakuun

istunnossa. Nykyisin arkkipiispan istuin sijaitsee Kuopiossa yhdessä keskushallinnon kanssa.

Oikaisu

Toisin kuin Ortodoksiviestin 5/2016 sivulla 25 väitettiin, liturgiassa luetavaan muistelukirjaan tulee merkitä vain ortodoksien nimiä.

Uusia työntekijöitä Helsinkiin

HELSINGIN SEURAKUNNANVALTUUSTO on valinnut **Kirsi-Maria Hartikaisen** seurakunnan uudeksi kanttoriksi. Hänen sijoituspaikkanaan on Helsingin kaupungin alue ja vastuualueena suomenkielinen työ.

Hartikaisella on pitkäaikainen kokemus seurakuntatyöstä ja kanttorin tehtävistä. Helsinkiin hän siirtyy lokakuun alussa Iisalmen seurakunnasta.

Seurakunnanneuvosto on kokouksessaan 15. syyskuuta valinnut **Jenni Patomeren** seurakuntasihteerin toimeen. Hän aloittaa tehtävässä lokakuun aikana.

LARIKKA PAPIKSI JÄRVENPÄÄHÄN

Helsingin hiippakunnan piispa, metropoliitta **Ambrosius** on määrännyt arkkimandriitta **Andreas Larikan** hoitamaan Helsingin seurakunnan papin tointa määräajaksi 1.10.2016–28.2.2017 sijoituspaikkanaan Järvenpää.

Larikka siirtyy Helsinkiin Haminan seurakunnasta, jossa hän on toiminut kirkkoherran tehtävien hoitajana.

Itä- ja Keski-Uudenmaan papin tehtävä pyritään täyttämään erillisessä hakumenettelyssä vakituisesti 1.3.2017 alkaen.

Piispa on niinkään määrännyt diakoni **Joosef Volan** Itä- ja Keski-Uudenmaan kanttorin sijaiseksi 24.10.2016–6.8.2017 väliseksi ajaksi.

Alueen nykyinen kanttori **Minna Jokinen** siirtyy hoitamaan Tampereen ortodoksisen seurakunnan kanttorin sijaisuutta.

Järvenpään kirkon uutena osa-aikaisena vahtimestarina on puolestaan aloittanut syyskuussa ETM **Mikko Blom**.

Lappeenrannan kirpputorille tarvitaan lahjoituksia

Diakoniatoimikunta järjestää Lappeenrannan Linnoituksen joulumarkkinoiden yhteydessä 10.–11. joulukuuta perinteisen kirpputoritapahtuman. Kirpputorin tuotto käytetään diakoniatoiminnan hyväksi muun muassa avustuksiin.

Kirpputorille otetaan vastaan lahjoituksina hyväkuntoisia ja puhtaita kodin tavaroita, kuten astioita ja koriste-esineitä, kodin tekstiilejä (ei vaatteita) ja kirjoja ynnä muuta. Lahjoituksia voi toimittaa seurakuntasaleille sekä Lappeenrantaan että Imatralle 30. marraskuuta mennessä.

Tutki kotisi kätköjä ja tuo lahjoituksesi lähimmäisesi auttamiseksi!

Anna Golubkova (vas.) opasti Tarja Tarimaa kasvojen vaalentamisessa. – Tummin väri tulee silmien ympärille ja leuan alle.

Opettajille ikoni-osaamista Venäjältä

MOSKOVALAINEN ANNA GOLUBKOVA kävi syyskuun alussa kouluttamassa Helsingin seurakunnan ikonimaalauksen opettajia. Viisipäiväisellä kurssilla keskityttiin kasvojen maalaamiseen. Tarkoitus oli antaa opettajille teknisen ja teologisen tietämyksen lisäksi uusia pedagogisia ideoita.

Ikonimaalauksen opettajat muun muassa maalasivat puulelylle kuudet Jumalanäidin kasvot, joita vaalennettiin kuva kuvalta.

– Tarkoitus on tehdä manuaali oppilaita varten niin, että heille on helpompi selittää asioita, Golubkova kertoi.

Golubkova työskentelee opettajana moskovalaisessa ikonimaalauksen koulussa Sofiassa ja hän piti kurssin pääosin englannin kielellä. Hän kehui suomalaisia opettajia nopeiksi ja hyväiksi ikonimaalareiksi.

Mukana oli kahdeksan ikonimaalauksen opettajaa eri puolilta Uuttamaata. Lähes kaksikymmentä vuotta ikonimaalauksen opettanut **Ritva Tarima** oli mielissään, että Helsingin seurakunta järjesti ensimmäistä kertaa opettajille suunnatun kurssin Helsingissä. Aiemmin hän on osallistunut omakustanteisesti Valamossa pidettyihin työpajoihin.

– Toisilta opettajilta oppii aina jotakin uutta, Tarima kiteytti.

TEKSTI JA KUVA: LAURA KARLIN

Hautakartoitus toi uudet numerot hautoihin

HELSINGIN LAPINLAHDEN ortodoksisella hautausmaalla on valmistunut hautakartoitus, jossa on käyty läpi kaikki hautausmaan haudat. Kartoituksessa on selvitetty kaikki hautapaikkoja koskeva tieto muun muassa sijainnista leveyteen ja syvyyteen sekä selvitetty hautausmaalla sijaitsevat tyhjät hautapaikat.

Kartoituksen on tehnyt tänä syksynä maisemasuunnittelijaksi valmistuva **Saara Rantilä**.

– Kukaan ei tiennyt alkuun, miten iso projekti tämä olisi, kolme vuotta opintojensa ohessa kartoitusta tehnyt Rantilä kertoo.

Rantilä on käynyt hautausmaan mitatitkun kanssa läpi ja kuvannut kaikki haudat. Aineistonaan kartoituksessa hän on käyttänyt myös vanhoja hautakirjoja.

– Selvityksen teko on vaatinut kärsivällisyyttä ja järjestelmällisyyttä: tuplityötä en ole halunnut tehdä, koska hautoja on niin paljon.

Rantilä on päivittänyt saamansa tiedot hautarekisteriin ja numeroinut korttelien haudat uudelleen. Nyt kaikki hautausmaan 51 korttelia ja uurnalehto on jaettu luoteiskulmasta alkaen riveihin, joita on yhdessä korttelissa keskimäärin 8–10. Yhdessä rivissä hautapaikkoja on noin 30, ja niiden numerointi alkaa aina korttelin pohjoispäästä.

Jokainen hautausmaan kortteli on kartoituksessa jaettu riveihin.

Aiempi hautojen numerointi on ollut sekavaa ja hautoja on ollut vaikea löytää. Haudoissa on ollut numeroiden lisäksi esimerkiksi kirjaimia, joista on nyt luovuttu. Hautausmaalla käyviä varten on suunnitteilla joka korttelin yhteyteen

tulevat kyltit, joissa on kunkin korttelin kartta ja hautapaikkojen numerot. Vielä ei ole tietoa, koska kyltit saadaan hautausmaalle.

TEKSTI JA KUVA: LAURA KARLIN

Ekumeeninen pyhiinvaellus paavin metsään

TÄMÄN VUODEN tammikuussa paavi **Franciscus** sai lahjaksi kymmenen aaria suojeltua metsää Helsingin piispa **Irja Askolalta**.

Lahjoitus tapahtui Roomassa osana ekumeenisen delegaation vierailua, jolle osallistui myös Helsingin metropoliittia **Ambrosius**.

Paavin metsäalalle järjestetään ekumeeninen pyhiinvaellus tiistaina 4. lokakuuta. Pyhiinvaelluksen yhteydessä pidetään rukoushetki kello 14. Sen toimittavat piispa Irja Askola, Suomen katolilaisten piispa **Teemu Sippo** ja Helsingin ortodoksisen seurakunnan pastori **Mikko Leistola**.

Osallistujia kutsutaan pyhiinvaeltamaan Tomteskogin metsään jalkaisin tai pyörillä. Suojeltu Tomteskogin metsä sijaitsee Porvoon Tyysterissä. Pyhiinvaellukset lähtevät Porvoosta ja Helsingistä.

Lisätietoja tapahtumasta osoitteessa www.helsinginhiippakunta.evl.fi > koulutus ja toiminta.

Ortodoksiviesti on Helsingin ortodoksisen hiippakunnan kuuden seurakunnan yhteinen jäsenlehti, jota kustantaa Helsingin ortodoksinen seurakunta. Lehti on Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen ja se ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa.

HAEMME ORTODOKSIVIESTIN TOIMITUKSEEN PÄÄTOIMITTAJAN SIAISTA

noin vuoden mittaisen perhevapaan ajaksi joulukuusta 2016 alkuvuoteen 2018. Päätoimittajan tehtävänä on tuottaa lehteä yhteistoimintaseurakuntien sopimuksen mukaisesti. Hän johtaa ja valvoo lehdentekoa, päättää lehden sisällöstä ja vastaa lain mukaan päätoimittajalle kuuluvista muista tehtävistä. Hän osallistuu myös itse lehdentekoon.

Toimeen valittavalla tulee olla tehtävään sopiva korkeakoulututkinto tai muulla tavoin hankittu monipuolinen ammattitaito journalistissa tehtävissä sekä vankkaa kokemusta alan töistä sekä työyhteisön johtamisesta. Hyvä ruotsin ja englannin kielen taito katsotaan eduksi, samoin venäjän kielen hallinta.

Hakijan tulee olla ortodoksisen seurakunnan jäsen ja hänen tulee tuntee kirkon elämää.

Päätoimittajan valitsee Helsingin ortodoksisen seurakunnan neuvosto. Palkkaus on Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimuksen mukainen. Tehtävä on kokoaikainen ja se kuuluu vaativuusryhmään 5.

Helsingin seurakunnan neuvostolle osoitettu hakemus ja CV on toimitettava viimeistään **14.10.2016 klo 16.00** osoitteeseen hakemukset.helsinki@ort.fi, aihekenttään viitteeksi "Päätoimittaja". Hakemukseen voi liittää 1–3 työnäytettä.

Lisätietoja: Helsingin ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra Markku Salminen p. 040 501 6190, markku.salminen@ort.fi ja Ortodoksiviestin päätoimittaja Mirva Brola puh. 044 295 5661, mirva.brola@ort.fi.

Ortodoksiviesti on Helsingin ortodoksisen hiippakunnan kuuden seurakunnan yhteinen jäsenlehti, jota kustantaa Helsingin ortodoksinen seurakunta. Lehti on Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen ja se ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa.

HAEMME ORTODOKSIVIESTIN TOIMITUKSEEN OSA-AIKAISTA (60 %) TOIMITUSSIIHTEERIÄ

jonka tehtäviin kuuluu lehden eri palstojen kokoaminen, juttujen kirjoittaminen ja editoiminen, valokuvaaminen sekä yhteydenpito seurakuntiin ja yhteistyökumppaneihin. Lisäksi toimitussihteeri vastaa lehden sähköisistä versioista.

Tehtävän menestyksekkäs hoitaminen edellyttää vahvaa journalistista osaamista sekä erinomaista suomen kielen taitoa. Hyvä ruotsin ja englannin kielen taito katsotaan eduksi, samoin venäjän kielen hallinta. Valittavalta edellytetään lisäksi hyviä työyhteisötaitoja sekä kykyä itsenäiseen työotteeseen.

Toimitussihteeriltä toivomme hyvää teologisen alan ja/tai ortodoksisen kirkon ja seurakuntaelämän tuntemusta.

Työsuhteen ehdot ovat Suomen ortodoksisen kirkon työehtosopimuksen mukaiset. Tehtävä sijoittuu vaativuusryhmään 4 ja se on vakituinen.

Helsingin seurakunnan neuvostolle osoitettu hakemus ja CV on toimitettava viimeistään **14.10.2016 klo 16.00** osoitteeseen hakemukset.helsinki@ort.fi, aihekenttään viitteeksi "Toimitussihteeri". Hakemukseen voi liittää 1–3 työnäytettä.

Lisätietoja: Ortodoksiviestin päätoimittaja Mirva Brola puh. 044 295 5661, mirva.brola@ort.fi ja seurakunnan viestintätoimikunnan puheenjohtaja Urpo Uotila, puh. 044 314 5210.

Joka kulkee alastomana Jumalan tähden, hänet Jumala pukee kirkkauden vaatteeseen; joka tulee köyhäksi ja puutteenalaiseksi Jumalan tähden, saa vahvistua Hänen totisen rikkautensa lohdutuksesta. – *Iisak Niniveläinen*

Emil Bobbyrev

"En osaisi kuvitella
elämää ilman
ortodoksisuutta"

Kirsi-Maria Hartikainen
sivu 24

Pastori Heikki
Honkamäki
siunasi koiria
Tampereen kirkon
pihalla 1.9.

"KAIKKEA HYVÄÄ VOI SIUNATA!"

■ Ortodoksisessa kirkossa luomakunnan päivästä on tullut tavalinen ajankohta lemmikkien siunaamiselle. Elo-syyskuun vaihteessa lemmikkejä siunattiin hiippakunnassamme ainakin Karkkilassa, Lohjalla ja Tampereella.

Eläinten siunaamisella on pitkät perinteet ortodoksisessa kirkossa. Alun perin kyse oli hyötyeläimien siunaamisesta. Vanhassa Karjalassa elokuun 6. päivänä Kristuksen kirkastumisen juhlassa siunattiin sato ja karjaeläimet. Lemmikkieläinten yleistyessä alettiin myös niitä siunata.

Suomen tunnetuin eläintensiunaustapahtuma on Helsingissä vuosittain järjestettävä eläinten joulusiunaus, jossa siunataan lemmikkien lisäksi palveluskoiria. Tapahtuma on ekumeeninen, ja viime vuosina siihen on osallistunut Helsingin ortodoksisesta seurakunnasta pappi **Kalevi Kasala**.

Isä Kalevin aloitteesta myös Länsi-Uudenmaan alueella on järjestetty jo useiden vuosien ajan eläintensiunauksia. Jos ekumeeniseen suurtaapahtumaan osallistuu satoja eläimiä, tulee seurakunnan tilaisuuksiin maksimissaan kymmenen kissaa tai koiraa, joskus joukossa myös marsuja ja pupuja. Onpa kerran mukana ollut myös hevonen.

Tilaisuuksien yhteydessä toimitetaan yleensä kiitosakatistos luomakunnalle tai pieni vedenpyhitys. Papin pyhien toimitusten

käsitteistä löytyy eläinten siunausrukous, jota isä Kalevi on hiukan muokannut tilaisuuteen sopivaksi.

Siunatessaan pappi vihmoo eläimet pyhitetyllä vedellä. Joskus joku kissa on saattanut sähköistä tai muutama koira säikähtää ja nuola vettä turkistaan, mutta muuten tilaisuudet ovat sujuneet hyvin. Tervehdyksenä lemmikeille Kasalalla on ollut toisinaan koirankeksejä taskussaan.

Vaikka ortodoksisessa kirkossa eläinten siunaaminen painottuu luomakunnan päivään, voi pappia pyytää siunaamaan lemmikkinsä muunakin ajankohtana. Esimerkiksi katolilaisessa perinteessä eläimiä siunataan 4.10. pyhän Fransiskus Assisilaisen päivänä, joka on myös kansainvälinen eläinten päivä.

Eläinten siunaamisessa ei ole sinänsä mitään erityistä, sillä kirkko siunaa yhtä lailla myös autoja, koteja ja työtiloja.

– Kaikkeen hyvään voi pyytää siunausta, Kasala kiteyttää.

On myös hyvä ymmärtää, että eläinten siunaaminen on eri asia kuin avioliittoon siunaaminen tai muut sakramentaaliset toimitukset. Eläimiä ei esimerkiksi voi kastaa, koska ne eivät tee syntiä. Samasta syystä eläinten puolesta ei myöskään tarvitse rukoilla.

– Itse asiassa olen joskus jutellut koirille, että olen siitä pikkasen kateellinen niille! isä Kalevi sanoo.

LAURA KARLIN

Mieli kaipaa yhteisöä

Eriarvoistuminen on mielenterveysongelmia suurempi uhka yhteiskunnassamme, sanoo psykologian emeritusprofessori Mikael Leiman. Yhteisöllisyys on hänestä tärkeää niin syrjäytymisen ehkäisyssä kuin hengellisessä elämässäkin.

Mielenterveysongelmat lisääntyvät koko ajan, joka neljäs sairastuu masennukseen jossain kohtaa elämänsä, Suomi on itsemurhatilastojen kärkimaita.

Toisaalta psykye- ja unilääkkeiden käyttö on vähentynyt, yhä useampi saa apua ongelmiinsa ja itsemurhaluvutkin laskevat koko ajan.

Onko puhe yleisen mielenterveyden jatkuvasta heikentymisestä todellisuutta? Kyllä ja ei.

– Erilaisten rekisteriselvitysten valossa mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Ongelma on kuitenkin monitahoinen, koska diagnoosijärjestelmään on aika ajoin lisätty uusia diagnooseja, sanoo psykologian emeritusprofessori ja ortodoksi **Mikael Leiman**.

Esimerkiksi kaksisuuntaisen mielialahäiriön kakkostyyppiä ei ollut ennen 2000-luvun alkua, jolloin se otettiin mukaan lääketeollisuuden aloitteesta. Myös erilaiset niin sanotut neuropsy-

– Itsestä huolenpitäminen on vaikea asia meille kaikille. On helpompi ajatella, että joku muu hoitaa asian, Mikael Leiman pohtii.

kiatriset diagnoosit, kuten ADHD, ovat lisääntyneet. Samoin masennusdiagnoosit kattavat nykyisin monenlaisia tiloja aina alakuloisuudesta alkaen.

– Tätä mielenterveysongelmien näennäistä lisääntymistä on kuvattu arkielämän medikalisoitumisena. Sillä on todellisia seurauksia, joista hankalin on 'sairaana identiteetin' omaksuminen. Tauti on kuin ulkopuolinen voima, jonka valtaan on suostuttava, Leiman sanoo.

Todellisuutta on myös työelämän kiristynyt tahti, joka saattaa monia suorituskykynsä ääri rajoille. Tehokkuusvaatimukset voivat johtaa masennukseen ja työuupumukseen, usein oireet tulevat kuitenkin ensin fyysisinä.

Toisaalta suurimmalla osalla meistä asiat ovat aivan hyvin. Esimerkiksi Suomen mielenterveysseuran mukaan kehitys kulkee myönteiseen suuntaan: yhä useampi uskaltaa hakea mielenterveyspalveluja ja niitä on myös aiempaa paremmin saatavilla.

– Erialaisten selonteokojen valossa 80 prosenttia meistä voi hyvin. Huono-osaisuus kasaantuu lopulle viidennekselle, eikä kyse ole vain mielenterveysongelmista. Yhteiskunnan eriarvoistuminen on paljon mielenterveyttä suurempi ongelma, Leiman painottaa.

– Eriarvoistumisen lisäksi sosiaalisen yhteisöllisyyden kokeminen on muuttunut. Ajatus siitä, että ihmiset huolehtivat itsestään, on lisääntynyt. Vielä 70-luvulla oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus olivat hyvin keskeisiä yhteiskunnallisia arvoja. Sittemmin ryhdyttiin korostamaan yksilön arvoja, mikä on aina ollut minulle hankala asia.

MUUTOS LÄHTEE TOIVOSTA

Psyko terapian alalla pitkän uran tehnyt Mikael Leiman on viimeiset kymmenen vuotta työskennellyt syrjäytymisvaarassa olevien nuorten parissa. Hän on hyvin huolissaan tämän joukon tulevaisuudesta.

– Eriytymiskehitys alkaa jo lapsena. Meillä on aivan liian vähän resursseja syrjäytymisvaaran ehkäisyyn. Kun tul-

laan murrosikään, häpeä alkaa säädellä nuorten kehitystä, Leiman kertoo.

– Nuoret tuovat esiin sen, että kouluyhteisö on hyvin syrjivä. Osa nuorista ajautuu koulussa sellaiseen asemaan, että hyvä kun pääsevät läpi. Syrjäytymiskehityksen edessä ollaan näin hampaattomia. Opettajille pitäisi tässä asiassa saada enemmän koulutusta, sillä kyseessä on usein osaamattomuus.

Syrjäytyminen merkitsee asianomaiselle "aikamoista tragediaa": usein elin iän lyhentymistä, kurjuutta ja osattomuutta, kykenemättömyyttä huolehtia itsestään sekä monenlaisia käyttäytymisongelmia.

Vaarassa olevia nuoria voidaan kuitenkin auttaa. Esimerkiksi Joensuussa toimi nuorten tukihanke, jossa vaikeassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria autettiin pitkällä ohjauksuhteilla. Heistä puolet saatiin normaalielämän piiriin: kouluun, armeijaan, töihin.

– Kaikki lähtivät hyvin vaikeista lähtöpisteistä. Kohdennetulla avulla saatiin erittäin hyvä tulos.

Mikael Leimanin mukaan ihminen voi tehdä muutoksia elämässään usein silloin, kun siihen astuu mukaan toinen ihminen.

– Esimerkiksi syrjäytyneiden nuorten toivottomuus poistuu, kun tulee toinen ihminen, joka heittää toiveikkuuden. Ihmiset kehittyvät henkilökohtaisen kosketuksen kautta.

HENGELLISYYDEN OUTO OLEMUS

Jos toisen ihmisen läsnäolo tekee hyvää syrjäytymisvaarassa olevalle, sama pätee uskonnollisen elämän harjoittamiseen. Uskonto ja mielenterveysongelmat voivat olla vaarallinen yhdistelmä.

– Mitä yhteisöllisemmät hengellisen elämän perusteet ovat, sitä turvallisempaa. Jos yksin yrittää hengellisyttä, sii-

nä voi mieli hajota. Hengellisyys on selvaisten voimien kanssa tekemisissä olemista, ettei sitä ole hyvä yrittää yksin, sanoo Leiman, joka on kouluttanut myös papistoamme mielenterveysongelmien kohtaamiseen.

– Kirkkomme askeettisessa traditiiossa varoitetaan, ettei sitä pidä tehdä yksin, koska se sisältää vaaroja. On tärkeää, että on ohjaaja, joka ottaa kantaa ja opastaa hengellisen tien kulkijaa. Ihminen tarvitsee toista ihmistä. 'Missä on kaksi tai kolme, siellä minä olen heidän keskellä', on Jeesuksen perusopetuksia.

Tarvitseeko ihminen hengellisyttä mielenterveyden näkökulmasta? Kirkkomme opin mukaan ihminen on Jumalan luoma ja kutsuttu elämään Jumalan yhteydessä.

– On ihmisiä, jotka voivat elää koko elämänsä aivan hyvin ilman hengellistä kokemusta. Toisaalta on ihmisiä, jotka käyvät säännöllisesti kirkossa mutta eivät ole koskaan kokeneet Jumalan läsnäoloa. Hengellisyys on hirvittävän outo asia: voi olla hyvin kirkollinen mutta ei hengellinen, tai hyvin hengellinen vaikka on ateisti, Leiman pohtii.

– Hengellisyys joko on tai ei ole – sitä ei voi myydä. Ihmistä ei voi vakuuttaa käännytyspuheella. Hengellisyys perustuu osallisuuden kokemukseen. Hyvin hengelliset ihmiset, kuten ohjaajavanhukset, saattavat koskettaa toisen ihmisen sydäntä tavalla, joka avaa mahdollisuuden. Uskonnollisuus ja hengellisyys ovat minulle kaksi eri asiaa. Siksi sanon, että hengellisyys ilman yhteisöä on vaarallista ja hengellisyttä olisi parasta harjoittaa yhteisön sisällä.

PITKÄ TIE ORTODOKSIKSI

Mikael Leiman itse liittyi ortodoksiseen kirkkoon 35-vuotiaana oltuaan sitä ennen ateisti. Nuorena luterilaisena hän oli uskonnollinen, mutta viidesläinen herä-

"Ortodoksisen kirkon liturgiassa hengellisyyteni hengittää vapaimmin"

tysliike vieraannutti hänet äärimmäisyydellään kirkon jäsenyydestä.

– Ortodoksinen kirkko tuli elämään henkilökohtaisten kontaktien kautta, muuten en olisi tiennyt siitä mitään. Niin vain kävi. Ortodoksisen kirkon liturgiassa hengellisyyteni hengittää vapaimmin.

Kirkkoon liittymistä edelsi ilmentymiskokemuksia, joiden merkityksen Leiman ymmärsi vasta myöhemmin.

– Asuin aikoinaan Helsingissä Meritullinkadulla, jonne olin palaamassa eräänä yönä 1982. Tulin sumuiseen merenrantaan ja näin, kuinka Uspenskin tiiliseinät hohtivat valoa. Ikkunat olivat pimeinä, eikä katedraalin julkisivu ja ollut valaistu. Näky häiritsi minua niin paljon, että oli pakko palata kotoa katsomaan, näinkö oikein, ja kyllä näin. Mietin, että jos joku toinen olisi tuolloin kävellyt siellä, olisiko hänkin nähnyt saman. Ehkä ei.

Tapahtumaa edelsi paljon pelottavampi, varsin raamatullinen kokemus Skotlannin vuorilta, joilla Leiman oli vaeltamassa. Hänen kiivetessään vuorelle pilvet alkoivat lähestyä joka puolelta ja kuului ukkosen jyrinää.

– Se oli totuuden hetki. Palasin telttaan, ja tämä kokemus muutti minua aika paljon.

Mikael Leimanin mukaan hänet pantiin sellaisten asioiden eteen, joiden jälkeen hän ei enää ollut oma itsensä. Kääntyminen ortodoksisuuteen ei kuitenkaan ollut tunteisiin vaan ajatteluun perustuva ratkaisu, ja tie kirkon jäseneksi oli pitkä.

– Halusin säilyttää vapauteni edetä ymmärrykseni nojalla ja rajoissa. Tutkijana en voinut luopua ajattelun vapaudesta. En pidä dogmeista lainkaan, ne pysäyttävät ajattelun.

Hauska yhteensattuma tieteellisen ja hengellisen maailman kohtaamises-

ta sattui 1994, jolloin Leiman vihittiin lukijaksi Taipaleen ortodoksisessa seurakunnassa. Vihkimys tapahtui hänen akateemisen väitöstilaisuutensa aamuna.

– Silloinen Joensuun piispa **Ambrosius** vihki minut ja totesi sen jälkeen, että 'kirkko ehti ensin', Leiman naurahtaa.

Hän ei näe ristiriitaa tieteen ja uskonnon harjoittamisen välillä, sillä tie-tiede tutkii Jumalan luomaa maailmankaikkeutta.

– Raamattu on hengellistä runoutta, ihmisen käsityskyvylle mahdollisia kuvia. En tietenkään usko, että maailma luotiin seitsemässä päivässä, mutta kosmologiaa ja luomiskertomusta ei tarvitse asettaa vastakkain. Tiede on Jumalan luomistekojen ihmettelyä meidän aikamme.

TEKSTI JA KUVAT: MIRVA BROLA

Mikael Leiman

- emeritusprofessori Itä-Suomen yliopistosta, psykologi, psykoterapeutti ja psykoterapian tutkija
- nykyisin työnhous-, konsultointi- ja koulutuspalveluja tarjoavan Laudito Oy:n toimitusjohtaja
- ikä 69 vuotta, asuu Oulussa
- perheeseen kuuluu vaimo Anna-Maija, jonka kanssa yhdessä yli 30 vuotta
- harrastukset puutarhanhoito, purjehdus, liikunta, musiikki
- pitää omaa hengellistä blogia osoitteessa <http://mikael-leiman.blogspot.fi/>

Uudet opetus suunnitelmat tuovat mielenterveysosaamisen peruskoulujen oppitunneille.

– En usko, että se tulee vaikuttamaan mielenterveyteen. Ihmiselämä on mutkikkaampaa kuin opetus suunnitelma.

Uskosta puhumisen vaikeus

Kadunkulmassa harmaatakkinen miehenlätä puhua paukuttaa kovaääniseen avustajan tarjotessa väisteleville ohikulkijoille kotikutoisen näköisiä flajjereita. Puhetuvassa vilahtelevat sellaiset sanat kuin liha, saastainen, synty, Jeesus ja pelastus.

Puhe ei kiinnosta vaan pikemminkin työntää luotansa. Siitä tulee sakkainen olo. Mies vaikuttaa vähän hassahtaneelta, ei sille mitään voi. Mutta hänen uskallukselleen täytyy nostaa hattua. Mikä ikinä häntä ajaakin iltapäiväruuhkaan todistamaan, hän tekee sen välittämättä ympäristön ylenkatseesta.

Hulluutta hipovalla kilvoittelulla on pitkä perinteet kristikunnassa. Bysantin valtakaudella, erityisesti Syyrian ja Palestiinan alueilla 400–500-luvuilla vaikuttaneet pylväspsyhimykset eli styliitat toteuttivat kutsumustaan korkeiden pi-

lareiden päissä saarnaten. Heistä tunnetuin, syyrialaisyntyinen Simeon Styliitta, opetti, rukoili ja laulaa luikautteli pylvään nokassa yli kolmekymmentä vuotta.

Tänä päivänä moisesta passitettaisiin tahdonvastaiseen hoitoon, mutta omalla aikanaan pylväspsyhimykset olivat arvostettuja hengellisiä vaikuttajia, joita tulitiin kuuntelemaan matkojenkin päästä. He ovat myös olleet, näin olen kuullut assyriologi ja professori **Simo Parpolalta**, mallina 600-luvun alkupuolella syntyneen islamin minareeteille ja niiden huipuilla rukouskutsuja laulaville muezineille.

Ortodoksikirkon ikiomat Kristuksen tähden houkat eli Jumalan hullut taas olivat erityisesti Venäjällä vuosina 1400–1650 ja vielä pitkään sen jälkeen esiintyneitä askeetteja, jotka vaelsivat ihmisten joukossa vapaaehtoisesti

köyhinä ja ryysyisinä, yhteiskunnan normeista piittaamatta.

Samoin kuin styliitat, houkatkin nauttivat kunnioitusta. He olivat pelottomia totuuden torvia, eräänlaisia hengellisiä hovinarreja, jotka saattoivat sanoa päryttää vaikka itselleen tsaarille näkemyksiä, joista kuka tahansa tavallinen ihminen olisi menettänyt päänsä.

Voi vain kuvitella, kuinka rohkeat ja villit pyhät hullut lohduttivat maaorjuuden kynsissä kärvistelevää kansaa.

Ennen muuttumistaan pikkuhiljaa katoavaksi kansanperinteeksi houkat ehtivät painaa myyttiset jälkensä uskovaisten venäläisten sydämiin.

TULIKIVEN KATKUA, KAINOUTTA JA KARSASTUSTA

Suomen kansan hengellisiin muistijälkiin ovat painuneet Saksassa 1600-lu-

vulla syntyneen pietismin innoittamat evankelis-luterilaiset herätysliikkeet **Paavo Ruotsalaisineen** ja muine karismaattisine maallikkosaarnaajineen sekä niin sanottujen vapaiden suuntien tulusliuiseiset sanan levittäjät. Varsinkin monien vanhempien ihmisten mielikuvissa jyllää yhä pelottava muisto ankarasta ja käännättämishaluisesta uskonnollisuudesta, joka vyöryi yli kuulijansa.

Ehkä osittain siksi kahvipöytäkeskusteluissamme ei tänä päivänä juuri pakista uskonasioista. Jo pelkkä siunauksen toivottaminen muualla kuin kirkollisissa yhteyksissä aiheuttaa kiusallisen hiljaisuuden.

Herrajumala, joka edustaa ainakin minulle jotain, mitä ei sovi lausua turhanpäiten, taas kaikuu tarkoituksettomana hokemana milloin missäkin. Ja kun suomalaisilta kysytään, mihin he uskovat, suuri osa vastaa uskovansa ”johonkin korkeampaan voimaan”, ei Jumalaan.

Muutettuani 1980-luvun puolivälissä takaisin kotimaahan Israelissa ja Kyproksessa viettämiä vuosien jälkeen hämmästyin huomattessani, kuinka erilleen uskonnollisuus oli täällä karsinoitu yhteiskunnan muusta elämästä. Itäisen Välimeren seudulla olin tottunut toisenlaiseen meininkiin.

Hengellisesti intohimoisessa Jerusalemissa kaikki kolme monoteististä

uskontoa, kristinusko, islam ja juutalaisuus, näkyivät ja kuuluivat kaikkialla koko ajan, ja eteläisessä Kyproksessa ortodoksisuus oli kreikkalaisittain elämäntapa.

Kristillisyyden puuttuminen arki-Suomesta johtuu varmasti paitsi kielteisistä mielikuvista myös kainoudesta ja jonkinlaisesta ylikorrektiudesta. Uskonasioita pidetään liian henkilökohtaisina jaettaviksi tai omaa itseä ei koeta riittävän hartaaksi niitä lähestymään. Ammattiuskovaisten vaikeasti avautuva retoriikka, uskon kapulakieli, vieraannut-

*Uskonasioita
pidetään liian
henkilökohtaisina
jaettaviksi*

taa sekin tavallista pulliaista hengellisistä keskusteluista.

Oma osuutensa uskontorasismiin lieinee myös 1960–1980-lukujen vasemistolaisuudella, joka neuvostotalitarismin esimerkkiä myötäillen käänsi selkensä kirkolle ja teki uskovaisuudesta tyhmyyden synonyymien. Jumalapuheeseen painui naiiviuden leima, joka on siinä edelleen.

Erityisesti sen huomaa sanataiteen alalla. Hengelliset teemat loistavat poisaoilollaan aikamme yleisestä kaunokirjallisuudesta, vaikka sellaiset modernille ajattelutavalle tietäauranneen, vuonna 1850 alkaneen realismin suuruudet kuin **Feodor Dostojevski**, **Leo Tolstoi**, hänen suomalainen hengenhei-

molaisensa **Minna Canth** sekä empaattisesta kansankuvauksestaan tunnettu **Juhani Aho** viljelivät teoksissaan runsaastikin kristillisiä teemoja. Heille Jeesuksen opetukset, mukaan lukien erityisesti Tolstoita inspiroinut Vuorisaarna, nivoutuivat luontevasti yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja universaaliin ihmisarvon pohdintaan.

Nobelitit **Herman Hesse** ja **Selma Lagerlöf** kirjoittivat hekin kristillisistä aiheista yleishumaanisti. Lagerlöfin esikoisromaani, vuonna 1891 ilmestynyt Gösta Berlingin taru, on heikkouksiensa kanssa kamppailevine juomari- ja naistenmiespappeineen yksi suvaitsevimmista ja ymmärtäväisimmistä inhimillisen jaakopinpainin kuvauksista mitä tiedän.

Herman Hesse taas kytkee vuonna 1904 ilmestyneessä Franciscus Assisilaisen elämäkerrassaan italialaispyhimyksen lempeän uskon kokonaisen aikakauden, eli 1300-luvun lopulla alkaneen kauneutta, elämäniloa ja yksilön merkitystä korostaneen renessanssin, syntyyn.

Reilun kahden viimeksi kuluneen vuosituhannen ajan kristinusko on vaikuttanut meihin läntisen pallonpuoliskon ihmisiin enemmän kuin mikään muu ilmiö. Se on osa kulttuuriamme, historiaamme ja henkistä perimäämme, olimmepa sitten uskovaisia, materialisteja, agnostikkoja tai ateisteja. Sen rajaminen pois arvokeskusteluista on keinoitekoista.

Aikamme kaipaa sellaisia hengellisiä ajattelijoita kuin suomalaisten ortodoksin hyvin tuntema, ensimmäisen teoksensa vuonna 1930 julkaissut ja siitä yhtäjaksoisesti 1989 tapahtuneeseen tuonilmaisiin siirtymiseensä asti ahkeras-

ti kirjoittanut **Tito Colliander**. Hänen kristillistä pohdiskelua huokuvat teokset ovat niin kurantteja, että perimmäisiin kysymyksiin vihkiytymätönkin lukija saa niistä ravintoa sielulleen.

VALAMON KALAJUTUT

Meillä ihmisillä, ainakin useimmilla, on myötäsytynäinen tarve etsiä elämäämme syvempiä ulottuvuuksia ja miettiä tuonpuoleista.

On sääli, jos arkikristillisuus on niin kaapissa, ettei se pysty vastaamaan siihen tarpeeseen, ja joogafilosofiaa on helpompi lähestyä kuin raamatullista viisautta.

Uskosta puhumisen vaikeus on meidän aikamme haaste.

Ne, jotka tekevät sen mutkattomasti, ilman paatosta, uskaltaen antaa oman vakaumuksensa kimmeltää jokapäiväisissä sanoissa, ovat niitä ilosanoman levittäjiä, joita uhkien raidoittama nykyisyytemme tarvitsee.

Muistan, kuinka poikani ollessaan vähän toisella kymmenellä, aprikoi kovasti kuolemaa. Synkät ajatukset painoivat pientä päätä eikä äidistä ollut ahdistusta hälventämään. Kesälomamatkalla poikesimme Heinäveden Valamoon. Yövyimme vanhassa keljassa, saunoimme ja soudimme uistinta järvellä. Koska luostarissa oltiin, pyysin rippi-isääni isä **Efraimia** puhumaan poikani kanssa.

Harmaapartainen pappismunkki ja kaksitoistavuotias poika istuivat nenäkkäin trapesan pöydän ääressä toista tuntia. Kun kysyin, mistä he olivat keskustelleet, sain vastaukseksi ”kallastuksesta”. Sen koomin ei poikani enää pelännyt kuolemaa.

TEKSTI JA KUVITUS: RIIKKA JUVONEN

Antti Aavaharju korjaa rikkoutunutta Imatran kirkkoa. Auttamassa Susanna Aavaharju. Etualalla Artturi Aavaharju ja takana Ismo Aavaharju sekä Lappeenrannan kirkko.

Helmi Veijalainen

Kirkkoja ja ikoneita — LEGOISTA!

Imatralainen Aavaharjun perhe rakentaa legoista vaikka Jumalanäidin ikonin.

Aavaharjun suvussa on useampikin kirkonrakentaja. **Ismo Aavaharjun** isä oli aikoinaan tekemässä tänä vuonna 60 vuotta täyttävän Imatran Pyhän Nikolaoksen kirkon laajennusta. Silloin isä ei vielä tiennyt, että hänen luterilaiseen kirkkoon kuulunut poikansa vihittäisiin samaisessa kirkossa myöhemmin ortodoksivaimonsa **Susannan** kanssa.

Viime kesänä Imatran kirkon rakensi Ismon ja Susannan poika **Antti**. Tosin tällä kertaa legoista. Aavaharjujen perhe piti elokuussa 2015 järjestetyillä Lappeenrannan ortodoksisilla kirkkopäivillä legotyöpajan.

Sen kunniaksi aktiiviset legoharrastajat loihitivat kirkkopäivävieraita varten kolme komeaa teosta: isä Ismo rakensi pienoismallin Lappeenrannan kirkosta, vanhempi poika Antti Imatran kirkosta ja nuorempi poika **Arttu** mosaiikkityön Jumalanäidin ikonista.

Työt keräsivät kehuja. Eniten perhetä oli jännittänyt mosaiikkitekniikalla tehdyn ikonin esittäminen. Ismo pelkäsi, että siitä tulisi negatiivista palautetta, olivathan värit lego-palikoiden tyyliin varsin kirkaat. Toisin kuitenkin kävi.

– Legojen ehdoilla on mentävä. Ja onhan joissakin ikoneissakin melko kirkaat värit, Ismo sanoo.

IHMISTEN KIRKKO

Aavaharjun perheestä kolme neljäsosaa kuuluu Lappeenrannan ortodoksiseen seurakuntaan. Ismokin mietti aikoinaan liittymistä. Vuonna 1990 vakavassa auto-onnettomuudessa saatu pysyvä aivovamma teki kuitenkin uuden oppimista hankalaa, ja kirkkoon liittyminen jäi, mutta ortodoksisuus ei kadonnut minnekään.

– Ortodoksinen kirkko tuntuu enemmän ihmisten kirkolta. Minulla on lämpimämpi olo siellä.

Lappeenrannan kirkon pienoismalli ja mosaiikki-ikoni ovat nyt Imatran Citymarketin näyttelytilassa. Imatran kirk-

ko sen sijaan on kotona pahvilaatikossa. Se meinaan hajosi autokuljetuksessa ja kaipaa nyt restaurointia.

Kirkkojen rakentaminen on ollut haastavaa ja vaatinut kompromisseja. Lappeenrannan kirkon katon kuului si olla vihreänharmaa, mutta koska oikeansävyisiä palikoita ei löyty-

nyt, katosta tuli suurimaksi osaksi harmaa. Myös alttariosan kaarevan muodon takia kattoon jäi pakostikin pieniä rakoja.

Harva katsoja kuitenkaan kiinnittää pikkuasioihin huomiota.

– Tekijä aina huomaa yksityiskohdat, katsoja näkee kokonaisuuden, Ismo tuumaa.

KOKO PERHEEN HARRASTUS

Imatralainen Ismo on rakentanut legoilla jo vuoden vanhasta asti. Innostus oli helppo tartuttaa myös omiin poikiin. Antti aloitti legoilla leikkimisen kaksivuotiaana ja Arttu kannettiin synnytyslaitokselta suoraan legolaatikoon.

Nykyisin koulunkäynti hieman rajoittaa poikien harrastusta, mutta legot eivät ole täysin unohtuneet. Joensuuhun historiaa opiskelemaan lähtenyt Antti pakasi mukaan ison legoukon ja Ismo-isiä piti huolen, että laukusta löytyi myös palikoita.

Susannan rooli on ollut olla tukena ja apuna, vaikka on hänkin toisinaan innostunut rakentamaan.

– Siinä vaiheessa kun mulla loppuu aika, alkaa Susanna tehdä täytetaloja, Ismo kertoo.

Susannaa on kuitenkin kiittäminen – tai syyttäminen – siitä, että poikien harrastus siirtyi aikoinaan uudelle tasolle. Hän löysi vuonna 2009 netistä Palikka-takomon, suomalaisten legoharrastajien yhdistyksen, ja sen jälkeen perheen lomat ja vapaa-aika ovat kuluneet legotahtumissa ympäri Suomen.

– Eli ihan oma vika, että tämä karkasi käsistä. Toisaalta minun ei tarvitse hirveästi siivota kotona, koska legoja on aina lattialla, Susanna hymyilee.

LEGOJA LÄÄKÄRIN MÄÄRÄYKSESTÄ

Sairaslomalla olevalla Ismolla on lego-

harrastukseen itse asiassa oikein

lääkärimääräys. Legoilla

rakentaminen kun on ai-

vovammasta kärsiväl-

le hyvää kuntoutusta,

vaikka ohjeista mies

ei pystykään raken-

tamaan.

Legojen raken-

taminen on siitakin

mukavaa, että teok-

set herättävät harvemmin

negatiivisia tunteita. Isoim-

mat ja tatuoiduimmat moottoripyö-

räkerholaisetkin ovat innostuneet Aava-

harjujen töistä.

Harrastus on myös lähentänyt perhetä. Aavaharjuista on kivaa, että on jotakin, mitä tehdä yhdessä. Ismo uskoo, että legonäyttelyissä kiertäminen on myös antanut lapsille hyvää kokemusta esilläolosta ja ulospäin suuntautumisesta.

Ismosta on hauskaa, että legojen rakentaminen sopii kaikenikäisille, ja siitä hän painotta myös aina työpajoissaan ja näyttelyissään. Liikaa ei saa myöskään tuijottaa ohjeita. Legoista voi tehdä ihan mitä vain, vaikka oman kodin tai kotikaupunkinsa pienoismallin.

IKONI JÄÄ ELÄMÄÄN

Tällä hetkellä suurin legotyö, jonka Aavaharjut ovat tehneet, on Imatrankoski-teos. Sen tekemiseen kului puoli vuotta.

Ismo aloitti työn kävelemällä koskimaisemissa ja ottamalla tuhansia valokuvia. Sitten hän pääsi voimalaitoksen työntekijöiden puheille ja sai avukseen laitoksen piirustukset ja vanhoja valokuvia.

Ismo jutteli myös lääkärin kanssa ihmisten muistista. Parhaiten ihmisille mieleen jäävät suurimmat elementit.

”Imatran kirkko on kotona pahvilaatikossa. Se hajosi autokuljetuksessa ja kaipaa nyt restaurointia.”

Ihmisten luomat rakennukset ja asiat muistetaan tarkemmin, muuttuva luonto taas piiryy mieliin suurpiirteisempänä.

Imatrankoski-teoksen mittakaava ei ole yksi yhteen, mutta kaikki tärkeät elementit, voimalaitos, koski ja silta, löytyvät. Ensin Ismo loi pohjan ja elementit. Pojat ja Susanna autoivat yksityiskohdissa: puiden istuttamisessa ja ihmisten asettelussa.

Aavaharjujen töille tyypillistä on huumori ja lukuisat yksityiskohdat. Töitä voi katsoa monta kertaa ja löytää niistä aina jotakin uutta. Työt myös muuttuvat. Vuonna 2013 valmistunut Imatrankoskin on muuttunut aina vähäsen siirteeseen uuteen näyttelyyn.

Kun teokset ovat kiertäneet muuttaman näyttelyn, ne yleensä puretaan. Kaikkia töitä purkutuomio ei kuitenkaan uhkaa. Lappeenrannan ja Imatran kirkkopienoismaalien on tarkoitus siirtyä Lappeenrannan seurakunnan tiloihin. Myös ikonityö saa säilyä, siinä on sen verran paljon syvyyttä.

TEKSTI: LAURA KARLIN

Imatrankoskesta löytyy uskomaton määrä yksityiskohtia.

Alkoholismi on hengellinen sairaus

C. G. Jungin kokemuksen mukaan vain voimakas hengellinen kokemus voi vapauttaa ihmisen alkoholismista. Lääketiede, psykiatria tai mikään inhimillinen voima ei voi alkoholista auttaa.

Olen saanut tehdä pro gradu -tutkielmaa Itä-Suomen yliopistolle alkoholismista hengellisenä sairautena. Olen keskittynyt tutkimaan Alcoholics Anonymous -liikkeen 12 askeleen hengellistä toipumisohjelmaa ja ortodoksisen kirkon opetuksia himoista. Keskeisenä kysymyksenä on: Voiko ortodoksinen hengellisyys auttaa alkoholista toipumaan? Lyhyesti vastaten: kyllä voi.

Keräämäni aineisto tuotti runsaasti tietoa siitä, mitä on olla alkoholisti. Aineiston perusteella voidaan puhua helposti addiktoituvasta luonteesta. Kokemusten perusteella yleisimpiä riippuvuuksia raittiina ovat lääkkeet, tupakka, seksi, syöminen ja pelaaminen. Sisäinen tyhjiys, jano. Merkityksettömyys. Tarkoituksettomuus. Itsekeskeisyys. Kaipuu olla toisaalla, välttää kipua. Kyvyttömyys elää tässä hetkessä. Vaikeudet ihmissuhteissa. Nämä sisäiset kokemukset ovat sitä kaikkein keskeisintä ydintä, johon alkoholistin on saatava apua.

Tutkimukseen osallistuneiden alkoholistien sekä työssään alkoholismia kohtaavien asiantuntijoiden kokemus oli selkeä ja yhtäläinen: Alkoholismin hoito on tulosten perusteella tehontonta. Alkoholismia hoidetaan fyysisenä ja psyykkisenä sairautena, eikä alkoholismin hengelliseen puoleen päästä käsiksi.

Millaisia päätelmiä voidaan tehdä? Ensinnäkin, alkoholistin on löydettävä egoaan korkeampi voima, muuten parannusta ei tapahdu. Tätä mieltä ovat niin Jung kuin ortodoksisuutta ja 12 askelta tutkineet ortodoksipapit George Aquaro ja Meletios Webber.

Yletön päihteidenkäyttö on oire; ydin löytyy ihmisen sisältä. Kirkkokunnasta riippumatta tutkimukseen osallistuneet pitävät alkoholismia sisäisenä sairautena, jonka voittamiseen tarvitaan korkeampia voimia.

Alkoholismi alkaa, kun juominen loppuu. Tämä on hämmäntävä ajatus. On helppo mieltää, että alkoholistin ongelma on liiallinen juominen, mutta se on alkoholistien kokemuksen mukaan vain jäävuoren huippu.

Toiseksi, alkoholismi näyttäytyy kolmitahoisena, koko ihmistä koskettavana sairautena. Ensisijaisesti alkoholisti tarvitsee apua sairautensa hengelliseen puoleen. Toipumisprosessissa korostuvat vertaistuen merkitys sekä sosiaalisen ympäristön tuki. Tässä ortodoksisella hengellisyydellä on mahdollisuus tarjota lääkettä yksilön sisäiseen janoon ja tyhjiyden kokemukseen. Raitistuneet alkoholistit korostivat, että kun hengelliseen ongelmaan saadaan ratkaisu, myös fyysinen ja henkinen puoli korjaantuvat.

Voiko ortodoksinen hengellisyys auttaa alkoholista toipumaan? Kyllä, mutta kaikille suuntauksille on oltava tilaa. Orto-

Mirva Brota

doksinen kirkko tarjoaa työkaluiksi rukousta, paastoa ja kirkon pyhiä sakramentteja — mutta vain niille, jotka itse vapaasta tahdostaan haluavat näihin työkaluihin tarttua.

Ihmisen omien ponnistelujen ja Jumalan armon yhteistyönä muutos on mahdollinen. AA-liikkeeseen kuuluu niin monia eri uskontokuntien edustajia ja uskontokuntiin kuulumattomia, että kaikille hengellisyyden muodoille on oltava tilaa.

Tutkimukseni perusteella AA ja ortodoksinen hengellisyys kasvattavat alkoholistin raitistumisen todennäköisyyttä. Hengellinen hoitomuoto on tuloksellisempi kuin yhteiskunnan tarjoamat lääkehoidot ja psykososiaaliset hoitomuodot. Tutkimustyötäni varten toteutetun Päihdeklinkikan jälkimainingeissa syntyi avoin AA-ryhmä Henki, joka kokoontuu keskiviikkoisin klo 18–19 Helsingin ortodoksisen seurakunnan tiloissa.

JOHANNES LAHTELA
TOIMITUSJOHTAJA, DIAKONI

Johannes Porokara siirtää arkku kirkkosalin keskelle.

KYLMIÖSTÄ maan kamaraan

Työskentely Lapinlahden ortodoksisella hautausmaalla on kaikkea muuta kuin rauhallista.

Pyhän Eliaan kirkon alla sijaitsevassa kylmiössä on juuri sellaista kuin siellä voisi kuvitella olevan: metallinhoitoisia kylmäkaappeja, loisteputkivaloja ja kova hurina. Molemmiin puolin huonetta on suuret kaapit, joihin mahtuu kumpaiseenkin kaksi arkku.

Lapinlahden ortodoksisen hautausmaan vahtimestari **Johannes Porokara** avaa vasemman puoleisen kaapin alaoven

ja vetää arkun metallisten kärryjen päälle. Tässä kohtaa täytyy olla tarkkana, ettei toistasataa kiloa painava arkku luiskahda päälle. Porokara tekee työnsä varmoin ottein, kiinnittää arkun tapeilla kärryyn ja työntää sen kylmiön hissiin.

Vainaja tuodaan kylmiöön yleensä noin viikkoa ennen siunausta. Kylmiön kaapit on säädetty kahteen asteeseen. Tälle lauantaille on vuorossa vain yksi

siunaus, joten muut kaapit ovat tyhjiä. Lauantai on hautausmaalla yleisin hautajaispäivä. Talviaikaan siunauksia pidetään hautausmaan kirkossa enintään kaksi päivässä. Kesällä, kun liturgioita ei toimiteta, voi siunauksia olla kolmekin. Päivän ensimmäinen siunattava siirretään kirkkoon aina perjantaina. Jos siunauksia on kaksi, toinen siunattava odottaa vuoroaan hississä.

Hautausmaan pihatöistä vastaa puutarhuri Helena Jetsonen-Iloila. Hänen apunaan kausityöntekijä Juan Carlos Claros Cruz.

– Kun meillä ei ollut hissiä, vainajat jouduttiin viemään kärryillä kirkkoon. Välillä, kun oli 200-kiloinen vainaja, niin siinä oli neljäkin ukkoa nostamassa, Porokara muistelee.

Nyt hän sen sijaan kävelee kirkkoon ja painaa sen sisällä olevasta hissinaipista. Yhtäkkiä kirkon lattia alkaa kohota. Nelisen vuotta sitten rakennettu hissi toimittaa vainajan kirkkosaliin muutamassa minuutissa.

VAHTIMESTARI KOLMANNESSA POLVESSA

Johannes Porokara on hautausmaan vahtimestari kolmannessa polvessa. Hänen isänsä työskenteli Lapinlahden hautausmaalla ja hänen isoisänsä oli aikoinaan hautausmaan vahtimestarina Kyyrölässä. Voi olla, että neljäskin polvi vielä nähdään, sillä Porokaran poika on jo pyytänyt kertomaan, jos hautausmaalla aukeaa vahtimestarin paikka.

Johannes Porokara oli ensi kertaa kesätöissä hautausmaalla 15-vuotiaana. Vakituisesti hän on työskennellyt täällä 27 vuotta. Ensimmäisenä työpäivänään kylmiössä nuori mies katsoi arkkuja ja ajatteli, että ei, mihin hän oli ryhtymässä. Mutta sitten, kun asiaa ei ajatellut, vaan vain teki, niin se helpotti. Nyt

hän sanoo tottuneensa vainajien kanssa työskentelyyn.

– Ei siellä vielä ole kukaan noussut pystyyn! hän naurahtaa.

Yksi asia, johon vahtimestari ei kuitenkaan koskaan totu, ovat lapsihautaukset. Ne ovat aina yhtä surullisia. Vanhemmat ovat joskus niin shokissa, etteivät edes tajua olevansa lastensa hautajaisissa.

Porokara ei ainoastaan työskentele hautausmaalla, vaan myös asuu samalla tontilla olevassa piparkakkutalon näköisessä 1800-luvun hirsitalossa. Matka työpaikalle on ennätyslyhyt. Tietysti työpaikalla asumisessa on huonotkin puolensa: lomalla on pakko lähteä muualle, ellei halua joutua töihin. Rankka työ myös vaatii irrottautumista. Tällä kertaa Porokara on varannut haudankaivajien kanssa mökin viikonlopuksi.

– Kun näemme työssämme pelkkää kuolemaa, pitää välillä päästä putsamaan arjen pölyt pois.

KAIVUITA JA PEITTOJA

Vahtimestarin lisäksi hautausmaalla työskentelee kaksi haudankaivajaa ja puutarhuri. Kesäisin puutarhurin apuna on kausityöntekijöitä, viime kesänä kahdeksan. Syksyllä puutarhurilla riittää ha-

Hautausmaan vanhat hautakappelit ovat 1800–1900-luvun vaihteesta.

ravoitavaa, sillä lehtiä tulee kymmenenkin lavallista.

Vuodesta 2006 hautoja on kaivettu pääosin traktorilla. Niitä kaivetaan yhä myös käsin, sillä kaikkialle ei traktorilla pääse. Työ on paljon muutakin kuin kaivamista. Tänäpäin kaivajat tekevät hiekkateiden tasaamista varten tarvittavaa lanaa.

Talvi on haudankaivajille erityisen haastavaa aikaa. Viime vuosina, kun lunta ei ole juuri tullut, maa on ollut roudassa kahteen metriin asti. Silloin hautajaisista täytyy tietää vähintään kolme arkipäivää aikaisemmin, jotta maa ehditään sulattamaan kaivuuta varten. Myös sulanut maa jäätyy helposti, joten hautaa peittäessä jäänyt hiekka on piikattava koneella.

– Kunnioitan haudankaivajan työtä, se on rankkaa hommaa, Porokara tietää.

KRISTUS MUKAAN HAUTAAN

Kaunis syysaurinko sivaltaa kirkkosalin läpi. Johannes Porokara kääntää arkkua niin, että vainajan kasvot osoittavat kohti alttaria, eli itää. Tällä kertaa arkkua ei saa avata, sillä vainaja on sen verran huonossa kunnossa. Myös omaiset voivat toivoa arkun olevan kiinni, muutoin ortodoksisissa hautauksissa arkkua ei avata.

Valkoinen lappu arkun päällä kertoo, että vainaja on menossa siunauksesta

Haudankaivajien työhön kuuluu paljon muutakin kuin pelkkää kaivamista. Christian Anderssen ja Jani Surakka tekevät lanaa hiekkateiden tasaamista varten.

krematorioon. Perinteisesti ortodoksit haudataan arkussa, mutta polttohautaus on mahdollinen, ja tavallista etenkin huonokuntoisille vainajille.

Porokara asettelee arkun takana olevalle pöydälle siunauksessa luettavan päästörukouksen ja muut tarvikkeet ja hakee arkun päälle peiton ja ikonin. Vainajan mukaan laitetaan aina papin siunaama kaularisti ja pieni ikoni. Niitä löytyy vahtimestarin pöydän laatikosta: Kristus-ikoneita miehille ja Jumalanäidin ikoneita naisille. Vainajalle voi laittaa omankin ikonin ja ristin mukaan, mutta arvokorut ja -ikonit on jätettävä maan päälle.

Vahtimestarilla pitää kiirettä, sillä Lapinlahden hautausmaalla on vuodessa noin 160 hautausta.

Hautausmaan kirkossa toimitetaan myös jumalanpalveluksia, panihidoja, parastaaseja ja vedenpyhityksiä. Vainajien lisäksi täällä on siunattu aviopareja ja kastettu lapsia.

– Kaikki kuvittelevat, että täällä on rauhallista ja hiljaista. Voin sanoa, että väärässä ovat!

HIKINEN LAUANTAI

Lauantai on Johannes Porokaralle viikon kiireisin. Päivä alkaa sillä, että hän lait-

taa Pyhän Eliaan kirkon jumalanpalveluskuntoon kymmeneltä alkavaa liturgiaa varten. Siinä samalla hän vastaanottaa hautaus toimiston toimittamat kukkalaitteet, availee ovia ja myy tuohuksia.

Kun jumalanpalvelus päättyy, Porokaralla on jo kiire. Kello 12 alkaa ensimmäinen siunaus. Sitä ennen vahtimestarin on laitettava kynttilät ja koristelut valmiiksi. Hän avaa perjantaina kirkkosalin keskelle nostamansa arkun ja laittaa vainajalle otsanauhan. Kun omaiset saapuvat kirkkoon, hän jakaa heille tuohukset ja ohjaa heidät omille paikoilleen.

Siunauksen loppupuolella Porokara kerää kynttilät, sulkee arkun kannen ja näyttää kantajina oleville omaisille, miten kantoliinat laitetaan. Kun saatto kohti viimeistä sijaa alkaa, vahtimestari ohjaa joukkoa.

Haudalla vahtimestari varmistaa, että kantajat laskevat arkun hautaan suorassa. Sitten hän odottaa, että omaiset heittävät hautaan hiekkaa pienellä lapiolla, jonka hän on aamun aikana toimittanut paikalle. Sen jälkeen kansi suljetaan ja seppeleet las-

ketaan. Usein Porokara jää vielä auttamaan vanhempia ihmisiä vaikeakulkuisella kirkkomaalla.

Kaikessa tässä kuluu helposti tunti. Kohta vahtimestari saa mennä juoksu-jalkaan takaisin kirkolle, sillä seuraavat hautajaiset alkavat kello 14, ja omaiset saapuvat paikalle jo puolen tunnin päästä. Sitä ennen pitäisi vielä nostaa vainaja ylös kirkkosaliin ja tehdä kaikki samat valmistelut kuin edellistekin siunausta varten.

– Kyllä siinä hiki tulee! Ennen oli helpompaa, kun oli kaksi vahtimestaria. Kun yksi meni haudalle, niin toinen jäi kirkkoon, Porokara kertoo.

JOKAISALLE LÖYTYY PAIKKA

Hautausmaalla on noin 12 000 hautasijaa. Se kuulostaa paljolta, ottaen huomioon, että hautausmaa on neljän ja puolen hehtaarin kokoinen. Yhdessä haudassa voi kuitenkin olla useampi vainaja. Ensimmäinen haudataan yleensä 2,7 metriin, toinen 2,1 metriin ja kolmas 1,5 metriin, sen jälkeen päälle voi vielä haudata useita uurnia. Uurnia varten on myös hautausmaan koilliskulmassa sijaitseva uurnalehto.

Vainajien ja haudan tiedot kirjataan tietokonerekisteriin. Porokaralla on kuitenkin käytössään vanha hautakirja, jota hän yhä päivittää. Osa kirjan mustekynällä kirjoitetusta tekstistä on levinnyt ja väliin on liimailtu lappuja, kun kirjan rivit ovat loppuneet keskeen.

– Nämä ovat mun atk. Luotan enemmän manuaaliseen systeemiin.

Vaikka hautapaikoista on pulaa, Porokara lupaa jokaiselle Helsingin seurakunnan jäsenelle paikan Lapinlahdesta.

Toisin kuin ennen, paikkoja ei voi varata ennakoon, vaan hautapaikan saa ainoastaan kuolemantapauksen sattuessa.

Kun hautausmaalla kuljeskelee, ei voi olla huomaamatta sammaloituneita ja

”Kun näemme työssämme pelkkää kuolemaa, pitää välillä päästä putsamaan arjen pölyt pois.”

kaatumaisillaan olevia hautakiviä. Kaikista haudoista ei selvästikään pidetä huolta. Lisää paikkoja hautausmaalle saataisiin poistamalla vanhoja ja hoitamattomia hautoja. Hauta-aika on Lapinlahdes-
sa nykyisin 25 vuotta, jonka jälkeen haudan voi ottaa uudelleen käyttöön.

Hautojen poistaminen on kuitenkin useiden vuosien prosessi ja vaatii rahaa. Hautakiviä ei voi jättää hautausmaalle, vaan ne on vietävä murskattavaksi. Hautausmaalla on myös paljon historiallisesti arvokkaita hautoja, joihin ei kajota.

– Emme koske vanhoihin ja arvokkaisiin käsin hiottuihin kiviin ollenkaan.

HELSINGIN TOISEKSI VANHIN HAUTAUSMAA

Vuonna 1815 perustettu Lapinlahden ortodoksinen hautausmaa oli pitkään Helsingin vanhin. Kun aiemmin Sipooseen kuulunut Östersundom liitettiin joitain vuosia sitten Helsinkiin, sen hautausmaasta tuli kaupungin vanhin. Se ei silti vähentänyt Lapinlahden historiallista arvoa. Tänne on haudattu sellaisia vanhoja kauppiassukuja kuin Sinebrychoffit ja Kiseleffit, kaikkia taiteilija-, sotilas- ja pappissukuja unohtamatta.

Vuosien varrella hautausmaa-alue on laajentunut. Pohjoispäässä sijaitsevien vanhojen kortteleiden lisäksi käyttöön on otettu maata hautausmaan eteläpäädyistä, aivan Porkkalantien varresta. Hautausmaata ja vilkasliikenteistä tietä erottaa vain kevytrakenteinen rauta-aita. Se ei vahtimestaria miellytä.

– Minua hävettää viedä vainajaa sinne. Kun pappi saarnaa, eivät omaiset kuule mitään, sillä autot menee metrin päästä, Porokara kertoo.

Hän toivoo, että paikalle saataisiin kunnan aita, joka peittäisi liikenteen äänet ja näköyhteyden autoihin, niin että ihmiset saisivat surra rauhassa.

VANHA KAPPELI RAKKAIN

Porokaran puhelin alkaa taas soida. Äsken joku ilmoitti kaatuneesta kivistä, nyt kyselleen hautakammioista. Hautakammiot ovatkin nousseet otsikoihin viime

vuosina. Mediassa niitä kutsuttiin katakombeiksi, mutta kyse on kammioista tai holveista, joissa ei ole käytäviä.

Kammioista on aina tiedetty hautausmaalla, ja niistä on merkintöjä vanhoissa hautakirjoissa. Kaikkia kammioita ei silti vielä ole löydetty. Niiden tarkkaa rakentamisaikaa tai syytä ei tiedetä, mutta monet ovat 1800-luvulta.

Kammion tunnistaa tyhjästä, kohoillevasta nurmialueesta. Porokara hautasi kammioon viimeisen kerran vuonna 2002. Sen jälkeen on päätetty, ettei kammioihin enää haudata. Se on vaarallista, koska vanhat kammiot voivat sortua.

Hautausmaan vanhassa osassa aivan hautakammioiden lähellä sijaitsee vuonna 1852 rakennettu Pyhän Eliaan kappeli. Se palveli seurakuntalaisia aina vuo-

teen 1958, jolloin Pyhän Eliaan kirkko valmistui.

Porokara kutsuu pientä kappelia omaksi kirkokseen. Sen sisällä on viileää ja hieman pölyistä ja valtava määrä historiaa. Kappelin vanhin, lahjoituksen saatu ikoni on 1700-luvulta. Kristallikruunu on Uspenskin parkkipaikalla aikoinaan olleesta pikkukappelista, ikonostaasi taas entisestä laivastokirkosta. Sen ikoneissa on luodinjälkiä.

Kappelissa toimitetaan yhä satunnaisesti panihidoja. Kun Porokaran omat vanhemmat kuolivat, hän ei vienyt heitä kylmiöön, vaan toi heidät tänne.

– Olen sanonut lapsille, että sitten kun minusta aika jättää, tuokaa minut tänne.

TEKSTI JA KUVAT: LAURA KARLIN

Porokara ja yli 140-vuotiaat lehmukset, jotka lahjoitti Paul Sinebrykoff.

Кружки для всей семьи

НАЧАЛО осени и начало церковного года - это время начала работы приходских кружков. Кроме занятий для детей и молодежи приход проводит встречи для всей семьи.

В начале девяностых прошлого века в приходе начали проводить кружки для мам с маленькими детьми, теперь встречи открыты для всей семьи. С ребенком на кружок может прийти мама или папа, а так же бабушки и дедушки или друг семьи. Возраст участников так же не ограничен. – рассказывает работник отдела образования прихода Кристиина Клубб.

На сегодняшний день семейные кружки проходят в центре Хельсинки и в Тапиола. При Свято-Троицком храме организованы встречи для семей говорящих на русском языке. В Ярвенпяя запланировано два семейных мероприятия, которые пройдут осенью и весной. В планах открытие семейного кружка в Мюллюпуру.

Кружки в Хельсинки и в Тапиола проходят по одинаковой программе. В начале встречи проводится небольшое

Отец Калеви Касала совершил молебен в семейном кружке в Хельсинкском приходском зале.

музыкально-игровое занятие, затем короткий молебен, а после этого свободное общение и совместный обед.

Новинкой этой осени стал Вечерний кружок, куда могут прийти родители с детьми после рабочего дня. После небольшой совместной трапезы програм-

ма продолжается аналогично утреннему кружку.

Кружки бесплатные и не требуют подачи заявки на участие. Расписание и место проведения кружков можно узнать в разделе «Kalenteri».

ТЕКСТ И ФОТО: ЛАУРА КАРЛИН

Возможное изменение избирательной системы

ПОМЕСТНЫЙ собор Финляндкой православной церкви начал свою работу 9 сентября. Среди прочего собор рассматривает два проекта.

Первый представлен епископом Йоенсуу **Арсением**, и касается изменений процедуры голосования на выборах советов уполномоченных приходов. Предложено проводить выборы путем голосования по почте или через интернет.

Церковное управление приняло проект к рассмотрению и выступит

с предложением создания рабочей группы для изучения этого вопроса. В дополнение к этому рабочая группа займется разработкой изменения процедуры выбора участников поместного собора, которая требует обновления и упрощения.

Монахиня **Елизавета (Лииса Топпила)** внесла на рассмотрение проект о создании рабочей группы для изучения последствий переноса Архиепископской кафедры в Хельсинки. Если

перенос кафедры будет представлен, группа должна будет разработать необходимые изменения в церковном уставе и предложить сроки исполнения решения.

Церковное управление приняло решение оставить проект на доработку и представить его на рассмотрение Поместного собора на сессии в октябре. На сегодняшний день кафедра Архиепископа и церковное управление находятся в Куопио.

Nimi: Kirsi-Maria Hartikainen
Ikä: 49 vuotta
Asuu: Helsingissä
Perhe: 18-vuotias tytär,
 2 koiraa ja kissa
Ammatti: Myllypuron
 kappelin uusi kanttori
Harrastukset: karjalan
 kieli, teatteri, musiikki

TEKSTI LAURA KARLIN KUVA ANASTASIA HARTIKAINEN

Vihdoinkin teatteriin!

”**A**loitan lokakuussa Myllypuron Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen kappelin kanttorina. Olen ollut aiemmin kanttorina Iisalmessa, Varkaudessa, Haminassa ja matkakanttorina Pohjois-Karjalassa.

En ole ennen asunut Helsingissä, joten muutto tuntuu mielenkiintoiselta. En osaa sitä jännittää, sillä minulla on paljon sukulaisia ja muita yhteyksiä Helsinkiin, ja seurakunta on tuttu. Moni seurakuntalainen onkin toivottanut minut jo tervetulleeksi, mikä tekee töihin tulosta mukavaa.

Helsingissä pääsen vihdoinkin myös teatteriin! Se on suurin innostukseni. Iisalmessa ei ollut kaupunginteatteria, joten olen kaivannut sitä. Olin perustamassa Jyrkän Ruukin kesäteatteria Sonkajärvelle Pohjois-Savoon ja kahtena viime kesänä olemme esittäneet siellä Juhani Ahon Juhaa.

Iisalmessa asuin omakotitalossa tyttäreni **Anastasian**, Gisli-kissan ja kahden 11-vuotiaan samojedi-koiran, Lumon ja Alexin kanssa. Toinen niistä lähtee mukaani opettelemaan stadin kundin elämää, toinen tulee ehkä myöhemmin perässä.

Tyttäreni kirjoittaa tänä vuonna yli-

”Toinen koiristani lähtee mukaani opettelemaan stadin kundin elämää.”

oppilaaksi ja ennakoin muutolla jo sitä, että hänkin suuntaa lukion jälkeen etelään päin, eikä minun tarvitse jäädä yksin haahuilemaan Iisalmeen.

Olen syntynyt Mikkelissä ja varttunut Juvalla. Ortodoksisuus tulee äitini suvun puolelta Suojärveltä. En osaisi kuvitella elämää ilman ortodoksisuutta, se on osa minua.

Kirkossa kävin jo lapsesta asti. Muistan, kuinka alle kouluikäisenä kirkon ovelta tuoksui tuohus. Aikuisena aistit ovat jo turtuneet, mutta kun ajattelenkin asiaa, pääsen tunnelmaan.

Sitä, että päädyin kanttoriksi, voi ajatella jonkinlaisena joukkopsykoosina. Olin ollut aktiivisesti mukana nuorisotoiminnassa ja harrastanut musiikkia. Ortodoksisten Nuorten Liiton porukoissa monet hakivat seminaariin ja ajattelin, että minäpäks lähden kokeilemaan!

Valmistuin Kuopion pappisseminaarista vuonna 1988, minkä jälkeen lähdin opiskelemaan kirkkomusiikkia Pyhän

Vladimirin teologiseen seminaariin New Yorkiin. Siihen aikaan sinne oli Suomesta hyvät suhteet ja ajattelin, että se olisi minullekin hieno mahdollisuus nähdä maailmaa.

Suoritin seminaarissa taiteiden maisterin tutkinnon, ja se oli tosi inspiroivaa aikaa. Pystyin käymään Manhattanilla museoissa ja oopperassa. Viime vuosina olen tehnyt täydennysopintoja Itä-Suomen yliopistoon, ja valmistun sieltä teologian maisteriksi tänä syksynä.

Kun **Varvara Merras-Häyrynen** oli kanttorina Mellunmäessä, ajattelin jo silloin, että Itä-Helsinki olisi paikka, jota voisin vielä ammattuurallani kokeilla. Olen ollut töissä pienemmillä paikkakunnilla ja pienemmissä yhteisöissä. On mielenkiintoista päästä suureen ja monikulttuuriseen seurakuntaan. Se on myös mielestäni positiivinen haaste, että Myllypuron kirkkorakennus ei julista ulospäin, vaan pitää keksiä keinot tuoda Jumalan olemassaoloa tiettäväksi muulla tavalla.

Kanttorina olemisessa ykkösjuttu on jumalanpalveluksien toimittaminen. Erilaisten ihmisten kohtaaminen on myös mukavaa. Haluaisinkin toivottaa kaikki tervetulleeksi Myllypuron kappelin kuoroon!”

Ylistämme, ylistämme Sinua, kaikkein pyhin Neitsyt, ja kunnioitamme Sinun jaloa suojelestasi, sillä pyhä Andreas näki Sinut ilmassa rukoilemassa puolestamme Kristusta.

Miro Järnefelt

*"Kukaan
ulkopuolinen ei
voi mitata toisen
kärsimystä"*

*Risto Pelkonen
sivu 26*

Kirkkokuorosakin laulanut Harry Fagerlund pitää maallikkopalvelusten toimittamista opettavaisena.

MAALLIKKOKIN VOI TOIMITTAA PALVELUKSIA

■ Kirkoissa ei tarvitse olla hiljaista, vaikka pappi olisikin poissa. Ortodoksisen jumalanpalveluselämään kuuluu koko joukko palveluksia, jotka voi toimittaa maallikko, siis kuka tahansa meistä naiset mukaan lukien.

Maallikkopalveluksia pidetään tyypillisesti pienemmillä ja syrjäisemmillä paikkakunnilla täydentämässä muuta jumalanpalveluselämää, mutta niitä toimitetaan säännöllisesti myös aivan Helsingin keskustassa. Sunnuntai-iltaisin Kotikirkossa on jo parin vuoden ajan pidetty Jeesuksen rukous -palveluksia, joista vastaa Jumalansynnyttäjän syntymän yhteisö.

Kotikirkon papin **Teemu Toivosen** mielestä maallikkopalvelusten toimittamiseen voisi kannustaa nykyistä enemmän ja niiden pitämiseen olisi hyvä tarjota myös koulutusta.

– Vuorokauden peruspalvelukset, aamu- ja ehtoopalvelukset, pitäisi löytyä Helsingin kokoisesta seurakunnasta. Niissä ei tarvitsisi massojen käydä, mutta kirkko rukoilisi koko ajan. Tässä olisi maallikoiden apu tervetullutta, Toivonen sanoo.

Kirkkojärjestyksen mukaan jumalanpalveluksen voi toimittaa pappi, diakoni tai maallikko siten kuin kanoneissa ja muissa kirkollisissa säännöissä tarkemmin määrätään. Vain piispat ja papit voivat toimittaa itsenäisesti jumalanpalveluksia.

Palvelusten opettelu on pitkälti oman harrastuneisuuden varas-

sa. Niiden toimittamista voi opetella käymällä jumalanpalveluksissa sekä laulamalla ja lukemalla. Ainakin Valamon opistossa pidetään aiheesta kursseja.

Maallikot voivat toimittaa muun muassa ehto- ja hetkipalveluksen, Jeesuksen rukous -palveluksen ja akatistoksen. Osa palveluksista on erilaisia papin ja maallikon toimittamina.

– Jos maallikko toimittaa ehtoopalveluksen, siitä jäävät ekteniat pois. Muutoin palvelus menee saman kaavan mukaan. Hetkipalvelus puolestaan on tavallaan liturgian osa; liturgia, josta jää ehtoolinen pois, Toivonen kertoo.

Länsi-Uudellamaalla Hangossa **Harry Fagerlund** on usean vuoden ajan toimittanut ehto- ja hetkipalveluksia. Ajatus niiden pitämisestä lähti Valamon opistossa käydystä lukija-kurssista.

– Hangon kirkossa on vain kerran kuussa papillisia palveluksia. Toimintaa voisi olla enemmänkin, Fagerlund kertoo.

– Aluksi palvelusten toimittaminen oli haastavaa. Olen oppinut valtavasti liturgiikasta. Kaiken kaikkiaan tämä on ollut positiivinen kokemus, mutta oikeanlainen asenne on tärkeää. Vaikka kirkossa olisi vain pari kolme ihmistä, toimitus on yhtä tärkeä kuin jos kirkko olisi täynnä.

MIRVA BROLA

Laupeudenteko vai armomurha?

Eutanasia jakaa vahvasti mielipiteitä. Se on toisille viimeinen palvelus kärsivälle ihmiselle, toisille tämän teloitus.

Eutanasian eli armokuoleman ovat tehneet ajankohtaiseksi keskustelunaiheeksi lääketieteen kehitys ja arvojen muutos. Parantumattomasti sairaan elintoimintoja voidaan nykyisin ylläpitää keinotekoisesti, mikä hämärtää elämän ja kuoleman rajaa. Yksilönvapautta korostavassa yhteiskunnassa ihminen haluaa itse olla oman elämänsä herra. Miksei siis kuolemankin?

Mielipidetutkimusten mukaan suomalaisten selvä enemmistö, noin 70 prosenttia, kannattaa aktiivista kuolinapua. Kannattajien osuus on suunnilleen sama monissa muissakin maissa. Suurin osa Suomen lääkäreistä ja hoitohenkilöstöstä on eutanasiaa vastaan, mutta viime aikana lääkäreiden kanta on muuttunut myönteisemmäksi.

Valtakunnallinen sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelukunta Etene on pohtinut, olisiko joskus armollisempaa päättää parantumattomasti sairaan hoito kuin jatkaa sitä. Etenen kannanoton mukaan voi olla yksittäisiä tilanteita, joissa ei ole eettistä perustetta täysin sulkea eutanasian mahdollisuutta. On kuitenkin monia avoimia kysymyksiä ja eettisiä ongelmia, joista tarvitaan edelleen keskustelua.

Eutanasia ei ole vain lääketieteellinen, tekninen tai taloudellinen kysymys. Sillä on myös vahva moraalinen, yhteiskunnallinen ja uskonnollinen ulottuvuus.

KIRKKO ELÄMÄN JA KUOLEMAN RAJALLA

Kirkot eivät Suomessa ole aktiivisesti osallistuneet eutanasia-keskusteluun,

vaikka se liittyy kristillisen uskon keskeiseen ydinalueeseen, elämän ja kuoleman rajaan. Eutanasian nykypäivän haasteita käsiteltiin kulttuurikeskus Sofian seminaarissa maaliskuussa. Metropolilta **Am-brosiuksen** mielestä nykytilanne edellyttää myös kirkoilta uutta näkökulmaa kuoleman rajakysymysten pohdintaan.

Historiallisesti kristillisten kirkkojen asenne eutanasiaan on ollut erittäin kriittinen. Jyrkin vastustaja on ollut katolinen kirkko, joka on rinnastanut eutanasiaan jopa tappoon tai murhaan. Myös ortodoksinen kirkko on suhtautunut kriittisesti. Sen sijaan Etelä-Afrikan anglikaanisen kirkon arkkipiispa **Desmond Tutu** on ilmoittanut kannattavansa eutanasiaa tietyissä tapauksissa.

– Mielestäni on valitettavaa, että kirkkojen piirissä vain harvat ovat uskaltaneet puhua aktiivisesta kuolinavusta. Kirkoilla ei voi olla on/off-asennetta. On oikein puolustaa elämää, mutta on myös kysyttävä, onko kuolemansairaan hengissä pitäminen itseisarvo jokaisessa rajatilanteessa; metropoliitta sanoo.

– Kuolevan kipujen lievittämiseen ei aina ole inhimillistä ratkaisua. Poliitikko, kirjailija **Esko Seppänen** päätyi kannattamaan eutanasiaa ja pitämään sitä laupeuden tekona seurattessaan parantumattomasti sairaan poikansa kärsimyksiä kuoleman edellä.

LÄÄKÄRIT ELÄMÄN ASIALLA

Monien lääkäreiden mielestä ajatus kuoleman jouduttamisesta on ristiriidassa lääkärin etiikan kanssa. Lääketieteen tehtävä on auttaa, helpottaa kärsimystä ja

parantaa sairauksia, ei toimia kuoleman enkelinä.

Vastustajien mielestä elämää on kunnioitettava sen luonnolliseen loppuun asti. Elämän tietoinen lopettaminen tappavalla lääkeannoksella ei ole lääkärin työtä.

Suomen lääkärikunnan vanhin, arkkiatri **Risto Pelkonen** ei kannata eutanasiaa, vaikka ymmärtääkin kuolinavun toiveen tilanteissa, joissa potilaan kärsimykset ovat sietämättömät eikä mikään lääketieteellinen hoito auta.

– Kukaan ulkopuolinen ei voi mitata toisen kärsimystä, ei edes lääkäri. Omas mielestäni eutanasia ei ratkaise kuoleman ongelmaa, vaan luo uusia. Yleisenä menetelmänä se istuu huonosti suomalaisen potilaan oikeuksia kunnioittavaan sairaanhoitokulttuuriin, Pelkonen sanoo.

– Eutanasia voi aiheuttaa turvattu muutta ja pelkoa siitä, että kuolettavasta ruiskeesta tulisi kuolinhoidon tärkein väline, kuolemasta vain tekninen ja taloudellinen kysymys.

KUOLEMAN EDESSÄ KAIKKI TASA-ARVOISIA

Risto Pelkonen mielestä hoitotahto ja korkeatasoinen saattohoito ovat vastaus kysymyksiin, jotka ovat eutanasiatoiveiden takana. Tärkeintä on läsnäolo ja myöteläminen. Kuolevan toivoa ei saa koskaan riistää.

– Kuolemansairas ei toivo ihmeparantumista, vaan oireiden ja kivun lievitystä sekä ihmisyyden ja arvokkuuden säilymistä kuoleman edessä, hän sanoo.

– Kun saattohoidossa etsitään ihmistä tautien takaa, kuunnellaan ja ollaan läsnä, lääketieteen menetelmät eivät yksin riitä. Myös sielunhoitoa tarvitaan. Sielunhoitajien osuus saattohoidon kehittämisessä ja toteuttamisessa on ollut hyvin arvokas.

Pelkosen mukaan ihmisen syntyminen on ihme, elämä lahja ja kuolema pakko – kaikki suuria mysteereitä.

– Toisen ihmisen ymmärtämiseksi tarvitaan älyn rinnalle myötätuntoa, tiedon rinnalle tunteita ja järjen kumppaniksi moraali.

Jokainen ansaitsee hänen mielestään ihmisarvoisen ja ihmisyyttä kunnioittavan elämän siksi, kunnes kuolema ottaa omakseen.

Kristillis-humanistisen elämäntieteen mukaan jokaisella ihmisellä on pysyvä synnynnäinen ja yhtäläinen, jakamaton ihmisarvo.

– Kehdossa nukkuvan lapsen, kylän raitilla kahnustavan kulkurin ja kuolin-

vuoteella lepäävän vanhuksen arvo ihmisenä on sama. Kaikki ovat yhtä arvokkaita, Pelkonen sanoo.

”EI OLE PASSIIVISTA EUTANASIAA”

Saattohoitoon erikoistuneen Terhokodin johtaja, ylilääkäri **Juha Hänninen** on muuttanut aikaisempaa kielteistä kantansa eutanasiaan. Hän sanoo nähneensä liian monta kuolemaa ilman lähdön rauhaa ja päätyneen hyväksymään armo-kuoleman mahdollisuuden.

Hännisen mielestä eutanasia ja saattohoito eivät sulje pois toisiaan. Niillä on sama eettinen perusta, kärsimyksen lievittäminen.

– Joissakin tapauksissa eutanasia olisi ihmiselle helpotus silloin, kun mitään muuta keinoa ei ole.

Hänestä Suomeen tarvitaan lainmuutos, laaja eutanasia laki, joka takaa kuolevalle ihmiselle sellaisen hoidon ja avun, että tämän ei tarvitsisi kokea kuolemaa ainoaksi mahdollisuudeksi.

Hänninen korostaa, että eutanasia ei ole eikä saa olla kuolinautomaatti.

– Lääkärin on tunnettava eutanasiaa haluava, jonka on pystyttävä selvästi itse ilmaisemaan toivomuksensa kuolinvasta. Tahdonvastainen eutanasia on aina tapo tai murha.

Eutanasia on aina aktiivinen teko.

– Unohtakaa passiivinen eutanasia! Sellaista ei ole. Ei ole passiivista polkupyöräilyäkään.

PORTTI UUTEEN ELÄMÄÄN

Käsitys elämän pyhydestä on yksi kristillisen etiikan kulmakivistä. Ortodoksisessa jumalanpalveluksessa rukoillaan elämään ”kristillistä, kivutonta, kunniallista, rauhallista loppua ja hyvää vastusta Kristuksen pelättävän tuomioistumen edessä”.

Metropoliitta Ambrosiuksen mielestä suhtautumisessa eutanasiaan olennaista on tulkintamme elämän lopusta ja kuolemasta.

– Kysymys on siitä, miten me tässä ajassa koemme kuoleman. Onko se osa elämää vai kaiken loppu?

Eutanasian oikeutusta pohdittaessa kirkolle on keskeistä elämän lahjan kunnioittaminen. Ihmiselämän pyhyys ja arvo ovat ehdottomia.

Ne eivät riipu elämänlaadusta tai elämän säilyttämisen kustannuksista. Ei ole elämää, joka ei olisi eläimen arvoista.

Todettakoon, että Nürnbergin oikeudenkäynnissä syyttäjää avustaneen psykiatrin mukaan juuri ajatus arvottomasta elämästä johdatti Saksassa 1930-luvulla eutanasiaohjelmiin, joista oli lyhyt askel ”lopulliseen ratkaisuun”, kansanmurhaan. Eutanasiakeskustelussa tämäkin on hyvä muistia.

LITURGIA ESIMAKUA IÄISYYDESTÄ

Luterilaisen kirkon tutkimuskeskus julkaisi hiljattain tutkimuksen kuolemasta suomalaisessa teologiassa. *Maaksi sinun pitää jälleen tuleman* -kirjassa esitellään kolmen suomalaisen teologin, **Osmo Tiililän**, **Irja Kilpeläisen** ja **Martti Lindqvistin**, käsitystä kuolemasta, kuolemaan valmistautumisesta ja kuoleman jälkeisestä elämästä.

”Ulkopuolinen
ei voi mitata
toisen kärsimystä”

– Olen huolissani kirjan ’emme tiedä’-näkemyksestä. Tuonpuoleisuutta ei juuri mainita eikä kannusteta rukoukseen kuolonuneen nukkuneiden puolesta, metropoliitta Ambrosius sanoo.

– Läntisten kirkkojen jumalanpalveluselämässä kysymys iankaikkisuudesta on melko vähän esillä, vaikka kristillisen kirkon jumalanpalveluksissa aika ja iankaikkisuus ovat samalla kertaa sisäkkäin. Se on parhaimmillaan esimakua iäisyydestä. Kuolema ei ole kaiken loppu vaan portti seuraavaan elämään.

Hänen mielestään yksikään kirkko ei silti voi olla moraaliautomaatti eutanasiakysymyksessä, kuten ei missään muussakaan.

– Kirkkojen ja uskontojen tehtävä on antaa malleja ja kannustaa hyvään elämään lähimmäisiämme rakastaen tässä maanpäällisessä vaelluksessamme. Totta kai voimme olla luottavaisia sen suhteen, että elämä voi kirkastua vielä enemmän tämän elämän jälkeen.

KUN AIKA ON TÄYSI

Suomessa elämänsä viime vuosikymmenet elänyt kirjailija ja esseisti **Anne Fried** oli maamme saattohoidon uran-

uurtajia, samoin kuin psykologi **Pirkko Siltala**, hänen työkumppaninsa.

Raamatusta ei puhuta ajan loppumisesta vaan sen täyttymisestä. Ihmisen aika täyttyy, mutta elämä jatkuu. Anne Friedin aika maan päällä täyttyi 95-vuotiaana Kivelän sairaalassa. Siltala seurasi ystävänsä siirtymistä ajasta ikuisuuteen.

– Hän kertoi ennen kuolemaansa elävänsä jo kahdessa todellisuudessa, jonkinlaisessa taivaan ja maan välitilassa.

Elämänsä loppuvaiheen päiväkirjamerkinnöissä Fried kertoo, että reaali maailman tapahtumat eivät kosketa häntä kuten ennen. Hänellä ei ole enää niihin osaa, hänen elämänsä on täytetty. Hänelle elämän kokonaisuus merkitsi enemmän kuin maallinen olemassaolo. Viimeisin kirjoitus kurkottaa jo tuonpuoleiseen todellisuuteen. Sen ulottuvuutena on uni.

Näin Fried kuvailee ajan ja ikuisuuden rajavyöhykettä ennen siirtymistään tuonpuoleiseen maailmaan:

– Se on hellävaraista valmistautumista vielä suurempaan uneen joka on tuleva. Kaiken läpilyövä toivomus, yhä voimistuva, on kaipaus tulla vapautetuksi kaikista vaatimuksista, saada lopettaa kaikki toiminta ja sanoa: mitä tahansa on pyydetty, sen olen suorittanut. Ja järkähtämättömästi se toive on toteutuva ja uusi päivä koittava.

TEKSTI: MARKKU SUNIMENTO

KUVA: MATTI P. PULKKINEN

Suomessa kielletty, Belgiassa sallittu

ALUN PERIN kreikankielinen sana eutanasia merkitsi sananmukaisesti hyvää kuolemaa (eu, ’hyvä’; thanatos, ’kuolema’) eli rauhallista nukahtamista, johon elämä päättyy. Nykyisin eutanasialla tarkoitetaan aktiivista toisen ihmisen elämän päättämistä tämän omasta pyynnöstä, kun ihmisellä on parantumaton kuolemaan johtava sairaus ja sietämättömät kivut, joita ei pystytä lievittämään.

Eutanasia on Suomessa kielletty. Se on rikos, josta voi saada pitkän vankilatuumion. Aktiivista eutanasiaa voidaan

kuitenkin pitää myös itsemurhan avustuksena, joka ei ole Suomessa rangaistavaa. Euroopan maista eutanasia on laillista Alankomaissa, Belgiassa ja Luxemburgissa. Sveitsin laki sallii itsemurhan avustamisen.

Kuolevalle potilaalle annettava kipulääkitys, joka voi nopeuttaa kuolemaa, ei ole eutanasiaa. Hoitojen lopettaminen tehottomina tai kärsimyksen vähentämiseksi ei myöskään ole eutanasiaa, vaikka se johtaisi kuolemaan.

MARKKU SUNIMENTO

Kuka kirjoittaisi vetävästi ortodokseista?

KIRJALLISESTI orientoituneet ihmiset kysyvät toisinaan, luenko romaaneita. Olen vastannut, että elämä tarjoaa muutoinkin siinä määrin kokemuksia ja toisinaan dramatiikkaa, ettei romaanin luku tunnu mitenkään välttämättömältä. Tietysti luen päivittäin tietokirjoja pysyäkseeni työni puolesta vireessä siitä, mitä teologian ja kulttuurin saralla pohditaan.

Silti jotkin romaanit ovat mykistävällä tavalla syöpyneet mieleeni. Pikkupoikana pelottava lukukokemus oli Daniel Defoen *Robinson Crusoe*, jonka lainasin kotikyläni kansakoulun kirjastosta. Cambridgessä nuorena luin William Goldingin *Kärpästen herran*. Se kertoo englantilaisten koulupoikien vaikeasta sopeutumista aikuisten maailman lainalaisuuksiin.

Ortodoksinen kokemusmaailma tuli voimakkaasti kohdalleni Feodor Dostojevskia ja Mika Waltaria lukiessa. Ikään kuin nuoren Johanneksen aikaan olisin ollut kirkollisissa tehtävissä By-santin kukistuessa. Osallistuin myös Dostojevskin henkilöiden jatkuvaan kipuiluun elämän tarkoituksesta hyvinkin absurdilta tuntuvan todellisuuden keskellä.

Viime vuosina lukemani Finlandia-palkitut romaanit eivät ole erityisemmin kolahtaneet. En ole varma, miksi eivät. Olisiko syynä se, että monet nykyromaanit kuvaavat maailmaa, josta olen itse kasvanut ulos tai todellisuutta, joka muutoin tuntuu kaukaiselta. Katja Ketun *Kättilö* jäi kesken. Saa nähdä kuinka käy Laura Lindstedtin kirjalle *Oneiron*.

Olisiko tähän osaltaan syynä myös se, että ympäristöni ja työni kautta olen liiaksi uppoutunut suomalaiseen arkeen. Sen vastapainoksi liturginen teologia ja mystiikka houkuttelevat ytimekkäämmin. Sillä onhan kirkkomme seremoniaalisuudella kyllästetyn jumalanpalveluksen pohjalla aito ja ainutkertainen hengellinen todellisuus, joka tosin selkeämmin avautuisi yksinkertaisemmissa muodoissa. Kumminkin siinä välittyy mahdollisuus Jumalan näkemiseen ja osallisuuteen hänestä.

Mutta joskus toki löydän kiinnostavaa uutta. Viime keväänä ilmestyi nuoren kirjailijan Samuel Davidkinin romaani *Esikoisten lunastus*. Se on kirjoitettu salapoliisiromaanin muotoon. Muutamia ruumiita tehtiin ja jännitystä piisaa. Kirjan syvä merkitys ajattelevalle lukijalle on kuitenkin muualla. Kirjan kehkeyksenä ovat Suomen juutalaisten elämänvaiheet Helsingissä. Juutalaisuuden hengellinen elämä ja ajattelu sekä monet uskonnolliset tavat välittyvät kirkkaasti mutta ainakin ulkopuolisen silmin asiantuntevasti.

Tämä on 33-vuotiaan tekijän esikoisromaani. Äiti on hartaasta luterilaisesta kodista Pielisjärveltä, isä vanhaa venäläisjuutalaista sukua. Poika on rohkeasti uponnut syvälle oman pienen vähemmistönsä elämäkysymyksiin. Synagogasta Malminkadulla on muodostunut hengellinen koti.

Davidkinin kirja kertoo kolmen vanhan juutalaisen erakon kätkemästä aarteesta. Oliko se arvokas kruunu, toora, juutalaisten pyhiä tekstejä tai jokin muu? Sen perässä – hinnalla millä hyvänsä – olivat rikolliset sekä hazidi-juutalaiset Yhdysvalloista. Myös suomalainen virkavalta, heidän joukossa rikosetsivä Leo Asko, jonka isoisäksi paljastuu sitten Aaron Askovitz.

Kirkonmiehelle kirjan juutalaisen kulttuurin ja uskonnollisten menojen kuvaus on erityisen kiinnostavaa. Pyhän kirjan kunnioitus ja tekstien lukeminen, paasto ja rukous puhuttelevat meitäkin. Keskeistä on voimakas tradition kunnioitus ja siihen sitoutuminen. Kaikki tuttua ortodoksikristityllekin.

Hyvän uskonnollisenkaan kirjan ei aina tarvitse käsitellä moraalista jaakopinpainia. Ei myöskään ihmisen hengellistä etsintää, vaikka se onkin uskonnon ytimessä. Samuel Davidkin edustaa juutalaisuutta, jonka perustalta Kristuksen kirkko ammentaa paljon omasta hengellisestä rikkaudestaan.

Jäin miettimään, kuka kirjoittaisi meidän uskonnollisesta perinteestämme käsin yhtä koskettavaa tekstiä.

+ *Andersson*

Кто возьмётся писать о православных?

Хорошо ориентированные в литературе люди спрашивают меня, читаю ли я романы. На это вопрос я отвечаю, что повседневная жизнь приносит нам такое количество опыта и драмы, что чтение романов становится бесполезным занятием. Конечно, я ежедневно читаю, но большей частью научную литературу, чтобы в силу своей деятельности оставаться в курсе того, что

обсуждается в теологической и культурной сфере.

Не смотря на это, некоторые прочитанные мною романы оставили свой след в моем сознании. В детском возрасте я пережил захватывающее чувство от прочитанного романа «Робинзон Крузо» Даниэля Дефо, который я нашел на полке школьной библиотеки. В молодости в Кембридже в руки попал роман Уильяма Голдинга «Повелитель мух». В романе повествуется о сложном опыте познания английскими школьниками законов взрослой жизни.

Опыт познания православного мира я сильно ощутил после прочтения Федора Достоевского и Мика Валтари. Слово я сам побывал на церковной должности посреди Византийского упадка во времена молодости Иоанна. Я сопереживал героям Достоевского в болезненном поиске истинного смысла жизни в абсолютно абсурдной окружающей реальности. Прочитанные за последние годы романы, удостоенные Премии Финляндии, не произвели на меня впечатления. Не могу с уверенностью назвать причину. Возможно, многие современные романы описывают ту реальность, в которой я вырос или, наоборот, кажутся слишком далекими от нее. Роман Катя Кетту «Kättilö» остался недочитанным. Посмотрим, как будет читаться книга Лаура Линдстедт «Oneiron». Возможно, отчасти на это повлияло то, что в силу своего окружения и работы я погрузился в повседневную финскую жизнь. В противовес этому для меня становятся все более важными Литургическое богословие и мистика. В них заключена истинная и неповторимая духовная реальность, скрытая в глубине за церемониальной рутинной наших богослужений, открывающаяся все больше в абсолютном простом виде. Именно в них нам дана возможность увидеть Бога и пребывать в Нем.

Конечно, и сегодня можно встретить интересные произведения. В прошлую весну в свет вышла книга молодого писателя Самуэля Давиткин «Esikoisten lunastus». Это детективный роман. Несколько мертвых тел и чувство постоянного напряжения. Но истинный, более глубокий смысл книги для думающего читателя отрывается в другом. Прообразами для романа послужили разные периоды жизни иудейского сообщества города Хельсинки. Духовная жизнь, образ мысли и религиозные обычаи иудеев предстают перед взором понимающего их читателя.

Это первый роман, написанный 33-летним автором. Его мать происходит из богобоязненной лютеранской семьи из Пиелисыярви, отец из рода русских евреев. Этот молодой человек смело погрузился в вопросы жизни своего национального меньшинства. Синагога на Малминкату стала его духовным домом.

Роман Давидкина рассказывает о сокровище, спрятанном тремя старыми евреями-отшельниками. Возможно, это была драгоценная корона, тора, древние иудейские тексты или что-то другое? Завладеть кладом любой ценой решает преступный мир и евреи - хасиды из Америки. К поиску присоединяется и финский полицейский, детектив Лео Аско. По ходу романа выясняется, что его дедом был Аарон Ашкович.

Для церковного человека описание культуры и религиозного мышления иудейского общества весьма интересны. Почитание Священного Писания и его чтение, посты и молитвы знакомы и для нас. Центром всего является высокое почитание традиций и их соблюдение. Все это знакомо православному христианину.

Хорошая книга на тему религии не всегда должна быть направлена на объяснение моральных устоев. Как и духовный поиск человека, хотя это и является центром религиозной жизни. Самуэль Давидкин - представитель иудаизма, на основе которого возникла христианская церковь, создав свое богатое наследие.

Продолжаю размышлять, кто бы мог написать подобное трогательное произведение, основываясь на наших традициях.

→ *Antoon*

En röst i kören

– finsk ortodoxi i Sverige

När den finska ortodoxa församlingen i Sverige grundades i januari 1958 var antalet ortodoxa i landet inte så stort. Det fanns sedan tidigare en rysk och en estnisk församling. I krigets spår och med en ökad arbetskraftsinvandring hade en del finländare med karelska rötter också kommit till Sverige.

En drivande kraft bakom grundandet var den estniskfödde prästen **Martin Juhkam** som också blev församlingens förste kyrkoherde. I protokollet från grundandet står det att han skulle få en månadslön på 150 kronor ”om församlingen får pengar”. Det var med andra ord en start under knapphetens kalla stjärna.

Sedan dess har det förstås gått både upp och ned med ekonomin. Men det viktiga är att församlingen är en vital del av en allt större ortodox närvaro i Sverige. Genom invandring och flyktingströmmar finns det idag ortodoxa av många olika nationaliteter i landet. Bara i Stockholmsområdet firas Chrysostomos-liturgin (förutom på finska och svenska) på minst sex andra språk. Gruppen av ortodoxa och österländska kyrkor anges i den officiella statistiken omfatta närmare 135 000 personer. I Södertälje, 35 kilometer sydväst om Stockholm, finns två stora katedraler för assyrier/syrianer plus egna kyrkor för armenier, kopter och kaldéer. Vår arabiskspråkiga systerkyrka (under Antiokias patriarkat) firar varje söndag liturgi i en lånad baptistkyrka där.

Med tillgången till ortodoxa gudstjänster runt om i landet har behovet av ett riksomfattande arbete minskat. Finska ortodoxa församlingen har numera koncentrerat sin verksamhet till Stockholm. Det beror också på en krympande ekonomi. Någon fast prästtjänst finns inte längre men vi får tack-samt hjälp från Finland där fäderna **Markku Salminen**, **Mikael Sundkvist** och **Andreas Hjertberg** tillhör våra trogna vänner. Ärkebiskop **Leo** brukar ofta komma och leda gudstjänsterna under De karelska upplysarnas fest, en av kyrkårets höjdpunkter då vi också firar en panichida i finska lutherska kyrkan på Slottsbacken. Vår nye metropolit **Kleopas** har också aktivt engagerat sig i församlingens gudstjänstliv.

Själv tillhör jag de medlemmar i församlingen som inte har någon finsk bakgrund. Jag upptogs i den ortodoxa kyrkan för snart 30 år sedan och har sedan dess sjungit med i vår kör. Också för andra svenskar som blivit ortodoxa har vår församling blivit ett naturligt val. Det beror kanske delvis på känslan av

"Församlingen är en vital del av en allt större ortodox närvaro"

Finska ortodoxa församlingen i Sverige

Ärkebiskop Leo brukar komma och leda gudstjänsterna under De karelska upplysarnas fest.

en kulturell närhet till vårt östra grannland men också på frånvaron av den nationalism som i andra ortodoxa sammanhang kan kännas främmande. Vi firar våra gudstjänster i huvudsak på svenska men med inslag av finska i en del hymner och textläsningar. Någon gång om året firas också liturgi på estniska.

Vi hyr vår kyrka av Maria Magdalens församling inom Svenska kyrkan. En omfattande restaurering för några år sedan har gjort den till ett vackert kyrkorum med en modern ikonostas målad av **Marija-Liisa Alm**, en av församlingens medlemmar. Vår närmsta granne är för övrigt ett litet kapell som tillhör Moskvapatriarkatet.

Vi verkar alltså i en miljö där de ortodoxa och österländska kyrkorna numera är naturliga inslag i bilden av svensk kristenhet. I de ekumeniska samtalen i Sveriges kristna råd har vi genom åren varit aktiva. Jag tror att alla våra församlingsmedlemmar är besjälade av tanken på att föra den östkyrkliga traditionens perspektiv på teologi och gudstjänstliv vidare in i dagens mångkulturella Sverige.

TORSTEN KÄLVEMARK

ÖLJYPYHITYS

– sairaanhoitelen sakramentti

Sairanhoito ei ole kuoleman vaan elämän ja terveyden sakramentti.
Se voidaan toimittaa kenelle vain sairaalle.

Kirkon opetuksen mukaan kaikkien sairauksien syyt piilevät ihmisen yleisessä syntisydessä: synty on tunkeutunut ihmisen luontoon kuin jokin myrky, joka on saastuttanut hänet.

Jos kuolema on synnin seuraus – tehty synty synnyttää kuoleman (Vrt. Jaak. 1:15), niin sairaus, joka seuraa syntiä ja edeltää kuolemaa, on siis synnin ja kuoleman välissä.

Vaikka kaikki sairaudet johtuvatkin eri syistä, niillä on yksi yhteinen juuri: ihmislunnosta tuli kuolevainen syntiinlankeemuksen jälkeen. Kuten pyhä Simeon Uusiteologi sanoo: ”Lääkärit, jotka parantavat ihmisten ruumiita -- eivät mitenkään voi parantaa ruumiillisen

luonnon perussairautta, eli kuolevaisuutta. He yrittävät eri tavoin palauttaa ruumiille terveyden, mutta pian ruumis sairastuu johonkin toiseen tautiin.”

Siksi ihmisluonto tarvitsee ehdottomasti todellista lääkäriä, joka osaa vapauttaa sen kuolevaisuuden kahleista – Kristuksen.

Kristus sääli sairaita ja paransi kaikenlaisia sairauksia, mikä oli selkeä merkki siitä, että ”Jumala on tullut kansansa avuksi” (Luuk. 7:16) ja että Jumalan valtakunta on aivan lähellä.

Kristuksella ei ole ainoastaan valta parantaa, vaan myös valta antaa syntejä anteeksi. Hän on tullut parantamaan koko ihmisen, sielun ja ruumiin. Hän on lääkäri, jota sairaut tarvitsevat. Hänen sää-

linsä kaikkia kärsiviä kohtaan menee niin pitkälle, että hän samaistaa itsensä heihin: ”Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa” (Matt. 25:36).

KRISTUKSEN PARANTAVA KOSKETUS

Jeesus pyytää sairaita usein uskomaan. Hän käyttää parantaessaan merkkejä, kuten sylkeä ja käten päällepanemista, maan tomusta tekemänsä tahdasta sekä pesemistä. Sairaat koettavat päästä koskemaan häntä, ”sillä hänestä lähti voimaa, joka paransi kaikki” (Luuk. 6:19).

Sairanhoitelen sakramentissa Kristus ”koskettaa” meitä parantaakseen meidät. Kohdatessaan sairautta Jeesus liikuttuneena ei ainoastaan anna sairai-

den koskettaa häntä, vaan ottaa heidän hätänsä omakseen: ”Hän kantoi meidän tautimme, otti taakakseen meidän sairautemme” (Matt. 8:17).

Kristus ei kuitenkaan parantanut kaikkia sairaita. Hänen parantamistensa olivat merkkejä Jumalan valtakunnan tulosta. Ne ilmoittivat toisesta, paljon syvemmälle ulottuvasta parantumisesta: voittoa synnistä ja kuolemasta.

Ristillä Kristus otti pois ”maailman synnin” (Joh. 1:29), josta sairaus on yksi seuraus. Ristinkärsimyksillä ja kuoleamalla Kristus on antanut kärsimyksille uuden merkityksen: se voi muokata meitä hänen kaltaisekseen ja yhdistää meidät hänen lunastavaan kärsimiseensä.

YLEENSÄ KATUMUKSEN JÄLKEEN

Sairaanvoitelu ei ole kuoleman vaan elämän ja terveyden sakramentti, joten se voidaan toimittaa kenelle vain sairaalle. Sairaiden avuksi oli jo apostolisina aikoina käytössä sakramentti, jota myöhemmin alettiin kutsua öljypyhityksen tai sairaanvoitelun sakramentiksi.

Apostoli Jaakob puhuu siitä kirjeessään: ”Jos joku teistä on sairaana, kutsukoon hän luokseen seurakunnan vanhimmat. Nämä voidelkoon hänet öljyllä Herran nimessä ja rukoilkoot hänen puolestaan, ja rukous, joka uskossa lausutaan, parantaa sairaan. Herra nostaa hänet jalkeille, ja jos hän on tehnyt syntiä, hän saa sen anteeksi” (Jaak. 5:14-15).

Tästä käy selvästi ilmi, ettei puhe ole tavallisesta öljyllä voitelemisesta, johon juutalaiset turvautuivat sen parantavan vaikutuksen vuoksi, vaan erityisestä kirkollisesta sakramentista. Parantavaksi elementiksi ei mainita öljyä, vaan seurakunnan vanhimpien uskossa lausuma rukous.

Ortodoksisen kirkon öljypyhityksen sakramentissa ovat säilyneet apostoli Jaakobin mainitsemat piirteet. Sen toimittaa seitsemän pappia, siinä luetaan seitsemän epistola- ja evankeliumilu-

kuu, sairas voidellaan seitsemästi öljyllä ja luetaan anteeksiantorukous.

Kirkko uskoo, että öljypyhityksen sakramentissa synnit saadaan apostoli Jaakobin sanojen mukaisesti anteeksi. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että öljypyhityksen sakramentti korvaisi katumuksen sakramentin. Yleensä tämä sakramentti toimitetaan katumuksen sakramentin jälkeen.

SAIRAUDESTA PELASTUKSEN VÄLINE

Sairaanvoitelun sakramentti toimitetaan, jotta ihminen kestäisi sairauden tuottamaa kipua ja vaivaa sekä parantuisi taudista. Öljypyhityksen sakramentin armovoima vahvistaa sekä antaa rauhaa ja rohkeutta vaikean sairauden tai iän mukanaan tuoman raihnauden vaikeuksien voittamiseksi.

Se on Pyhän Hengen lahja, joka uudistaa luottamuksen ja uskon Jumalaan ja vahvistaa kiusauksia, kuten rohkeuden menettämistä ja kuoleman pelkoa, vastaan. Öljypyhityksen sakramentti tähtää ihmisen sielun parantumiseen ja myös hänen ruumiinsa parantumiseen, jos se on Jumalan tahto.

Ihmisen todellinen parantuminen ei ole sitä, että hänen ruumiillinen terveytensä palautuu, vaan sitä, että hänen käsityksensä sairaudesta, kärsimyksestä ja kuolemasta muuttuu. Se, että opimme suhtautumaan niihin kuin lahjoihin, Kristuksen kärsimysten kaltaisiin, on eräs sakramentin todellisista päämääristä.

Öljypyhityksen sakramentti tekee sairaasta osallisen Kristuksen kärsimyksiin ja sairaudesta pelastuksen välineen, joka parantaa hengellisestä kuolemasta. Monissa tapauksissa sairaus on saanut ih-

misen muuttamaan syntisen elämänsä ja astumaan Jumalan luo johtavalle katumuksen tielle.

YHTEISÖLLINEN JUMALANPALVELUS

Sairaanvoitelu on sakramentti, johon osallistuminen edellyttää ortodoksiseen kirkkoon kuulumista. Sakramentissa koko seurakunta rukoilee sairaan puolesta. Se on yhteisöllinen jumalanpalvelus, toimitetaanpa se kotona, sairaalassa tai kirkossa yhdelle tai useammalle henkilölle.

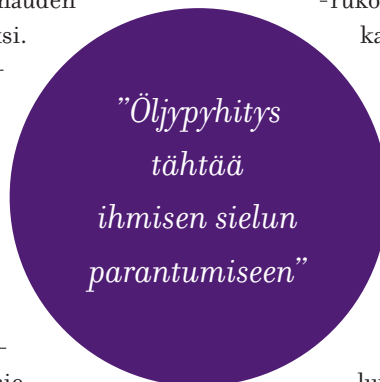
Tämän vuoksi siihen osallistuu seitsemän pappia siellä, missä se on mahdollista. Sakramentin toimittaminen jakaantuu kolmeen osaan: rukoushetki sairaan puolesta, öljyn pyhittäminen ja varsinainen voitelu. Alkusiunauksen ja -rukousten jälkeen veisataan kanoni, jossa hartaasti rukoillaan sairaalle parantumista.

Sitä seuraavassa öljyn pyhittämisessä anotaan, että siitä tulisi parannuksen lähde hänelle, jota öljyllä voidellaan. Varsinaiseen voiteluun kuuluu seitsemän epistolan ja evankeliumin lukeminen, seitsemän rukousta ja seitsemän öljyllä voitelua.

Seitsemännen voitelun jälkeen sairaan pään päälle asetetaan avattu evankeliumikirja ja luetaan rukous, joka kuvaa Kristuksen läsnäoloa sakramentissa.

Useissa seurakunnissa sairaanvoitelu toimitetaan suuren paaston aikana yleisenä sairaanvoiteluna, johon kaikki halukkaat voivat osallistua. Se voidaan kuitenkin toimittaa minä tahansa ajankohdalla, kun joku seurakuntalainen pyytää sitä papilta.

Lähde: Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan opintomateriaali

ANDREAS KONSTANTINOPOLILAINEN

– Kristuksen tähden houkka (2.10.)

ANDREAS OLI ORJA. Hän oli vuoden 870 tienoilla syntynyt gootti tai slaavi, jonka isäntä oli keisari Leo VI Viisaan hovihera Theognostus. Andreaan äly ja miellyttävä ulkonäkö herättivät isännän huomion ja orja sai tilaisuuden oppia lukemaan. Lukeminen ja rukoilu olivat maallista turhuutta karttavan nuoren orjan mielipuhaa.

Eräänä yönä Andreas näki unessaan kaksi sotajoukkoa. Toinen koostui kirkkaiisiin vaatteisiin pukeutuneista sotureista, toinen mustista paholaisista. Niiden yllä oleva enkeli kääntyi Andreaan puoleen sanoen: ”Ole houkka minun tähteni, niin olet saava paljon minun valtakuntani koittaessa.”

Andreas ei viivytellyt. Mennessään kaivolle hän riisuutui ja silppusi veitsellä vaatteensa ja alkoi hölmöillä. Theognostus vei hänet kahleissa kirkkoon toivoen, että esirukoukset selvittäisivät Andreas-paran seonneen pään. Kun näin ei tapahtunutkaan, Andreas vapautettiin orjuudesta ja hän jäi kadulle. Hänelle naurettiin ja häntä saattoi turvallisesti kiusata sanoin tai lyönnein. Andreas kesti kaiken tyynesti, sillä häväistykset olivat osa hänen kilvoitteluaan.

Kristuksen tähden houkkana elävä valitsee vaikeimman mahdollisen kilvoittelumuodon. Siksi Jumalan hullut ovat harvavalkuisia. Suomesta ei ole tunnistettu ketään. Joskus houkka tekee kaikkensa, jotta ei paljastuisi, ja karkaa, jos hänen pyhytensä tunnistetaan. Siksi vain Jumala tietää Kristuksen tähden houkkana eläneiden nimet ja määrän.

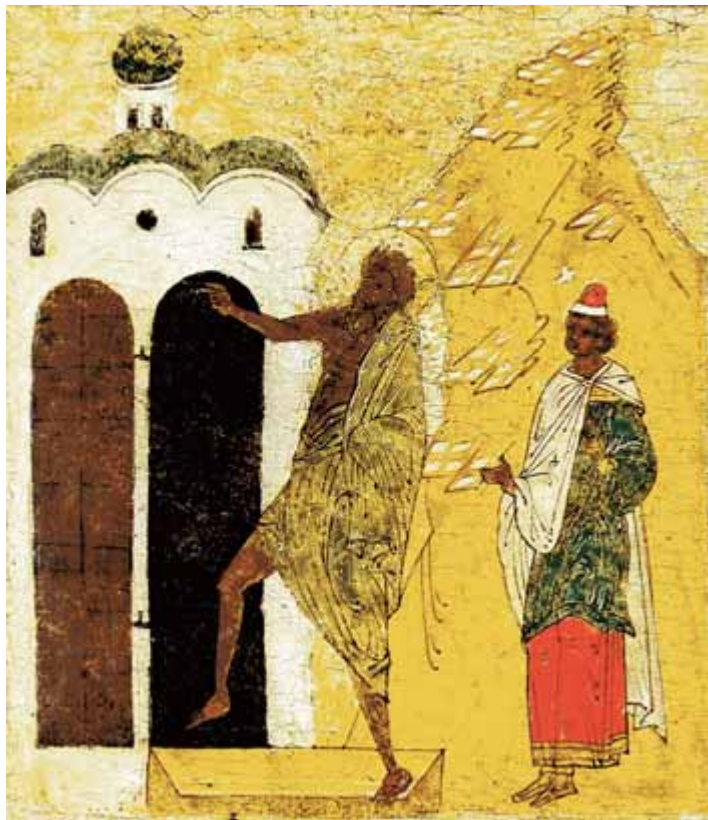
Vuodet kuluivat ja ihmiset tottuivat siihen, että Andreas ja-

koi pois kerjäämällä saamansa ruoan ja rahat. Viikko tai kaksi ruoatta merkitsi hänelle yhtä vähän kuin ihmisten virnuilu. Kylminä öinä hän nukkui kulkukoirista lämpöä hakien, koska hänen rääsänsä lämmittivät häntä yhtä vähän kuin suojasivat etelän auringolta.

Vähitellen konstantinopolilaisten oli tunnustettava, että tässä resuisessa hullussa oli jotain varsin kummallista. Hänen näkynsä ja ennustuksensa olivat oudon teräviä. Houkka näki rikkaan ja kuuluisan vainajan hautajaissaatossa myös ilakoivia piruja. Mies olikin todellisuudessa ollut rietas julmuri. Suositettu munkki oli ihastunut rahalahjoihin ja alkanut kerätä omaisuutta. Andreas kertoi hänelle nähneensä valon ja pimeyden hengen riidelleen hänen sielustaan. Munkki luopui rahoistaan sielunsa autuuden tähden.

Andreaan viimeinen näky 1.10. konstantinopolilaisessa Blahernan kirkossa merkitsee meille ortodokseille vieläkin paljon. Tuona sunnuntaina kello 4 aamulla kirkon kupoli aukesi ja pyhä Jumalansynnyttäjä yhdessä enkelien ja pyhien kanssa laskeutui kappeliin. Pyhä neitsyt rukoili kyynelsilmin alttarilla maailman puolesta

ja levitti lopuksi huntunsa suojelukseksi kirkkokansan päälle. Andreas ja hänen pelosta vapiseva oppilaansa Epfanos näkivät tämän yhdessä. Jumalanäidin Neitsyt Marian suojelusjuhlaa, venäjäksi *pokrova* vietetään edelleen 1.10. Pyhä Andreas Houkka nukkui pois 66 vuoden iässä vuonna 936.

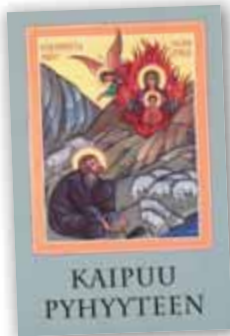

Andreas Konstantinopolilaisen ikonin yksityiskohta. Dionysioksen koulukunnan tuntematon moskovalainen ikonimaalari 1500-luvun alusta. Venäläisen taiteen museo, Pietari.

Marianne Kantonen, Veijo Koivula,
Eeva Zitting

KAIPUU PYHYYTEEN

Väylä 2016

Kaipuu pyhyyteen -kirja on itsenäinen jatko-osa vuonna 2011 julkaistulle Ikkunat pyhyyteen- ja 2013 julkaistulle Pyhyden lähteillä -ikonikirjoille.

Teos esittelee 34 ikonia, joiden merkitystä, teologiaa, kieltä ja symboliikkaa avataan

kirjassa olevien tekstien avulla. Johdantosanjensa mukaisesti kirjan tarkoituksena on kasvattaa ikonitietoisuutta ekumeenisessa hengessä. Teos onkin ekumeeninen niin tekijöiden kuin sisältönsä puolesta. Kirjan ikonit maalannut joensuulainen Eeva Zitting ja toinen kirjoittajista, oululainen rovasti ja tietokirjailija Veijo Koivula, ovat luterilaisia. Hämeenlinnalainen uskonnonopettaja ja tietokirjailija Marianne Kantonen on ortodoksi.

Kirjoittajat haluavat osaltaan poistaa enakkoluuloja ja vääriä käsityksiä ikonien merkityksestä ja antaa jotain uutta ikonimaalauksista pidempään harrastaneille. Kirjan lopussa oleva monipuolinen sanasto auttaa harjaantumattomien ikonien tutkijaa pääsemään paremmin sisään kirjan teksteihin. Nimensä mukaisesti kirjoittajat toivovat kirjan olevan apuvälineenä myös pyhyiden kaipuussamme.

Kirjan ikonit tulevat sekä itäisestä että läntisestä perinteestä. Kirjoittajien mukaan ikonit ovat ekumeenisia, kaikille kristityille tarkoitettu

tuja pyhiä kuvia. Ikonien joukossa onkin ortodokseille tuntemattomampia katolisen kirkon pyhiä.

Kirjan sivuilta esille nousee mielenkiintoinen ja ajankohtainen, Kalkutan slummeissa työtä tehneen äiti Teresan ikoni. Pyhä paavi Johannes Paavali II julisti äiti Teresan autuaaksi vuonna 2003 ja paavi Franciscus pyhäksi tänä syksynä.

Vaikka osa ikoneista voi tuntua ortodoksille vierailta ja oudoilta, on kirja ehdottomasti tutustumisen arvoinen. Ja kuten kirjan kirjoittajat mainitsevat:

”Erilaiset rukousperinteet ja tavat ovat rikkautta, jossa ikonit osaltaan auttavat ykseyteen. Aidosti ajatellen ikonin pitäisi olla kristittyjä yhdistävä eikä erottava tekijä.”

Kauniin ulkoasunsa ja hyvän painojälkensä ansiosta kirja on myös kaunis lahjaidea ekumeniasta ja ikoneista kiinnostuneelle.

MARI VAINIO

Toim. Aino-Kaarina Mäkisalo

SAUNAN HENKI

Kirjapaja 2016

Saunan Henki -kirja avaa oven saunoihin, niiden tapoihin ja toimiin, historiaan ja hersyviin sanoihin, pyhyyteen, jopa sakramenttaliisiin kokemuksiin. Kerronnan joukossa on runoja, rukouksia ja ajatuksia, jotka kantavat tuntemaan saunan lämmön, hiljaisuuden ja hellän juuri tähän hetkeen liittävän herkistymisen.

Sauna on kautta aikain ollut paikka niin peseytymiselle kuin sisäisellekin puhdistautumiselle ja eheytymiselle. Saunalla on ollut sijansa uuden elämän syntyemiselle ja kuolemalle. Elämän päivien tärkeimpiin hetkiin on valmistauduttu saunoen.

Teos on monipuolinen katsaus suomalaisten yhä tänä päivänä vahvasti arkeen ja juhlaan kuuluvasta tilasta.

Sauna ilmenee kirjassa niin lohtuhuoneena, parannuspaikkana kuin ystävyuden sijainakin, jossa yhdessäkin voi olla yksin, ja jossa tuntematon kohtaa tunnetilansa vertaisensa kanssa.

Saunassa on usein lähes harras tunnelma. Sitä verrataan kirkkoon. Sauna on pako- paikka stressille ja levottomuudelle, haavoittuneelle sielulle tai surulle. Saunassa on läsnä elämä ja elämänkaaren kaikki vaiheet.

Kirja mainitsee saunan olevan uskollinen rakastaja kaikille, intohimoinen elämän kannattaja, jossa jokainen voi tasavertaisesti kokea sen hyvyttä kantavan voiman.

Aino-Kaarina Mäkisalon toimittama teos avaa pohtimaan saunaa sen monilta eri laidoilta. Kirjan sivuilta jokainen löytää oman tuntemuksensa ja muistonsa saunasta. Toisaalta savusaunaretriitin rukoukset ja vanhat loitsut kurottavat näkemään myös kauemmas, tuntemaan tutussa enemmän.

Mukana on useampi kirjoittaja, mutta suurimman osan teksteistä on kirjoittanut Mäkisalo itse. Olisiko kaikkia kansalaisiamme koskettavaa aihetta voitu käsitellä kuitenkin vielä syvemmin laajemman kirjoittajajoukon kautta? Kuten kirja itsekin toteaa, maassamme on yli viisi miljoonaa saunan asiantuntijaa. Saunaan, tuohon uudistumisen paikkaan kun ovat kaikki tervetulleita.

MARI VAINIO

SEURAKUNNAN KIRJASTO

Liisankatu 29 A 2.krs.,
puhelin 09 85 646 180
Aukioloajat ma-ti klo 10-15, ke-to 15-19

FÖRSAMLINGSBIBLIOTEKET

Elisabetsgatan 29 A, II vän.,
tel. 09 85 646 180
Öppet mån-ti 10-15, on-to 15-19

PARISH LIBRARY

Liisankatu 29 A, tel. 09 85 646 180
Open Mon-Tue 10-15, Wed-Thu 15-19

Библиотека прихода
открыта по понедельникам
и вторникам в 10-15 ч, по средам и
четвергам в 15-19 ч.
Liisankatu 29 a, 2-й этаж

La 22.10. klo 11-13 kirjallisuuspiirin aiheena on
”Valamon veljestö maailmansotien välisenä aikana”,
josta esitelmä FT Sari Hirvonen.

Äänten kuuleminen – sairasta vai pyhää?

Lokakuun 6. päivä Helsingin Alppilan kirkon seurakuntasalissa tutustutaan taideteoksiin, jotka käsittelevät äänen kuulemisen kokemusta. Esillä on neljän Suomen Moniääniset ry:n taiteilijajäsenen teoksia.

Yksi taiteilijoista on ortodoksiseen kirkkoon kuuluva uskontotieteilijä **Henna Paasonen**. Hän masentui 1990-luvulla ja alkoi kuulla ääniä.

Paasonen huomasi pian, kuinka kulttuuri vaikuttaa siihen, miten äänten kuulemista tulkitsemme. Hän teki gradunsa katolisessa kirkossa pyhänä pidetystä Juliana Norwichlaisesta, joka näki näkyjä ja kuuli Jumalan äänen. Paasonen pani merkille, että myös ortodoksisessa kirkossa monet pyhät olivat kuulleet ja nähneet yliluonnollisia asioita.

– Aloin miettiä, kuka ääniä kuuleva ihminen saa olla pyhä ja kuka sairas, kuinka aikakausi ja kulttuuri vaikuttavat siihen, miten ääniä kuulevaa ihmistä kohdellaan.

Pohdinnan tuloksena syntyi näyttely, joka koostui ääniä kuulleiden ortodoksisien pyhien ikoneista ja ääniä kuulevien mielenterveyskuntoutujien haastatteluista. Näyttelyn nimeksi tuli *Pyhimyksiä vai mielipuolia?*, ja se oli ensimmäisen kerran esillä Lahden kirjastossa syyskuussa 2015.

Tänä syksynä pidettävä näyttely on hieman erilainen. Helsingissä esillä olevassa näyttelyssä taiteilijat ovat työstäneet äänten kuulemistaan taiteen keinoin. Tapahtuma on samalla myös Suomen Moniääniset ry:n infotilaisuus äänten kuulemisesta.

Paasonen lisäksi näyttelyssä on mukana toinen ortodoksitaiteilija **Sari Niemiseltä**

Sari Niemiseltä näyttelyssä on esillä enkeli-aiheisia teoksia.

minen, joka liittyi kirkkoomme vuosien harrastettuaan ensin ikonimaalaukseen. Hän on maalannut näyttelyyn muun muassa kaksi isokokoista enkelitaulua.

Henna Paasoselta näyttelyyn tulee *Resepti-* ja *Sairaalalasku-* nimiset kollaasit, joihin on upotettu pienet ikonit.

– Tarkoitukseni on tuoda esille sitä, miten äänten kuuleminen on osa hengellistä matkaani ja kilvoitteluaani. Se lähentää minua myös Kristuksen kärsimyksiin ja on mielestäni Jumalan keino tehdä minusta sellainen, kuin hän minusta haluaa. Saatan joutua sairauteni takia ihmisten syrjimäksi, mutta Jumalan silmissä olen arvokas.

LAURA KARLIN

*Näyttelyn avajaiset to 6.10. klo 17–20
Alppilan luterilaisen kirkon seurakuntasalissa (Kotkankatu 2, Helsinki).
Näyttely on avoinna 29.10. saakka.*

Johannes Krysostomoksen liturgia karjalaksi

KIRKOSSAMME yleisimmin käytetty liturgia, Johannes Krysostomoksen liturgia on käännetty karjalan kielelle. *Puhän Tuatan Iivan Krisostoman, Kuldusuun, Jumalalline liturgii* -kirja julkaistiin elokuun lopussa Kuopiossa. Käännöksen on tehnyt arkkipiispa **Leo**.

Karjalankielinen versio on toinen kotoperäisellä vähemmistökielillä julkaistu liturgia. Kolttasaameksi Johannes Krysostomoksen liturgia ilmestyi vuonna 2002. Ensimmäinen suomenkielinen versio liturgiasta ilmestyi jo 1862.

Teosta voi tiedustella Karjalan kielen seurasta.

Hyväntekeväisyyskonsertti Valamon luostarin hyväksi

SOILE ISOKOSKI, sopraano
USPENSKIN KATEDRAALIKUORO
joht. **VARVARA MERRAS-HÄYRYNEN**

Uspenskin katedraalissa
su 23.10.2016 klo 16.00.

Vapaa pääsy, ohjelma ovelta 15 €

Ylistämme, ylistämme Sinua, kaikkein pyhin Neitsyt, ja kunnioitamme Sinun jaloa suojelestasi, sillä pyhä Andreas näki Sinut ilmassa rukoilemassa puolestamme Kristusta.

Laura Karlin

*Haminassa
on aloittanut
uusi tiistaiseura.
Tervetuloa mukaan!*
sivu 47

Samuel Hytti ruokailee perhekerhossa Helsingin seurakuntasalilla. Laura-äiti kertoo, että parasta kerhoissa on muskari.

PERHEKERHO ON AVOIN KAIKILLE

■ Syksy ja uuden kirkkovuoden alku tarkoittaa myös erilaisten kerhojen alkamista. Helsingin seurakunnassa järjestetään lasten ja nuorten kerhojen lisäksi useita perhekerhoja.

Perhetyöstä vastaava kasvatustyöntekijä **Kristiina Klubb** kertoo, että perhekerhot alkoivat äiti-lapsi-kerhoina 1990-luvun alussa. Nykyisin kerhot ovat kaikenlaisille perheille, ja niihin pääsevät mukaan niin isät kuin äidit, isovanhempia ja lapsen muita läheisiä unohtamatta. Perhekerhojen ikäjakauma onkin varsin laaja: aina pariviikkoisista eläkeikäisiin.

Perhekerhoja pidetään päiväsaikaan Helsingin keskustassa ja Espoon Tapiolassa. Lisäksi Pyhän Kolminaisuuden kirkolla järjestetään venäjänkielisiä perhekerhoja, ja Järvenpäässä pidetään syksyllä ja keväällä kaksi viikonlopputapahtumaa perheille. Toimintaa on tarkoitus laajentaa myös Myllypuroon.

Perhekerhot alkavat yleensä muskarilla, jota seuraa lyhyt rukouspalvelus. Sen jälkeen kerho jatkuu vapaalla ohjelmalla ja osallistujille tarjotaan lämmintä ruokaa. Syksyn kerhoihin on tarkoitus saada myös muuta pientä ohjelmaa, kuten lyhyitä alustuksia ja keskusteluja teemalla ”seurakunta tutuksi”.

– Kaikki tapahtuu kuitenkin lasten ehdoilla, eikä pitkiä luentoja ole tiedossa, Klubb painottaa.

Uutuutena syksyllä on aloittanut iltaperhekerho, johon pääsevät osallistumaan myös työelämään palanneet vanhemmat, joille päiväsaika ei sovi. Helsingin keskustan perhekerhoon kaksivuotiaan **Samuel**-poikansa kanssa osallistunut **Laura Hytti** on iloinen, että kerhoon pääsee jatkossa myös illalla.

– Alamme varmasti käydä myös iltakerhossa. Mukavaa, että mieheni pääsee myös mukaan, Hytti sanoo.

Perhekerhot ovat matalan kynnyksen tapahtumia, sillä niihin ei tarvitse ilmoittua etukäteen, eikä niistä peritä maksua. Tänä syksynä Helsingin keskustan perhekerhot ovat ainakin toistaiseksi evakossa seurakuntasalilla Unioninkadun kiinteistön julkisivuremontin takia.

LAURA KARLIN

Lisää tietoa Helsingin seurakunnan perhekerhoista ja muusta kerhotoiminnasta osoitteessa www.hos.fi/kasvatus/kerhot

Helsingin ja muiden seurakuntien lastenkerhoista voit lukea myös Lapset & Nuoret -palstalta, sivuilta 38–39.

TAPAHTUU HELSINGISSÄ

Leirinoajaajakoulutus alkaa Helsingissä 30.9.–1.10.

Käymällä koulutuksen saat pätevyiden toimia työntekijänä seurakunnan järjestämällä leireillä. Tämän vuoden puolella iltaopetuskerrot ovat ensimmäisen viikonlopun lisäksi: 12.10, 23.11., 14.12. Ilmoittautuminen: www.hos.fi/kasvatus/ilmoittautuminen. Kurssin hinta 50 €. Lisätietoja: Iida Lonkila ja Niina-Maarit Rautamäki

Qtis Lällyssä 21.–23.10.

Nuorten ja nuorenmielisten jättitapahtuma kuutamoleiri eli Qtis kripan käyneille. Tiedossa on mielenkiintoista ohjelmaa ja paljon uusia kavereita, jumalanpalveluksia unohtamatta! Leiri maksaa 50€. Ilmoittautuminen: www.hos.fi/kasvatus/ilmoittautuminen. Lisätietoja: Iida Lonkila ja Niina-Maarit Rautamäki

Kesän 2017 kristinoppileirien vanhempainilta

Seurakuntasalilla 5.10. klo 18. Paikalla tulevan kesän kristinoppileirien johtajat. Lämpimästi tervetuloa mukaan kyselemään ja saamaan tietoa tulevista leireistä! Lisätietoja: Iida Lonkila ja Niina-Maarit Rautamäki

Syyskauden perheleiri 11.–13.11.

Kaunisniemen leirikeskuksesta. Leirin hinta 125€/perhe tai 50€/aikuinen, 25€/lapsi (3-12v.) Alle 3-vuotiaat ilmaiseksi. Tervetuloa! Ilmoittautuminen: www.hos.fi/kasvatus/ilmoittautuminen. Lisätietoja: Kristiina Klubb

Perhekerhot jatkuvat taas!

Toimintaan ovat tervetulleita kaikenlaiset perheet, isovanhemmat, sedät, tädit ja kummit. Perhekerhot ja muskarit ovat maksuttomia, eikä niihin tarvitse ilmoittautua. Lisätietoja oman alueesi kerhoista kasvatuksen nettisivuilta: www.hos.fi/kasvatus/perheet. Lisätietoja: Kristiina Klubb

Lastenkerhot

Kerhot ovat 3–10-vuotiaille, eikä niihin tarvitse ilmoittautua. Toimintaan voi tulla mukaan kesken kauden. Kirkkokerhot toimivat liturgian aikana ja lapset osallistuvat myös jumalanpalvelukseen. Ponomarikerhoissa yli 6-vuotiaat pojat opettelevat ponomarin tehtäviä sunnuntailiturgian aikana. Lastenkerhoja järjestetään myös muina viikonpäivinä. Kerhot ovat maksuttomia. Lisätietoja: www.hos.fi/kasvatus/lkerhot. Lisätietoja: Liisa Saarinen

KERHOT

Kasvatustoimen kerhotila, Unioninkatu 39 A 1

Iltaperhekerho ja muskari parittomilla viikoilla ke klo 17–20. Lapsikuoro 7-vuotiasta alkaen to klo 17–18. Lisätietoja nuorisokanttori Joakim Pietarinen, p. 040 350 6006. Lasten iltakerho 3-vuotiasta alkaen, mukaan pieni eväs ja tossut to klo 17–19. Perhekahvila ja muskari pe klo 11–14.

Kolminaisuuden kirkko, Unioninkatu 31

Perhekerho ti klo 11–13. Yhteyshenkilö Evgenia Sultan evgenia.sultan@hotmail.com

Myllypuron kappeli, Myllypurontie 1

Venäjänkielinen lasten musiikkerho to klo 16–17.30. Yhteyshenkilö Tatiana Kettunen, p. 044 2073737

Tapiolan kirkko, Kaupinkalliontie 2

Lapsikuoro 7-vuotiasta ylöspäin. Kuoroa johtaa Stiina Hakonen ti klo 17–18. Lasten iltakerho 4-vuotiasta ylöspäin ja kokkikerho ti klo 17–20. Nuorten ikonimaalauskerho yli 12-vuotiaille ti klo 17–20. Kysy lisää: Katarina Koskivaara-Ilmonen, koskivaarak@yahoo.com Perhekerho ja muskari ke klo 10.30–13.00. Venäjänkielinen lastenkerho pe klo 17.30–19.30

KASVATUSTOIMI

Juha Lampinen, kasvatustoimen esimies, 040 527 9580
Sergei Petsalo, nuorisopappi, 040 620 5944
Soili Penttonen, uskonnonopetus- ja aikuiskasvatusvastaava (1.10.–31.12.), 040 512 5825
Joakim Pietarinen, nuorisokanttori, 044 331 1995
Niina-Maarit Rautamäki, kasvatustyöntekijä, nuorisotyö ja nuoret aikuiset, 040 484 2427
Iida Lonkila, kasvatustyöntekijä, nuorisotyö ja varhaiskasvatus, 040 540 5297
Kristina Klubb, kasvatustyöntekijä, perhetyö, 040 725 5713
Liisa Saarinen, lapsityö, 0400 531 896
 Sähköpostit etunimi.sukunimi@ort.fi ja kasvatustoimi.helsinki@ort.fi

KAUNISNIEMEN LEIRIKESKUS

Kokki
Tarja Friman (09) 85 646 156
Suurtalousisäntä
Ari Kanerva (09) 85 646 157
Talonmies/vahtimestari
Petri Jeskanen (09) 85 646 158
kaunisniemi.helsinki@ort.fi

TAPAHTUU LAHDESSA

Nummelan rukoushuone, Naaranpajuntie 7

Iltakerho joka toinen keskiviikko ke klo 17–18.
Yhteyshenkilö Päivi Kasala, p. 050 347 0205.

Lepsämä, Kuusirinteen kerhotalo, Herontie 1

Partio, Sudenpennut 7–10-vuotiaille, Seikkailijat 10–12-vuotiaille, Tarpojat 12–15-vuotiaille. Tiedustelut ja lisätiedot: timo.mokkila@kolumbus.fi ja lea.pontinen@netti.fi

Järvenpään kirkko, Kartanontie 45

Perhekerho-lauantait ovat 1.10. ja 3.12. klo 16–18.
Kysy lisää: kanttori Minna Jokinen, p. 050 358 7339.

TAPAHTUU LAPPEENRANNASSA

Uutta toimintaa koululaisille – tule oppimaan ikonin valmistusta eri tavoin!

Helmi-ikonin kirjontaa Koulujen syyslomalla to 20.10. ja pe 21.10. alkaen kunakin päivänä klo 12. Ilmoittaudu pe 14.10. mennessä kirkkoherranvirastoon, p. 0206 100 470 maanantaisin klo 10–14 tai sähköpostilla lappeenranta@ort.fi. Tapahtuma on samaan aikaan sekä Lappeenrannassa että Imatralla eli voit osallistua kummassa tahansa seurakuntasalissa.

Koululaisten ikonimaalauskurssi Lappeenrannassa 24.–25.11.

ja 1.–2.12. Ennakoilmoittautumiset 21.11. mennessä kirkkoherranvirastoon, p. 0206 100 470 maanantaisin klo 10–14 tai sähköpostilla lappeenranta@ort.fi. Tarvikemaksu 20 €. Samanlainen kurssi järjestetään kevätkaudella Imatralla.

Lisää lastenkerhoja Lahden seurakunnan alueelle

Lastenkerhojen määrä lisääntyy kahdella ryhmällä Lahden seurakunnassa lokakuusta alkaen. Lahdessa on jatkossa suomenkielinen ja kaksikielinen kerho, Hyvinkäällä puolestaan suomenkielinen kerho. Kaikkiin kerhoihin ovat tervetulleita kaiken kieliset 4–12-vuotiaat lapset joko yksin tai vanhempiensa seurassa.

Suomenkielinen lastenkerho Lahdessa

Kokoontuu lokakuusta alkaen joka kuukauden toinen sunnuntai liturgian yhteydessä. Ensimmäinen kokoontuminen on su 9.10. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon lapset osallistuvat liturgiaan.
Lisätietoja: Jonas Bergenstad, 0400 330 484, jonas.bergenstad@ort.fi.

Kaksikielinen lastenkerho Lahdessa

Kokoontuu Lahdessa kerran kuukaudessa kaksikielisten jumalanpalvelusten (slaavi/suomi) yhteydessä. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon jälkeen lapset osallistuvat liturgian loppuosaan. Lisätietoja Anastasia Lappalainen, p. 040 867 5887, anastasia.lappalainen@gmail.com.

Lastenkerho Hyvinkäällä

kokoontuu lokakuusta alkaen joka kuukauden kolmas sunnuntai liturgian yhteydessä. Ensimmäinen kokoontuminen on su 16.10. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon lapset osallistuvat liturgiaan.
Lisätietoja: Jonas Bergenstad, 0400 330 484, jonas.bergenstad@ort.fi.

Nuorten Syysleiri Kulttuurikeskus Sofiassa 11.–13.11.

Lahden seurakunnan 14–19-v. syysleiri pidetään Helsingissä kulttuurikeskus Sofiassa 11.–13.11. Ohjelmassa on mm. vierailu Uspenskin katedraaliin ja Helsingin keskustan muihin kirkkoihin, leppoisaa yhdessäoloa sekä kripalta tuttuja pelejä ja hyvää meininkiä. Leirin hinta on 20 euroa sisältäen majoituksen ja ruoat. Yhteiskuljetus järjestetään mikäli osallistujia tulee riittävästi, alustavasti olemme liikkeellä julkisilla tai omilla kyydeillä. Jos joku tarvitsee kyydin, se järjestetään! Paikkoja on rajoitetusti, toimi siis ripeästi! Seurakunta avustaa tarvittaessa kustannuksissa. Ilmoittautumiset 10.10. mennessä isä Jonakselle, 0400 330 484 tai jonas.bergenstad@ort.fi.

Oona Ortodoksi

Sembra-Taiqa

Kalenteri | Jumalanpalvelukset | Minnemennä

Kalenteriin on koottu seurakuntien yhteystiedot, jumalanpalvelustiedot ja menovinkit.

Muutokset ovat mahdollisia. Tarkista tiedot seurakuntien internet-sivuilta.

Kaikkien seurakuntien työntekijöiden sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ort.fi, ellei nimen yhteydessä ole ilmoitettu muuta.

Palveluskieli merkitty lyhentein: su=suomi, ru=ruotsi, sl=slaavi, en=englanti, sr= serbia, ve=venäjä, kr=kreikka, rom=romania, vi=viro.

Kirkolliset juhlat 30.9.–13.11.
1.10. Jumalansynnyttäjän suojelus, pokrova
5.11. Karjalan valistajien yhteinen juhla

METROPOLIITTA AMBROSIUKSEN TOIMITTAMIA PALVELUKSIA

La 1.10. klo 18 vigilia, Lappeenrannan kirkko
Su 2.10. klo 10 jumalallinen liturgia, kirkon 60-vuotisjuhla, Imatran kirkko
La 8.10. klo 10.30 jumalallinen liturgia, Sofian kappeli
Su 16.10. klo 10 jumalallinen liturgia, Järvenpään kirkko
La 5.11. klo 10 jumalallinen liturgia, Uspenskin katedraali
Su 13.11. klo 10 jumalallinen liturgia, isänpäivä, Klaukkalan kirkko

RADIO & TV

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10. klo 11–12 Yle Radio 1
20. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Kristuksen taivaaseenastumisen kirkosta Varkaudesta. Palveluksen toimittaa kirkkoherra Bogdan Grosu ja kuoroa johtaa kanttori Maria Bondarenko.

Su 9.10. klo 10–11 Yle TV 1
Liturgia Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkosta Espoosta. Palveluksen toimittaa pastori Petri Korhonen ja kuoroa johtaa kanttori Petri Hakonen.

Su 9.10. klo 11–12 Yle Radio 1
21. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Pyhän Marttyyri Aleksandran kirkosta Turusta. Palveluksen toimittaa kirkkoherra Ion Durac ja kuoroa johtaa kanttori Pasi Torhamo.

Su 23.10. klo 11–12 Yle Radio 1
23. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Pyhän Nikolaoksen katedraalista Kuopiosta. Palveluksen toimittaa isä Harri Peiponen ja kuoroa johtaa kanttori Anita Lintu.

Su 6.11. klo 11–12 Yle Radio 1
25. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Kristuksen taivaaseenastumisen kirkosta Vantaan Tikkurilassa. Palveluksen toimittaa pastori Mikael Sundkvist.

AAMUHARTAUDET
Joka kolmas lauantai Yle Radio 1 klo 6.15. ja 7.50:
1.10. metropoliitta Ambrosius
22.10. pastori Marko Patronen

ILTAHARTAUDET
joka kuukauden kolmas tiistai Yle Radio 1 klo 18.50:
18.10. pastori Mikko Leistola

RADIOANDAKTER PÅ SVENSKAi Radio Vega
Aftonandakt 12.10. kl. 19.15 fader Jonas Bergenstad

HELSINGIN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRA

Markku Salminen,
p. (09) 8564 6103, 040 501 6190

ASIAKASPALVELU

Liisankatu 29, 00170 Helsinki
Avoinna ma-pe 9–14, p. (09) 8564 6100,
asiakaspalvelu.helsinki@ort.fi

PÄIVYSTÄVÄ PAPPI

asiakaspalvelussa
arkisin klo 9–14, p. (09) 8564 6105

ISÄNNÖITSIJÄ

Eero Röynä,
p. (09) 8564 6186, 0400 414 387

AUTTAVA PUHELIN

Puhelinpäivystys ti, pe, la klo 18–22,
p. (09) 8564 6299

SEURAKUNTAKIRJASTO

Liisankatu 29 A, 2 krs, p. (09) 8564 6180
Avoinna ma–ti 10–15, ke–to 15–19

SEURAKUNTASALI

Unioninkatu 39 (sisäpiha), p. (09) 8564 6196

HELSINKI

PAPISTO

Rovasti Markku Salminen, p. (09) 85 646 103
Pastori Mikko Leistola,
p. (09) 8564 6121, 0400 413 196
Pastori Teo Merras,
p. (09) 8564 6120, 040 540 3200
Pastori Jyrki Penttonen,
p. (09) 8564 6124, 040 481 4466

Pastori Sergei Petsalo,
p. (09) 8564 6191, 040 620 5944
Ylidiakoni Juha Lampinen,
p. (09) 8564 6130, 040 527 9580

KANTTORIT

Varvara Merras-Häyrynen,
p. (09) 8564 6140, 040 587 0739
Jarmo Lehto

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Juhani Härkin (eläkkeellä)
Rovasti Johannes Karhusaari,
(eläkk.) p. 040 544 7557
Rovasti Timo Lehmuskoski,
(eläkk.), p. (koti) (09) 135 2902
Rovasti Veikko Purmonen, (eläkk.) p. 040
5920 684, veikko.purmonen@gmail.com
Pastori Raimo Pores, (eläkk.) p. 050 533 8790
Rovasti Timo Soisalo, p. (09) 349 6599
Rovasti Viktor Porokara, p. 0400 744 757
Pastori Lars Ahlbäck
Pastori Alexandre Björklund,
p. 040 550 0103
Pastori Pekka Helakallio, p. 040 519 3695
Pastori Juha Hirvonen,
juha.hirvonen@edu.hel.fi
Pastori Alekski Saveljeff, p. 040 683 8050
Ylidiakoni Gennadij Stolbow, (eläkk.),
p. 040 587 8580
Diakoni Heikki Kaski, p. 050 592 0643

Uspenskin katedraali

Kanavakatu 1/Pormestarinrinne 1, Katajanokka, p. (09) 85 646 200, sähköposti: uspenski@ort.fi.
isännöitsijä Juha Roisko, p. 040 580 6371

Papit Markku Salminen, Teo Merras ja Mikko Leistola, ylidiakoni Juha Lampinen, kanttori Varvara Merras-Häyrynen, diakoni Heikki Kaski

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 vigilia
La 1.10. klo 10 liturgia
La 1.10. klo 18 vigilia
Su 2.10. klo 10 liturgia
La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ke 19.10. klo 18 yleinen rukouspalvelus
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia, Apostoli Jaakob, Herran veli
La 29.10. klo 18 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
Pe 4.11. klo 18 vigilia
La 5.11. klo 10 liturgia
La 5.11. klo 18 ehtoopalvelus
La 5.11. klo 19 yleinen panihida

Su 6.11. klo 10 liturgia
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille ja ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille klo 10 alkaen.

Kotikirkko

Liisankatu 29 A, 4. krs, Kruununhaka
Vahtimestari p. (09) 8564 6215,
Pappi Teemu Toivonen

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 18 vigilia, ru
Su 2.10. klo 10 liturgia, ru
Su 2.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 3.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 4.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 5.10. klo 8 liturgia
Ke 5.10. klo 17 ehtoopalvelus
To 6.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 8.10. klo 16 ehtoopalvelus, rom
Su 9.10. klo 10 liturgia, en
Su 9.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 10.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 11.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 12.10. klo 8 liturgia
Ke 12.10. klo 17 ehtoopalvelus
To 13.10. klo 17 ehtoopalvelus
Su 16.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia, kr
Su 16.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 18.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 19.10. klo 8 liturgia
Ke 19.10. klo 17 ehtoopalvelus
To 20.10. klo 17 ehtoopalvelus
Pe 21.10. klo 8 Jaakobin liturgia
Su 23.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 24.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 25.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 26.10. klo 8 liturgia
Ke 26.10. klo 17 ehtoopalvelus
To 27.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 29.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia, kr
Su 30.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 1.11. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 2.11. klo 8 liturgia
Ke 2.11. klo 17 ehtoopalvelus
To 3.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 5.11. klo 18 vigilia, ru
Su 6.11. klo 10 liturgia, ru
Su 6.11. klo 18 Jeesuksen rukous
Ma 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
Ti 8.11. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 9.11. klo 8 liturgia
Ke 9.11. klo 17 ehtoopalvelus
To 10.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 12.11. klo 17 ehtoopalvelus, en
Su 13.11. klo 10 liturgia, en
Su 13.11. klo 18 Jeesuksen rukous

MUUTA TOIMINTAA

Kirkkokerho yli 3-vuotiaille su klo 10–12.30
Ruotsinkiel. kerhokerrat: 2.10., 6.11.
Engl.kiel. kerhokerrat: 9.10., 13.11.
Kreikankiel. kerhokerrat: 16.10., la 29.10.

Hautausmaan Profeetta Elian kirkko

Lapinlahdentie 2, Ruoholahti,
p. (09) 8564 6187
Pappi Juha Hirvonen

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 17 parastaasi
La 1.10. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
Pe 7.10. klo 17 yleinen panihida
La 8.10. klo 10 liturgia
Pe 14.10. klo 17 yleinen panihida
La 15.10. klo 10 liturgia
Pe 21.10. klo 17 parastaasi
La 22.10. klo 10 liturgia
Pe 28.10. klo 17 yleinen panihida
La 29.10. klo 10 liturgia
Pe 4.11. klo 17 parastaasi
La 5.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
Pe 11.11. klo 17 yleinen panihida
La 12.11. klo 10 liturgia

Myllypuro

Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen kappeli
Myllypurontie 1
Pappi Jyrki Penttonen

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 ehtoopalvelus ja liturgia
Su 2.10. klo 10 liturgia
Ke 5.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
Ke 12.10. klo 17 akatistos
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ke 19.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia (Jaakobin liturgia)
Ke 26.10. klo 17 yleinen sairaanvoitelu
La 29.10. klo 18 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
Ke 2.11. klo 17 ehtoopalvelus
Pe 4.11. klo 18 vigilia
La 5.11. klo 10 liturgia
Su 6.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille klo 10 alkaen.

Stefanoskoti

Hallatie 2, Tapaninvainio
p. 040 5922 066, pappi Juhani Härkin

JUMALANPALVELUKSET

Ke 5.10 klo 10 liturgia
La 29.10 klo 10 liturgia

Helenakoti

M:t Pistus, Elpis, Agapi ja heidän äitinsä
Sofian kirkko, Hämeentie 55, Helsinki
Pappi Viktor Porokara, diakoni Juuso Vola
Palvelukset kaksikielisiä su/si

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 17.30 vigilia
La 1.10. klo 10 liturgia
La 15.10. klo 17.30 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
La 29.10. klo 17.30 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
La 5.11. klo 10 liturgia
La 12.11. klo 17.30 vigilia
Su 13.11 klo 10 liturgia

Kulttuurikeskus Sofia

Pyhän viisauden kappeli,
Kallvikinniementie 35, Vuosaari

JUMALANPALVELUKSET

Arkisin aamupalvelus klo 8.30 ja ehtoopalvelus klo 16.30.
Lauantaisin liturgia klo 10.30.
Myös muita palveluksia tapahtumien yhteydessä, ks. www.sofia.fi/kappeli

LÄNTINEN ALUE

PAPISTO

Pastori Kalevi Kasala
p. (09) 8564 6128, 040 525 2868
Pastori Petri Korhonen,
p. (09) 8564 6127, 050 409 6267

KANTTORIT

Petri Hakonen, p. (09) 8564 6146,
040 767 4335
Matti Jyrkinen p. (09) 8564 6147,
040 525 0782

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Heikki Huttunen, p. 040 741 8792
Pastori Markus Kinkki, p. 050 5637 579
Diakoni Seppo Pesonen, p. 040 747 6615

Tapiola

Pyhittäjä Herman
Alaskalaisen kirkko,
Kaupinkalliontie 2, p. (09) 85 646 221
Pappi Petri Korhonen, kanttori Petri Hakonen

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 18 vigilia
Su 2.10. klo 10 liturgia
La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
Ke 12.10. klo 9 aamupalvelus
Ke 12.10. klo 18 vedenpyhitys
To 13.10. klo 9 liturgia
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ke 19.10. klo 18 akatistos
Ke 19.10. klo 9 aamupalvelus
To 20.10. klo 9 liturgia
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia
Ke 26.10. klo 18 ehtoopalvelus
Ke 26.10. klo 9 aamupalvelus
To 27.10. klo 9 liturgia
La 29.10. klo 18 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
Ke 2.11. klo 9 aamupalvelus
Ke 2.11. klo 18 vedenpyhitys
To 3.11. klo 9 liturgia
La 5.11. klo 10 liturgia
La 5.11. klo 18 vigilia
Su 6.11. klo 10 liturgia
Ke 9.11. klo 9 aamupalvelus
Ke 9.11. klo 18 akatistos
To 10.11. klo 9 liturgia
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille ja ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille.

Espoon keskus

Trapasa: Kotikyläntie 5, Kirkkojärvi
Pappi Heikki Huttunen, kanttori Maija Nuorteva

Juhliin liittyvät palvelukset on merkitty tummennettuina. Suuret juhlat merkitty tähti-symbolilla*.

JUMALANPALVELUKSET

Su 30.10. klo 10 liturgia
Su 13.11. klo 10 liturgia

Hanko

Pyhien apostolienvaarten Magdalan Maria ja Vladimir Kiovalaisen kirkko, Täktömintie

Isännöitsijä Alan Jeffery, 040 554 2764
Pappi Kalevi Kasala, kanttori Matti Jyrkinen

JUMALANPALVELUKSET

La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

Lohja

Karjalan valistajien kirkko, Nahkurinkatu 4

Pappi Kalevi Kasala, kanttori Matti Jyrkinen
Isännöitsijä Seppo Pesonen, p. 040 747 6615

JUMALANPALVELUKSET

Ke 5.10. klo 18 ehtoopalvelus
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ke 2.11. klo 18 ehtoopalvelus
Pe 4.11. klo 18 ehtoopalvelus
La 5.11. klo 9 vedenpyhitys ja liturgia
La 5.11. klo 11.30 litania (Lohjan pyhän Laurin kirkon kirkkomaalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä)

MUUTA TOIMINTAA

Kirkkokerho kuukauden 1. ja 3. sunnuntai yli 3-vuotiaille.

Metsolan hautausmaan tsasouna

Kaikkien pyhien tsasouna, Myyryntie, Lohja

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10. klo 10 liturgia
La 22.10. klo 10 yleinen panihida

Tammisaari

Tammisaari ev.lut. kirkko, Iso Kirkkokatu 1a

JUMALANPALVELUKSET

La 15.10. klo 10 liturgia
La 19.11. klo 10 liturgia

Karkkila

Karkkilan ev. lut. seurakuntatalo, Huhdintie 9-11, Karkkila

JUMALANPALVELUKSET

Su 6.11. klo 10 liturgia

Karjaa

Karjaan ev.lut.srk.talo, Keskuskatu 23, Karjaa

JUMALANPALVELUKSET

Su 30.10. klo 10 liturgia

Nummela

Ortodoksinen rukoushuone, Naaranpajuntie 7, p. 046 632 1210

JUMALANPALVELUKSET

Ke 5.10. klo 18 maallikkopalvelus
Ke 12.10. klo 18 ehtoopalvelus
La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia
Ke 26.10. klo 18 ehtoopalvelus
Ke 2.11. klo 18 maallikkopalvelus
Ke 9.11. klo 18 ehtoopalvelus

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille joka kuukauden 4. sunnuntai.

Kirkkonummi

Pokrovan kirkko, Elfvinginkuja, Jorvas
p. (09) 221 1400

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 17 vigilia
La 1.10. klo 10 liturgia
To 6.10. liturgia
La 8.10. klo 17 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
La 15.10. klo 17 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
La 22.10. klo 17 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia, Apostoli Jaakob, Herran veli
La 29.10. klo 17 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
La 5.11. klo 8 liturgia

ITÄINEN ALUE

PAPISTO

Pastori Mikael Sundkvist,
p. (09) 8564 6125, 050 350 9356
Arkkimandriitta Andreas Larikka,
sijainen 1.10.–28.2.

KANTTORIT

kanttorin sij. Juuso Vola
Olga Soldatova p. (09) 8564 6144,
040 1930733
Elena Nemlander,
p. 0440 430 249, Porvoo

MUU PAPISTO

Pastori Jukka Alava,
p. 0400 737 466, jukka.alava@iki.fi
Rovasti Viktor Porokara
(eläkk.) p. 0400 744 757
Pastori Tapio Rautamäki p. 045 692 9081
Diakoni Sergei Podschivalow p. 040 749 1560, Tikkurila
Diakoni Andreas Stenberg, Tikkurila
Diakoni Yrjö Saranpää, Porvoo
Diakoni Heikki Korhonen, Porvoo
Diakoni Johannes Lahtela, Järvenpää

Tikkurila

Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko
Läntinen Valkoisenlähdeentie 48
Pappi Mikael Sundkvist, Kanttori Olga Soldatova

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 aamupalvelus
La 1.10. klo 18 ehtoopalvelus
Su 2.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
Ke 5.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia

Ke 12.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ke 19.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 22.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia (vainajien muistelupäivä)
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia (Jaakobin liturgia)
Ke 26.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 29.10. klo 18 vigilia
Su 30.10. klo 10 liturgia
Ke 2.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
Pe 4.11. klo 18 aamupalvelus
La 5.11. klo 18 ehtoopalvelus
Su 6.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
Ke 9.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille.
Ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille.

Myyrmäki

Pyhän Martin ev.lut. kappeli, Uomatie 1, Vantaa

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 10 liturgia
La 5.11. klo 10 liturgia

Juhliin liittyvät palvelukset on merkitty **tummennettuina**.
Suuret juhlat merkitty tähti-symbolilla*.

Järvenpää

Jumalansyntyttäjän Kazanilaisen ikonin kirkko, Kartanonatie 45

Isännöitsijä Seija Ikonen,
p. 040 725 9833
Pappi Andreas Larikka, Kanttori Juuso Vola

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 18 vigilia
Su 2.10. klo 10 liturgia
Ti 4.10. klo 20 Jeesuksen rukous
La 8.10. klo 10 liturgia
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
Ma 17.10. klo 10 liturgia
Ti 18.10. klo 20 Jeesuksen rukous
Pe 21.10. klo 18 vigilia
La 22.10. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
Ti 1.11. klo 20 Jeesuksen rukous
La 5.11. klo 10 liturgia
Su 6.11. klo 10 liturgia
La 12.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille.
Ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille.
Syksyn kerhokerrat: 2.10., 16.10. 6.11., 20.11. ja 4.12.

Porvoo

Kristuksen kirkastumisen kirkko
Vanha Helsingintie 1, Tattarinmalmi
Vahtimestari Niko Laakso, p. (09) 85 646 232,
Pappi Andreas Larikka, Kanttori Elena Nemlander

JUMALANPALVELUKSET

La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Sunnuntaisin liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille.

Klaukkala

Pyhän Nektarios Eginalaisen kirkko

Kuonomäentie 80, 01800 Klaukkala

Isännöitsijä Aune Svennevig, p. (09) 8564 6231, pappi Tapio Rautamäki, kanttori Juuso Vola

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10. klo 10 liturgia

Su 9.10. klo 10 liturgia

Su 23.10. klo 10 liturgia

Ti 8.11. klo 17.30 akatistos

Ti 8.11. klo 18 vigilia ja litania

Ke 9.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia

Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Sunnuntaina liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaista

MONIKULTTUURINEN TYÖ

PAPISTO

Pastori Vaslav (Slava) Skopets
p. (09) 8564 6123,

Pastori Teemu Toivonen,
p. (09) 8564 6122, 040 511 3846

KANTTORI

Irina Tchervinskij-Matsi,
p. (09) 8564 6141, 050 374 0019

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Heikki Huttunen, p. 040 741 8792

Rovasti Ion Durac, p. 040 516 6741 (rom)

Pastori Alekski Savelfjeff, p. 040 683 8050

Pastori Alexandre Björklund,
p. 040 550 0103

Pyhän Kolminaisuuden kirkko

Unioninkatu 31, Kruununhaka

p. (09) 85 646 210/vahtimestari

Pastori Vaslav (Slava) Skopets

Kanttori Irina Tchervinskij-Matsi

Muu papisto: pastori Alekski Savelfjeff, pastori

Alexandre Björklund, yli diakoni Gennadij

Stolbow, diakoni Ioann Markolainen

SLAAVINKIELISET JUMALANPALVELUKET

Pe 30.9. klo 18 vigilia

La 1.10. klo 10 liturgia

La 1.10. klo 17.30 yleinen panihida

La 1.10. klo 18 vigilia

Su 2.10. klo 10 liturgia

Ke 5.10. klo 18 ehtoopalvelus

La 8.10. klo 17.30 yleinen panihida

La 8.10. klo 18 vigilia

Su 9.10. klo 10 liturgia

Ke 12.10. klo 18 ehtoopalvelus

La 15.10. klo 17.30 yleinen panihida

La 15.10. klo 18 vigilia

Su 16.10. klo 10 liturgia

Ke 19.10. klo 18 ehtoopalvelus

Pe 21.10. klo 18 parastaasi

La 22.10. klo 10 liturgia

La 22.10. klo 17.30 yleinen panihida

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia, Apostoli Jaakob, Herran veli

Ke 26.10. klo 18 ehtoopalvelus

La 29.10. klo 17.30 yleinen panihida

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

Ke 2.11. klo 18 ehtoopalvelus

Pe 4.11. klo 18 vigilia

La 5.11. klo 10 liturgia

La 5.11. klo 17.30 yleinen panihida

La 5.11. klo 18 vigilia

Su 6.11. klo 10 liturgia

Ke 9.11. klo 18 ehtoopalvelus

La 12.11. klo 17.30 yleinen panihida

La 12.11. klo 18 vigilia

Su 13.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Kirkkokerho yli 3-vuotiaille su klo 10–12.30

Ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille su klo 10–12.30 ja ke klo 17–18

Huskyrkan i Helsingfors

Elisabetsgatan 29 A, 4:e vån

Gudstjänsterna förrättas av fr Teemu Toivonen,

Mariamkören sjunger under ledning av

Satu Vola.

GUDSTJÄNSTER PÅ SVENSKA

Lö 1.10. kl 18 vigilia

Sö 2.10. kl 10 liturgi

Lö 5.11. klo 18 vigilia

Sö 6.11. klo 10 liturgi

Kotikirkko / Ss. James and Catherine Church

Liisankatu 29, 4th floor (Kruununhaka),

Teemu Toivonen, 040 511 3846

ENGLISH SERVICES

Sun 9.10. at 10 Liturgy

Sat 12.11. at 17 Evening service

Sun 13.11. at 10 Liturgy

Στο παρεκκλήσιο του Kotikirkko

Διεύθυνση: Liisankatu 29 A, Ελσίνκι,

Teemu Toivonen, 040 511 3846

Κυριακή 16.10. στις 9 ὄρθρος και Θεία
λειτουργία.

29.10. στις 9 ὄρθρος και Θεία λειτουργία.

КАЛЕНДАРЬ БОГОСЛУЖЕНИЙ

Хельсинкский приход

Настоятель прихода

Маркку Салминен, тел. 09 85 646 103,

markku.salminen@ort.fi

Канцелярия прихода

Адрес: Liisankatu 29, 00170 Helsinki

Русскоязычный священник

Вячеслав Скопец, тел. 09 85 646 123,

vaslav.skopets@ort.fi

Регент

Ирина Червинский–Матси, тел. 09 85
646 141

Русскоязычный священник дежурит в сторожке Свято-Троицкого храма каждый вторник 10–12.

Хельсинки

Свято-Троицкий храм

Unioninkatu 31, Helsinki, 09 8564 6210

Священник Вячеслав Скопец

Регент Ирина Червинский–Матси

Внештатное священство

Священник Александр Бьёрклунд

Священник Алексей Савельев

Протоиерей Геннадий Столбов

Диакон Иван Марколайнен

БОГОСЛУЖЕНИЯ

Пт 30.9. в 18:00 Всенощное бдение

Сб 1.10. в 10:00 Литургия, Покров

Пресвятой Богородицы

Сб 1.10. в 17:30 Панихида

Сб 1.10. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 2.10. в 10:00 Литургия

Ср 5.10. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Сб 8.10. в 17:30 Панихида

Сб 8.10. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 9.10. в 10:00 Литургия

Ср 12.10. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Сб 15.10. в 17:30 Панихида

Сб 15.10. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 16.10. в 10:00 Литургия

Ср 19.10. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Пт 21.10. в 18:00 Парастас

Сб 22.10. в 10:00 Литургия

Сб 22.10. в 17:30 Панихида

Сб 22.10. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 23.10. в 10:00 Литургия

Ср 26.10. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Сб 29.10. в 17:30 Панихида

Сб 29.10. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 30.10. в 10:00 Литургия

Ср 2.11. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Пт 4.11. в 18:00 Всенощное бдение

Сб 5.11. в 10:00 Литургия, Собор

Карельских святых

Сб 5.11. в 17:30 Панихида

Сб 5.11. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 6.11. в 10:00 Литургия

Ср 9.11. в 18:00 Вечерня, Православные беседы

Сб 12.11. в 17:30 Панихида

Сб 12.11. в 18:00 Всенощное бдение

Вс 13.11. в 10:00 Литургия

Воскресная школа

Начиная с 11 сентября 2016 Каждое воскресенье с 10 до 12. В приходском зале Свято-Троицкого храма. Адрес: Rauhankatu 18, Helsinki (Небольшое здание возле Свято-Троицкого храма, вход со стороны Rauhankatu). Руководитель Евгения Султан (тел. 046 881 1818)

Семейный клуб

Начиная с 6 сентября 2016 Каждый вторник с 11 по 13:30 В приходском зале Свято-Троицкого храма. Адрес: Rauhankatu 18, Helsinki (Небольшое здание возле Свято-Троицкого храма, вход со стороны Rauhankatu). Руководитель Евгения Султан (тел. 046 881 1818) Клуб открыт для родителей с маленькими детьми и всех тех, кто хочет пообщаться

и провести интересно время. Во время работы клуба в Свято-Троицком храме дежурит русскоязычный священник.

Вечерня и беседы о православии

Начиная с 28 сентября 2016 Двенадцать бесед посвящены иконографии, истории возникновения и значения двенадцатых праздников. Беседы проводит иерей Алексей Савельев
Дни проведения бесед: 5.10., 12.10., 19.10., 26.10., 2.11., 9.11., 16.11., 23.11., 30.11., 14.12. и 21.12.

Вечерня в 18:00 в Свято-Троицком храме, после беседы приходском зале Свято-Троицкого храма. (Небольшое здание возле Свято-Троицкого храма, вход со стороны Rauhankatu).

Храм при доме престарелых

Церковь святых мучениц Веры, Надежды, Любви и матери их Софии, Hämeentie 55, 00580 Helsinki, тел. 09 2511 1411

Священник: Виктор Порокара

БОГОСЛУЖЕНИЯ

Пт 30.9. в 17.30 Всенощное бдение

Сб 1.10. в 10 Литургия

Сб 15.10. в 17.30 Всенощное бдение

Вс 16.10. в 10 Литургия

Сб 29.10. в 17.30 Всенощное бдение

Вс 30.10. в 10 Литургия

Сб 5.11. в 10 Литургия

Сб 12.11. в 17.30 Всенощное бдение

Вс 13.11 в 10 Литургия

Приходской центр в Мюллюпуру

Часовня прп. Александра Свирского

Myllypurontie 1, 00920 Helsinki, тел. 09 85 646 206.

Священник Юрки Пенттонен, тел. 09 85 646 124

Богослужения совершаются на финском языке, но при необходимости использует-ся и церковнославянский язык.

• Чаепитие по воскресеньям после Литургии

• Воскресная школа для детей по воскресеньям с 10 до 12.30

Культурный центр София

Часовня Святой Софии – Премудрости Божией, Kallvikinniementie 35, 00980 Helsinki, тел. 010 277 900

Расписание богослужений:
www.sofia.fi

Эспоо

Церковь прп. Германа Аляскинского в Тапиола

Kaupinkalliontie 2, 02100 Espoo тел. 09 85 646 221

Священники: Петри Корхонен, тел. 09 85 646 127; Хейкки Хуттунен, тел. 040 741 8792.

В первое воскресенье месяца служба на финском и русском языках.

Интернациональный центр

Трапеза

Часовня в честь равноапостольных жен-мироносиц Kotikyläntie 5, 02770 Espoo

Богослужения проводятся на финском и частично на русском языках.

Вантаа

Спасо-Вознесенская церковь в Тиккурила

Läntinen Valkoisenlähteentie 48, 01450 Vantaa

Священник Микаел Сундквист, тел. 09 85 646 125, 050 350 9356. Диакон Сергей Подшивалов, тел. 040 749 1560.

Каждое последнее воскресенье месяца литургия на финском и славянском языках.

Чаепитие по воскресеньям после литургии.

TOIMINTAA HELSINGIN SEURAKUNNASSA

HELSINKI

Helsingin tiistaiseura

Kokoontuu Helsingissä seurakuntasalissa Unioninkatu 39:ssä joka toinen tiistai klo 16 alkaen.

11.10. klo 16 päätoimittaja Mirva Brola: Ortodoksiviestin rooli seurakunnassa: perinteet ja tulevaisuuden näkymät

25.10. klo 16 isä Lars Ahlbäck: Pappina netissä

8.11. klo 16 FM, TM Kaarina Lyhykäinen: Kristillisen kasvatuksen haasteet

Ortodoksiakerho

Maanantaisin klo 17 ehtoopalvelus Kotikirjossa, jonka jälkeen klo 18 kerho seurakuntasalilla (Unioninkatu 39, sisäpiha). Syksyn teemana "Seurakunta tutuksi".

3.10. Seurakunnan tiedotus esittäytyy

10.10. Diakonian kuulumisia

17.10. Kasvatuksen uudet tuulet

24.10. Kaukaisen lähimmäisen hyväksi. Eku-meeninen vastuuviikko. Vierailu Filantropian toimistolle (Unioninkatu 39 B 25)

31.10. Monikulttuurisesti seurakunnassa

7.11. Mihin seurakunnassa tarvitaan hallintoa?

14.11. Joulupaasto

AA-tukiryhmä

Onko alkoholi sinun tai läheisesi ongelma? 12 askeleen AA-tukiryhmä "Henki" kokoontuu joka keskiviikko klo 18–19, osoitteessa Unioninkatu 39, sisäpiha. Alkoholismista kärsivät, alkoholismia työssään kohtaavat ja aiheesta kiinnostuneet: lämpimästi tervetuloa! Luottamukselliset yhteydenotot: krysostomos@icloud.com

Kirjallisuuspiiri

Kokoontuu lauantaiaisn kerran kuukaudessa. La 22.10. klo 11–13 aiheena "Valamon vel-

jestö maailmansotien välisenä aikana", josta esitelmöi FT Sari Hirvonen.

Pyhän Kolminaisuuden kirkon kuoro hakee uusia laulajia

Kuoro harjoittelee ma klo 18–20 ja laulaa la-illan vigiliassa, su-aamujen liturgiassa sekä suurten juhlien jumalanpalveluksissa kirkkoslaavin kielellä. Kuoro etsii uusia laulajia, joilta toivotaan nuotinlukutaitoa. Syyskaudella kuoro valmistautuu Helsingin seurakunnan ja Pyhän Kolminaisuuden kirkon 190-vuotisjuhlaan. Lisätietoja: kuoron johtaja, kanttori Irina Tchervinskij-Matsi, irina.tchervinskij-matsi@ort.fi, 050 374 0019.

Хор Свято-Троицкого храма приглашает новых певчих!

Хор поет на богослужениях по субботам и по воскресениям, а также на богослужениях церковных праздников на церковнославянском языке. Сейчас хор ведется набор новых певчих. Желаящим петь в хоре необходимо знать нотную грамоту. Репетиции хора проводятся по понедельникам с 18 до 20 в Свято-Троицком храме. В осеннем периоде хор готовится к 190-летию Хельсинкского прихода и Свято-Троицкого храма. Объявиться, или получить дополнительную информацию можно у регента Ирины Червинский-Матси: irina.tchervinskij-matsi@ort.fi, 050 374 0019

Suomalais-venäläinen nuorten laulukerho

Kokoontuu syyskaudella la klo 12–14 seurakunnan kerhohuoneella (Unioninkatu 39 A, 2. krs). Kerho on 9–14-vuotiaille nuorille. Laulukerhoon haetaan uusia jäseniä. Ilmoittautumiset ja lisätiedot: kanttori Irina Tchervinskij-Matsi, irina.tchervinskij-matsi@ort.fi, 050 374 0019.

Финско-Русский молодежный хор проводит свои занятия в осеннем полугодии по субботам с 12 до 14 часов в помещении приходского кружка (Unioninkatu 39 A, 2-ой этаж). Молодежный хор организован для подростков 9–14 лет. Для ребят двуязычный хор является местом встречи, где они разучивают церковные песнопения всего церковного года, с помощью песен и игр знакомятся с мелодией, ритмом и нотной грамотой. Сейчас в молодежный хор ведется набор новых певчих. Добро пожаловать! Присоединяйтесь! Объявиться, или получить дополнительную информацию можно у регента Ирины Червинский-Матси: irina.tchervinskij-matsi@ort.fi, 050 374 0019.

TAPAHTUMIA

Jumalansyntyttäjän syntymän yhteisö

Yhteisön kappelissa aamupalvelukset, Jeesuksen rukous-palvelukset ja akatistokset jatkuvat arkipäivisin. Olohuone-lafka on au-ki lauantaiaisn klo 13–16. Mahdollisuus opetella rukousnauhasolmujen saloja tai muutoin viettää hetki kanssamme keskustellen kahvikupin ääressä. Myynnissä mm. tuohuksia, ikoneita ja kirjallisuutta. Osoite Mikonkatu 25, Helsinki (summerissa lukee kappeli, käynti sisäpihalta). Lisätietoja: www.theotokos.fi.

Heliga Lucias gemenskap r.f. – Kallelse till extraordinärt medlemsmöte
Medlemmarna i Heliga Lucias gemenskap r.f. kallas till ett extraordinärt medlemsmöte söndagen den 6 november 2016, kl. 12 i Mirolybov-salen i Helsingfors ortodoxa prästgård, Elisabetsgatan 29, Helsingfors. Vid mötet behandlas bokslutet, verksamhetsberättelsen, verksamhetsplanen samt väljs ny styrelse.

Kyyrölä-kerhon syyskokous
23.10. klo 13.30 Hämeenlinnassa, os. Seurakuntakoti, Matti Alangon katu 11 A. Kerhon kautta myynnissä uusintapainos kirjasta Muolaan-Kyyrölän miehet talvisodassa 1939–1944. Kirjan toimittanut Kapteeni Eugen Usano. Lisätietoja kerhosta: Antonina Sosunov-Perälä, p. 040 721 84 36, sp. antonina@pp.inet.fi

Oletko kiinnostunut vapaaehtoistoiminnasta?
Ota yhteyttä: Kristiina Aminoff, p. 040 350 1951

ITÄ-HELSINKI

Keskustelukerho-Casa
Torstaisin klo 16–17.30. Lisätietoja: Liviu Petrila, p. 040 708 5843.

Myllypuron tiistaikerho
Parillisina viikkoina tiistaisin klo 12–14. Yhteyshenkilönä: Marketta Haapsaari, p. 0400 430 291.

Raamattupiiri
Myllypuron kappelilla maanantaisin klo 17.30–19, pois lukien juhlapäivät ja niiden aatot. Syksyn 2016 teemana pelastusteologia Raamatun eri kirjoissa. Ohjaajana TM Okko Balagurin, p. 040 540 6377.

Venäjänkielinen lasten musiikkikerho
Kokoontuu torstaisin klo 16–18. Tanja Ketunen, p. 044 207 3737.

KULTTUURIKESKUS SOFIA

Taidenäyttelyt
Rosa Liksomien taidenäyttely AGAPE, maalauksia, ryijytöitä, valokuvia ja installaatio, 31.12. saakka. Pysyvä kirkkotaidenäyttely.

Taideterapeuttinen ateljee pe–su 7.–9.10.
Kuvataiteellinen viikonlopputyöpaja. Vetäjänä taideterapeutti Meri-Helga Mantere. Hinta 94 €, sis. ohjelman, ateriat ja majoituksen yhden hengen huoneessa. Ilmoittautuminen: meri-helga.mantere@kolumbus.fi.

Oman elämän tasapaino –kurssipäivä la 8.10.
Vetäjänä hyvinvointivalmentaja Ulla Hirvonen ja psykologi Johanna Mäki-Petäjä. Hinta 95 € (opiskelijoilta ym. 80 €), sis. opetuksen. Ilmoittautuminen: johanna@elamanilo.com.

Mystiikka, rakkauden salattu viisas: lähentääkö vai erottaako se? –seminaari la 15.10. klo 13–17
Kristinuskon ja muiden uskontojen rajapintoja –seminaarisarjan ensimmäinen osa (huom. seminaari on siirtynyt tähän syyskuulta). Tarkastelemme metropoliitta Am-

brosiuksen johdolla suurten uskontojen keskinäistä kohtaamista sekä yhtäläisyyksiä ja eroja nykyisin. Maksuton.

Kirjoituskurssi pe–su 21.–23.10.
Persoonallista ilmaisua tukeva kirjoituskurssi kaikille kirjoittajille. Opettajana toimittaja Mari Vainio. Hinta 133 €, sis. opetuksen ja ateriat. Ilmoittautuminen 7.10. mennessä.

Sofian syystalkoot la 22.10. klo 12–16
Sofian perinteiset syksyn pihataalkoot yhteistyössä Sofian ystävät ry:n kanssa. Tarjoamme lounaan ja päätöskahvit sekä saunan ja uinnin. Ennen talkoita mahdollisuus osallistua liturgiaan klo 10.30. Tervetuloa!

Armenian luostarit -seminaari la 29.10. klo 13–16
Armeniasta tuli kristitty valtio ensimmäisenä maailmassa. Seminaarissa tutustumme Armenian luostariperinteeseen eilen ja tänään. Puhujana pappismunkki Serafim Seppälä. Yhteistyössä Athoksen ystävät ry:n kanssa. Maksuton.

Kirkkoisät puhetaitureina -seminaari la 12.11. klo 10–17.30

Seminaarissa akateemiset asiantuntijat lähestyvät kirkkoisien homiloiota, eli opetuspuheita eri näkökulmista. Eriyishuomiota saavat jouluun liittyvät opetuspuheet. Puhujina dosentit Antti Laato, Ari Ojell, A.M. Laato, Lauri Thurén, Jouko Martikainen ja Gunnar af Hällström, emerituspiispa Juha Pihkala, pastori Timo Nisula, professori Pekka Metso ja TT Jaakko Olkinuora. Hinta 25 € (opiskelijoilta 15 €), sis. lounaan ja iltapäiväkahvit. Ilmoittautuminen 11.11. mennessä.

Isänpäivä Sofiassa su 13.11.
Sofian ravintolassa isänpäivälounas klo 11.30–14 ja 15–17. Isänpäivän kiitosrukouspalvelus Sofian kappelissa klo 14.15 (kesto 20 min.). Pöytävaraukset: reception@sofia.fi tai p. 010-277 900.

Venäjän viimeinen tsaariperhe -seminaari ti 15.11. klo 18–20
Seminaarissa tutustutaan Venäjän viimeisen tsaariperheen koskettavaan tarinaan valokuvien kerrottuna. Keisari Nikolai II perheineen teloitettiin heinäkuussa 1918. Venäjän ortodoksinen kirkko kanonisoi heidät vuonna 2000. Esitelmöitsijänä Romanov-tutkija Olli-Pekka Ihalainen. Maksuton.

Joulu Sofiassa
Tervetuloa joulun viettoon. Ohjelmassa päivittäiset jumalanpalvelukset, alustuksia, keskustelua ja muuta ohjelmaa. Mahdollisuus hiljentymiseen. Tarjoamme edullisia joulunajan majoitus- ja ateriapaketteja ajalle 23.–25.12. Lisätiedot: www.sofia.fi. Kurssien yhteydessä majoitus aamiaisella alkaen 40 €/vrk. Ilmoittautumiset: reception@sofia.fi tai p. 010 277 900.

LÄNTINEN ALUE

Espoon miesten piiri Hermaninjengi
Kokoontuu joka kuukauden kolmas torstai klo 18. Lisätietoja piirin vetäjältä: Jouni Rantanen, p. 044 974 9687 (trumpetti.jouni@kolumbus.fi).

Pyhän Hermanin kuoro
Lisätietoja: isä Petri Hakonen, p. 040 767 4335

Perhekerho
Lisätietoja: Kristiina Klubb, p. 040 725 5713

Lohjan kuoro
Keskiviikkoisin Lohjan kirkolla klo 18–20: 5.10., 12.10., 26.10., 2.11., 9.11., 16.11., 23.11., 30.11., 7.12., 14.12. Uudet laulajat ovat tervetulleita laulukokeen kautta koeajalle. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen, p. 040 525 0782.

Lohjan seniorikerho
Torstaisin Lohjan kirkolla klo 14–16: 13.10., 27.10., 10.11., 24.11., 8.12. Lisätietoja: Matti Jyrkinen

Lohjan ikonipiiri
Tiistaisin Lohjan kirkolla klo 12.45–16 ja 17–20. Lisätietoja: Tarja Tarima, p. 040 541 3901

Miestenpiiri Lohjalla
Kokoontuu erikseen sovittuina ajankohtina. Lisätietoja, kanttori Matti Jyrkinen, 040 525 0782.

Naistenpiiri Lohjalla
Kokoontuu erikseen sovittuina ajankohtina. Lisätietoja, Pirkko Siili, 0400 782 144.

Länsi-Uudenmaan ortodoksien seurakuntaillat
Torstaisin klo 18–20 Lohjan kirkolla 20.10. ja 1.12. Lisätietoja: puheenjohtaja Urpo Uotila, 044 314 5210.

Hangon kuoro
Sunnuntaisin klo 14–16 Hangon kirkolla: 2.10., 9.10., 16.10., 23.10., 30.10., 6.11., 27.11., 4.12. Uudet laulajat ovat tervetulleita laulukokeen kautta koeajalle. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi.

Hangon torstaikerho
Torstaisin klo 18–20 Hangon kirkolla: 6.10., 27.10., 17.11., 8.12. Lisätietoja: Matti Jyrkinen

Nummelan perjantapiiri
Perjantaisin klo 12–14 Nummelan rukoushuoneella: 7.10., 14.10., 28.10., 4.11., 11.11., 25.11., 2.12., 9.12., 16.12. Lisätietoja: kanttori Matti Jyrkinen

Nummelan ikonipiiri
Maanantaisin Nummelan rukoushuoneella klo 10–14, tiistaisin klo 16–19 ja torstaisin klo 16–19. Lisätietoja: Ritva Tarima, p. 0400 719 563, ritva.tarima@suomi24.fi

Nummelan nuortenkerho
Lisätietoja: Niina-Maarit Rautamäki 040 484 2427

Nummelan lastenkerho
Lisätietoja: Niina-Maarit Rautamäki 040 484 2427

Karkkilan seurakuntaillat
Perjantaisin klo 18–20: 7.10., 21.10., 11.11., 25.11., 9.12. Karkkilan ev.lut. seurakuntatalo, Huhdintie 9-11. Lisätietoja: isä Kalevi Kalsala ja kanttori Matti Jyrkinen.

Karkkilan ikonipiiri

Torstaisin klo 12.30–16 ja 17–20. Karkkilan ev.lut. seurakuntatalo, Huhdintie 9-11. Lisätietoja: Tarja Tarima, p. 040 541 3901

Kirkkonummen seurakuntailta

Torstaisin klo 18–20: 6.10., 27.10., 8.12. Kirkkonummen ev.lut. seurakuntatalo, sali 6, Seurakunnantie 1. Lisätietoja: kanttori Matti Jyrkinen, 040 525 0782.

Tammisaaren kirkkokahvit

Liturgian jälkeen Tammisaaren motellilla la 15.10., 19.11., 17.12. Liturgiapalvelukset toimitetaan klo 10 alkaen Tammisaaren ev.lut. kirkossa, Iso Kirkkokatu 1.

TAPAHTUMIA

Seurakunnan diakoniatyön päivätapahtuma

Kirkkonummen ev.lut. seurakuntatalolla (sali 4) to 17.11. klo 14–16. Tervetuloa askartelemaan ja viettämään yhteistä iltapäivää. Lisätietoja: diakoniatyöntekijä Sarianne Karulinna, 0400 531 308.

ITÄINEN ALUE

Tikkurilan tiistaiseuran ortodoksiakerho

Parittomien viikkojen keskiviikkoina Tikkurilan kirkolla Arseni-salissa ehtoopalveluksen jälkeen klo 18. Syksyn teemat ovat Kreetalla kokoontunut ortodoksisten kirkkojen suuri ja pyhä synodi sekä Pyhän Kolminaisuuden salaisuus Raamatussa. Opettajana isä Mikael Sundkvist.

La-su 1.–2.10. Pyhiinvaellusmatka Turkuun Ke 12.10. Suuri ja pyhä synodi: ”Ortodoksisen kirkon suhteet muuhun kristilliseen maailmaan”

Pe 14.10. PSHV:n, Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan vuosijuhla Jyväskylässä, tiistaiseuran toiminnan 130-vuotisjuhla Ke 26.10. Pyhän Kolminaisuuden salaisuus Johanneksen evankeliumissa Ke 9.11. Suuri ja pyhä synodi: dokumentit paastosta, avioliitosta ja diasporasta La 12.11. Leipomista vanhusten kirkkopyhään Su 13.11. Vanhusten kirkkopyhä

Tikkurilan ikonimaalauspiiri

Kokoontuu tiistaisin, päiväryhmä klo 14 ja iltaryhmä klo 17.30. Lisätiedot: Liisa Holst, p. 040 566 8481, liisa.holst@kolumbus.fi

Tikkurilan kirkkokuoro

Harjoittelee torstaisin klo 17, lisätietoja Olga Soldatova.

Järvenpään kirkkokuoro

Harjoitukset aina keskiviikkoisin klo 17.30–19.30. Lisätiedot: kanttori juuso Vola.

Järvenpään perhekerho

Järvenpään kirkolla la 1.10. klo 16–18, aiheena Jumalansyntyttäjät. Toinen, eli ”joulu-kerho” kokoontuu la 3.12. klo 16–18. Molemmissa tarjolla pieni välipala.. Lisätiedot: kanttori Minna Jokinen, p. 050 358 7339 tai minna.jokinen@ort.fi

Järvenpään ortodoksisen kirkon veljespiiri

Ensimmäinen kokoontuminen la 8.10. klo 10 alkavan liturgian jälkeen Jumalanäidin Kazanilaisen ikonin kirkolla, Kartanontie 45, Järvenpää. Seuraavat kokoontumiset ovat la 26.11. ja la 10.12., aina liturgian jälkeen. Veljespiiriin ovat tervetulleita kaikki miehet, jotka ovat kiinnostuneita ortodoksisesta hengellisyydestä. Kokoontumisten ydin on kilvoittelu ja pyhien opetukset — miten voi kilvoitella 2010-luvun Suomessa? Joka kokoontumisessa keskustellaan, rukoillaan ja tehdään talkootöitä Järvenpään kirkon hyväksi. Veljespiiriä vetää diakoni Johannes Lahtela.

Klaukkalan kirkkokuoro

Syksyn harjoituksista sovitaan erikseen. Lisätiedot kanttori Minnalta: minna.jokinen@ort.fi tai p. 050 358 7339.

TAPAHTUMIA

Tikkurilan kirkon talkoot

Kirkon siivous- ja puutarhanhoitotalkoot la 8.10. klo.10–16. Talkooväelle tarjotaan lounas ja kahvit. Ruokailua varten ilmoittaudu: karlsson.liisa08@googlemail.com tai puh. 050 384 7723.

Vanhusten kirkkopyhä Tikkurilan kirkolla 13.11.

Liturgia klo 10, jonka jälkeen tiistaiseuran yhdessä diakonian kanssa järjestämä ruokailu ja ohjelmaa. Paikalla myös seurakunnan diakoniatyöntekijä.

HAMINAN SRK

ORTODOKSIKESKUS SYPRESSI, KIRKKOHERRANVIRASTO

Varuskuntakatu 14, 45100 Kouvola, Avoinna ti ja pe klo 9–14, ke ja to klo 9–13, p. 0206 100 480, hamina@ort.fi, www.ort.fi/hamina

PAPISTO

Vt. kirkkoherra 1.–16.10. pastori Jonas Bergenstad,

17.10. alkaen pastori Jukka Jauhiainen, p. 0206 100 484, jukka.jauhiainen@ort.fi MUU HENKILÖKUNTA

Kanttori Kari Päivinen, p. 0206 100 483

Seurakunnan vahtimestari, Jaana Juka, p. 0206 100 485, jaana.juka@pp.inet.fi

Seurakuntasihtööri Liisa Eerola, p. 0206 100 480

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Martti Honkaselkä, p. 044 306 4900, marttihonkaselka@gmail.com

Pastori Johannes Wuorlinna, p. 050 589 9011, jouko.wuorlinna@gmail.com

Pastori Vassi Livio, p. 040 752 7727, vassi.livio@finnet.fi

Diakoni Gennadi Ikävalko, p. 040 742 4615

HAMINAN SEURAKUNNAN LIIKE- JA VUOKRATALO

Isoympyränkatu 20, Hamina

Isännöinnistä vastaa isännöitsijätoimisto Realia, Kaivokatu 3, Hamina. Isännöitsijä Jorma Pekkola, p. 010 228 7840, 050 087 5815

Hamina

Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Raatihuoneentori 2

Kirkon ja trapesan vahtimestari, pastori Jukka Jauhiainen, p. 0206 100 484, jukka.jauhiainen@pp.inet.fi

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 vigilia

La 1.10. klo 10 liturgia

La 8.10. klo 18 vigilia

Su 9.10. klo 10 liturgia

La 22.10. klo 10 parastaasi

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

La 5.11. klo 18 vigilia, su/sl

Su 6.11. klo 10 liturgia, su/sl

Juhliin liittyvät palvelukset on merkitty tummennettuina. Suuret juhlat merkitty tähtisymbolilla*.

Hamina hautausmaakirkko

Hirveläntie 22, Hamina

JUMALANPALVELUKSET

Su 23.10. klo 18 vigilia

Ma 24.10. klo 9.30 pieni vedenpyhitys ja liturgia

Kouvola

Pyhän ristin kirkko, Sakaristonmäki, Kirkonmäenkatu 2

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 18 vigilia, su/sl

Su 2.10. klo 10 liturgia, su/sl

Ke 5.10. klo 18 ehtoopalvelus

Ke 19.10. klo 18 ehtoopalvelus

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia

Ke 2.11. klo 18 ehtoopalvelus

Pe 4.11. klo 18 vigilia

La 5.11. klo 10 liturgia

Myllykosken tsasouna

Koulutie 4, Myllykoski

JUMALANPALVELUKSET

La 15.10. klo 18 vigilia

Su 16.10. klo 10 liturgia

La 12.11. klo 18 vigilia

Su 13.11. klo 10 liturgia

TOIMINTAA HAMINAN SEURAKUNNASSA

Kirkkokuorojen harjoitukset

Hamina kuoron harjoitukset torstaisin klo 17.30 Pietarin ja Paavalin trapesassa, Kouvola kuoron harjoitukset keskiviikkoisin klo 18 Ortodoksiakeskus Sypressissä. Lisätietoja: kanttori Kari Päivinen, p. 020 610 0483

Haminan diakoniapiiri

Sunnuntaisin liturgian jälkeen Pietarin ja Paavalin trapesassa. Lisätiedot: Tatiana Pitkänen, p. 050 380 9828

Venäjäkielinen kerho

Tiistaisin Ortodoksiakeskus Sypressissä klo 10–14 ja sunnuntaina 2.10. Kouvolassa liturgian jälkeen ja Haminassa klo 14 Kouvolassa, 6.11. Haminassa liturgian jälkeen ja klo 14 Kouvolassa. Lisätietoja: pastori Pavel Pugovkin p. 0206 100 295

Ortodoksiapiiri

Kokoontuu Ortodoksiakeskus Sypressissä, tiistaisin 4.10. ja 1.11. klo 18. Aiheena Martti Haavion teos "Viimeiset runonlaulajat". Lisätietoja: Lahja Wartainen p. (05) 371 3434.

Uusi Tiistaiseura

Kokoontuu kuukauden 1. ja 3. keskiviikko klo 18 alkavan ehtoopalveluksen jälkeen Pyhä Ristin kirkon juhlasalissa. Lisätietoja: Tiina Toikka, p. 040 5800 907

Kirkkotekstiilikerho

Pyhän Ristin kirkon juhlasalissa keskiviikkoisin klo 10–13, lisätietoja: Irma Leimulahti, p. 040 587 8798

Ikonipiiri Haminassa

Pietarin ja Paavalin trapesassa klo 18 keskiviikkoisin: 12.10. ja 26.10. Lisätietoja: Ritva Koverola, p. 040 837 5909

Ikonipiiri Kouvolassa

Ortodoksiakeskus Sypressissä klo 10–15, lauantaisin 1.10., 15.10. ja 22.10. Lisätietoja: Ritva Koverola, p. 040 837 5909

Musikaalinen lastenkerho

Pyhän Ristin kirkon juhlasalissa sunnuntaisin klo 17, lisätietoja: Iana Lang, p. 044 377 8457

Nuorisokerho Kouvolassa

Ortodoksiakeskus Sypressissä perjantaisin 30.9. ja 28.10. klo 17.30–19.30, lisätietoja Mari Walldén, mari.wallden@elisanet.fi

KOTKAN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO

Kymenlaaksonkatu 2, Kotka

Avoinnna ti-to klo 10–13, p. (05) 212 490, kotka@ort.fi, www.ort.fi/kotka

NIKOLAOS-SALI

Kymenlaaksonkatu 2, Kotka,

p. (05) 212 482. Nikolaos-salia vuokrataan erilaisiin tilaisuuksiin, p. (05) 212 490

PAPISTO

Kirkkoherra Alexander Hautamäki, p. (05) 213 157, 0500 480 269

MUU HENKILÖKUNTA

Kanttori Katarine Lehtomäki, p. 050 359 4823

Vahtimestari Vesa Lehtomäki, p. (05) 212 490

Seurakuntaemäntä Anna-Maria Osola-Tähtinen, p. (05) 212 482

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Veikko Lisitsin, p. 050 597 7349
veikko.lisitsin@gmail.com (eläkkeellä)

Pastori Pavel Pugovkin, p. 0206 100 295

Kotka

Pyhän Nikolaoksen kirkko

Isopoisto, p. (05) 212 767

Isännöitsijä Esa Tervio, p. 0440 837846

Pappi Alexander Hautamäki

Kanttori Katarine Lehtomäki

JUMALANPALVELUKSET

La 1.10. klo 18 vigilia

Ke 5.10. klo 13 rukouspalvelus, sl

La 8.10. klo 18 vigilia, sl

Su 9.10. klo 10 liturgia, sl

Ke 12.10. klo 13 rukouspalvelus

La 15.10. klo 18 vigilia

Su 16.10. klo 10 liturgia

Ke 19.10. klo 13 rukouspalvelus, sl

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia

Ke 26.10. klo 13 rukouspalvelus, sl

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

Ke 2.11. klo 13 rukouspalvelus, sl

Pe 4.11. klo 18 vigilia

La 5.11. klo 10 liturgia

Ke 9.11. klo 13 rukouspalvelus, sl

La 12.11. klo 18 vigilia, sl/su

Su 13.11. klo 10 liturgia, sl

Loviisa

Loviisan kirkko Jumalansynnyttäjän

Kasanilaisen ikonin muistolle,

Itäinen Tullikatu 17

Isännöitsijä Margarita Yukhevich, p. 040 561 9915

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10 klo 10 liturgia

La 8.10 klo 10 liturgia, sl

Su 6.11. klo 10 liturgia

La 12.11. klo 10 liturgia, sl

TOIMINTAA KOTKAN SEURAKUNNASSA

Kirkkokuoro

Kirkkokuoro kokoontuu torstai-iltaisin seurakunnan Nikolaos-salilla. Jos torstaina on jumalanpalvelus, olemme kirkolla. Lisätietoja kanttori Katilta.

Ponomarikerho

Altariapulaisille ponomarikerho joka sunnuntailiturgian aikana Pyhän Nikolaoksen kirkossa.

Lasten ja nuorten musiikkikerho

Kokoontuu lauantaisin klo 16.30 Nikolaos-salilla (ei koulujen loma-aikoina). Lisätietoja kanttori Katilta.

Äiti-lapsikerho

Kokoontuu Nikolaos-salilla maanantaisin Nikolaos-salilla klo 14–16. (ei koulujen loma-aikoina). Lisätietoja kanttori Katilta.

Kotkan Tiistaiseura

Tiistaisin klo 17, paikkana Nikolaossali Kotkassa. Pj. Leena Karjalainen, p. 050 343 2966, Siht. Birgit Salmenhaara, p. 050 561 4740.

4.10. Birgit Salmenhaara: kreikkalaiset luostarit

18.10. Kerttu Honkanen: SPR:n ystävöityminta

1.11. Kanttori Katarine Lehtomäki, teema: Karjala

15.11. Isä Veikko Lisitsin, Erilaisia rukoustojoja ja -muotoja

Torstaikerho

Kokoontuu Nikolaos-salilla torstaina klo 12. Seuraava kerta to 20.10. ja 24.11.

Karhulan ortodoksit

Joka kuukauden ensimmäinen torstai klo 15 Karhulan Kodintalossa, Vesivallintie 21. Seuraavat kerrat: 6.10. ja 3.11.

TAPAHTUMIA

Näyttely

"Kirkollisia tekstiilejä ja esineitä Kotkan pyhän Nikolaoksen kirkosta Katariina Suuren ajalta aina 1800-luvun lopulle". Näyttely avoinna ti-to 10–13 sekä erikseen sovittuina ajankohtina Nikolaos-salissa.

LAHDEN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO

Harjukatu 5, 15110 Lahti, p. 020 610 0450

Avoinnna ma-to klo 10–13, lahti@ort.fi, www.ort.fi/lahti

PAPISTO

Kirkkoherra Jonas Bergenstad, p. 0206 100 451

Pastori Pavel Pugovkin, p. 0206 100 295 (maahanmuuttajatyö)

MUU HENKILÖKUNTA

Kanttori Petri Huttu, p. 0206 100 453

Seurakuntakeskuksen vahtimestari

Kimmo Mäenrinne, p. 0206 100 456

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Olavi Merras, p. 040 510 4664

Pastori Taisto Rikonen, p. 050 371 6475

Pastori Matti Lipitsäinen, p. 0400 625 446

Diakoni Aki Korpela, p. (019) 422 101

Lahti

Pyhän kolminaisuuden kirkko,

Harjukatu 5

Isännöitsijä Juha Romanov, p. 050 3289 000

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10. klo 10 liturgia
Ma 3.10. klo 12 rukouspalvelus
Ke 5.10. klo 18 ehtoopalvelus
La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
Ma 10.10. klo 12 rukouspalvelus
La 15.10. klo 18 vigilia, sl/su
Su 16.10. klo 10 liturgia, sl/su
Ma 17.10. klo 12 rukouspalvelus
Ke 19.10. klo 18 ehtoopalvelus
To 20.10. klo 17 Jeesuksen rukous
Pe 21.10. klo 18 parastas/vainajien muistelu
La 22.10. klo 18 vigilia
Su 23.10. klo 10 liturgia, apostoli Jaakob, Herran veli
Ma 24.10. klo 12 rukouspalvelus
Ma 31.10. klo 12 rukouspalvelus
Ke 2.11. klo 18 ehtoopalvelus
Su 6.11. klo 10 liturgia
Ma 7.11. klo 12 rukouspalvelus
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

Hyvinkää

Karjalan valistajien kirkko, Tsasounakuja 1
Isännöitsijä Mika Peltola, p. 0440 774 383

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 ehtoopalvelus
La 1.10. klo 10 aamupalvelus ja liturgia
Ke 12.10. klo 18 ehtoopalvelus
La 15.10. klo 18 vigilia
Su 16.10. klo 10 liturgia
La 22.10. klo 18 vigilia, su/sl
Su 23.10. klo 10 liturgia, su/sl, Apostoli Jaakob, Herran veli
Ke 26.10. klo 18 Jeesuksen rukous
Pe 4.11. klo 18 vigilia
La 5.11. klo 9.30 pieni vedenpyhitys ja liturgia
Ke 9.11. klo 18 ehtoopalvelus

Heinola

Kristuksen taivaaseen astumisen kirkko
Isännöitsijä Mikko Äikäs, p. 040 520 1696

JUMALANPALVELUKSET

La 8.10. klo 18 vigilia
Su 9.10. klo 10 liturgia
La 22.10. klo 10 aamupalvelus ja liturgia
La 12.11. klo 18 vigilia
Su 13.11. klo 10 liturgia

Riihimäki

Seurakunnan toimitila Minea, Valtakatu 3

JUMALANPALVELUKSET

To 6.10. klo 18 Jeesuksen rukous
La 08.10. klo 10 liturgia
To 20.10. klo 18 ehtoopalvelus
To 3.11. klo 18 Jeesuksen rukous
La 12.11. klo 10 liturgia

Kausala

Neitsyt Marian syntymän tsasouna

JUMALANPALVELUKSET

La 15.10. klo 10 liturgia
To 27.10. klo 18 ehtoopalvelus

TOIMINTAA LAHDEN SEURAKUNNASSA

Katekumeenikerho Lahdessa

Lahden ortodoksisen seurakunnan katekumeenikerhot alkavat jälleen syyskuussa. Lahdessa kokoonnumme syksyllä seuraavasti:
Ke 5.10. klo 18.30
Ke 19.10. klo 18.30
Su 6.11. n. klo 11.30
Keskiviikkoina kokoonnumme kirkossa (Harjukatu 5, Lahti) heti klo 18 alkavan ehtoopalveluksen jälkeen ja sunnuntaina 6.11. klo 10 alkavan liturgian jälkeen. Lisätietoja: kirkkoherra Jonas Bergenstad.

Lahden Kirkkokuoro

Kirkkokuoron harjoitukset pidetään joka toinen keskiviikko klo 18 Lahden seurakuntatalissa. Kuoroon toivotaan uusia laulajia mukaan. Uudet laulajat, ottakaa yhteyttä kanttori Petri Huttuun, p. 0206 100 453, petri.huttu@ort.fi.

Lahden ikonipiiri

Kokoontuu seurakunnan kerhohuoneella (Harjukatu 5, toinen kerros) keskiviikkoisin klo 16–19. Syksyn kokoontumisajat: 5.10., 12.10., 26.10., 2.11., 9.11., 16.11., 23.11. Lisätietoja ikonimaalauksen opettajalta Tarja Tarimalta, p. 0405413901, tarja.tarima@tikkurila.com

Nuortenkerho Pariton Lahdessa ja Hyvinkäällä

Yläasteikäisten ja tätä vanhempien nuorten oma kerho Pariton kokoontuu Lahdessa ja Hyvinkäällä seurakuntatalissa osoitteissa Harjukatu 5, Lahti ja Tsasounakuja 1, Hyvinkää. Kokoonnumme Lahdessa
Pe 30.9. klo 18–21
Pe 28.10. klo 18–21
Kokoonnumme Hyvinkäällä
Pe 14.10. klo 18–21
Lisätietoja: kirkkoherra Jonas Bergenstad.

Suomenkielinen lastenkerho

kokoontuu lokakuusta alkaen joka kuukauden toinen sunnuntai liturgian yhteydessä. Ensimmäinen kokoontuminen su 9.10. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon lapset osallistuvat liturgiaan. Lisätietoja Jonas Bergenstad.

Kaksikielinen lastenkerho

kokoontuu Lahdessa kerran kuukaudessa kaksikielisten jumalanpalvelusten (slaavi/suomi) yhteydessä. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon jälkeen lapset osallistuvat liturgian loppuosaan. Lisätietoja Anastasia Lappalainen, puh. 040 867 5887, anastasia.lappalainen@gmail.com.

Venäjänkielinen kerho Lahdessa

Kokoontuu n. kaksi kertaa kuussa tiistaisin klo 17 kerhohuoneella osoitteessa Harjukatu 5, Lahti. Lisätietoja isä Pavel Pugovkinilta, p. 0206 100 295 tai sähköpostilla pavel.pugovkin@ort.fi.

Русскоязычный кружок ВСТРЕЧА при Троицком храме города Лахти собирается каждый второй вторник в помещении Приходского дома "Kerhohuone" по адресу Harjukatu, 5. Начало в 18.

Каждую третью субботу месяца, за час до начала Всенощного бдения (ц.-славянский/финский), в Троицком храме города Лахти совершается Таинство Исповеди. Начинается последование Таинства чтением священником Канона ко Святому Причащению, а также молитв, положенных Уставом перед Исповедью. Начало в Исповеди и Правила в 17.00, Всенощного бдения в 18.

Katekumeenikerho Hyvinkäällä

Lahden ortodoksisen seurakunnan katekumeenikerhot ovat jälleen alkaneet. Hyvinkäällä kokoonnumme syksyllä seuraavasti:
Ke 12.10. klo 18.30
Ke 9.11. klo 18.30
Keskiviikkoina kokoonnumme kirkossa (Tsasounakuja 1, Hyvinkää) heti klo 18 alkavan ehtoopalveluksen jälkeen ja sunnuntaina 20.11. klo 10 alkavan liturgian jälkeen. Lisätietoja: kirkkoherra Jonas Bergenstad.

Hyvinkään Kirkkokuoro

Harjoituksista vastaa kanttori Petri Huttu. Uusia laulajia toivotaan mukaan kuoroon. Lisätietoja: Petri Huttu, p. 0206 100 453, petri.huttu@ort.fi.

Hyvinkään Tiistaiseura

Kokoontuu aina kuukauden toisena tiistaina. Lisätietoja Raila Hokkaselta, p. 050 5435957.

Hyvinkään ikonimaalauspiiri

kokoontuu Hyvinkäällä kirkolla. Lisätiedot: Liisa Holst p.040 566 8481, liisa.holst@kolumbus.fi
Aikataulu:
la 8.10. klo 10–14
la 15.10. klo 10–14
pe 21.10. klo 16–20.30
la 22.10. klo 9–17
su 23.10. klo 10–14
la 29.10. klo 10–14
la 12.11. klo 10–14

Juhliin liittyvät palvelukset on merkitty tummennettuina. Suuret juhlat merkitty tähtisymbolilla*.

Lastenkerho Hyvinkäällä

Kokoontuu lokakuusta alkaen joka kuukauden kolmas sunnuntai liturgian yhteydessä. Ensimmäinen kokoontuminen su 16.10. Kerho alkaa klo 9.40, ja kerhon lapset osallistuvat liturgiaan. Lisätietoja: Jonas Bergenstad.

Riihimäen toimitila Minea

Osoitteessa Valtakatu 3. Avoinna palvelusten yhteydessä ja sopimuksen mukaan. Lisätietoja tapahtumista ja toiminnasta saa Meri-Helga Mantereelta, p. 040 552 9378, meri-helga.mantere@kolumbus.fi sekä Minean kotisivuilta <http://minea.palvelee.net/>.

Orimattilan Tiistaiseura

Kokoontuu Maire Kuismenin johdolla osoitteessa Erkontie 30 A 2, Orimattila. Seuraava kokoontuminen on ti 11.10. klo 13.

TAPAHTUMIA

Käsipaikkakurssi Hyvinkäällä

Hyvinkään tiistaiseura järjestää käsipaikkakurssin pe–su 28.–30.10. Hyvinkään ortodoksisella kirkolla, Tsasounakuja 1. Kurssi-ikä joka päivä klo 9–16. Osallistua voi myös vain la–su. Käsipaikan asemesta voi tehdä vaikkapa kirjanmerkin tai pöytäliinan. Kurssin vetäjänä toimii Lahja Martikainen. Ilmoittautumiset ja lisätiedot: Raila Hokkanen, p. 050 543 5957 tai raila.hokkanen@pp.inet.fi.

Nuorten Sysyleiri

Lahden seurakunnan 14–19-v. nuorten sysyleiri pidetään Helsingissä kulttuurikeskus Sofiassa 11.–13.11. Ohjelmassa on mm. vierailu Uspenskin katedraaliin ja Helsingin keskustan muihin kirkkoihin, leppoisaa yhdessä-oloa sekä luonnollisesti kripalta tuttuja spelejä ja hyvää meininkiä. Leirin hinta on 20 euroa sisältäen majoituksen ja ruoat. Yhteiskuljetus järjestetään mikäli osallistujia tulee riittävästi, alustavasti olemme liikkeellä julkisilla tai omilla kyydeillä. Jos joku tarvitsee kyydin, se järjestetään! Paikkoja rajoitetusti, toimi siis ripeästi! Seurakunta avustaa tarvittaessa kustannuksissa. Ilmoittautumiset 10.10. mennessä isä Jonakselle joko puhelimitse 0400 330 484 tai sähköpostitse jonas.bergenstad@ort.fi.

LAPPEENRANNAN SRK

LAPPEENRANNAN KIRKKOHERRAN- VIRASTO JA SEURAKUNTATALO

Kristiinankatu 7, 53900 Lappeenranta,
p. 0206 100 470

Virasto auki ma klo 10–14. Virastoajan ulkopuolellakin voi ottaa yhteyttä suoraan työntekijöihin.
lappeenranta@ort.fi,
www.ort.fi/lappeenranta

IMATRAN SEURAKUNTATALO

Vuoksenniskantie 3, 55510 Imatra

PAPISTO

Kirkkoherra Timo Tynkkyinen,
p. 0206 100 473

Pappi Aarne Ylä-Jussila,
p. 0206 100 474

MUU HENKILÖKUNTA

Kanttori: Jarmo Huttu, p. 0206 100 475

Kanttori Tatiana Mäkelä,
p. 0206 100 478

Seurakuntamestari Kauko Pussinen,
p. 0206 100 476

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Markus Petsalo, p. 0400 253 370

Rovasti Mauri Patronen, p. 040 595 1688

Diakoni Jorma Liesma, puh. 040 7176491

Lappeenranta

Jumalansynnyttäjän suojeluksen

kirkko, Kristiinankatu 3

Seurakuntamestari Kauko
Pussinen, p. 0206 100 476

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 juhlavigilia

La 1.10. klo 10 liturgia, ristisaatto ja
vedenpyhitys

La 1.10. klo vigilia, KP metropoliitti Ambrosius

La 8.10. klo 18 vigilia

Su 9.10. klo 10 liturgia

La 15.10. klo 18 ehtoopalvelus ja akatistos

Su 16.10. klo 10 liturgia

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia

La 29.10. klo 18 vigilia, su/sl

Su 30.10. klo 10 liturgia, sl

La 5.11. klo 18 vigilia

Su 6.11. klo 10 liturgia

La 12.11. klo 18 vigilia

Su 13.11. klo 10 liturgia

Imatra

Pyhän Nikolaoksen kirkko,

Vuoksenniskantie 3

Vahtimestari Nadezda Ryyppö, p. 0206 100 477

JUMALANPALVELUKSET

Su 2.10. klo 10 liturgia, KP metropoliitti

Ambrosius, kirkon 60-vuotisjuhla

La 8.10. klo 18 vigilia, su/sl

Su 9.10. klo 10 slaavinkielinen liturgia

Su 16.10. klo 18 ehtoopalvelus ja akatistos

Pe 21.10. klo 18 parastasis

La 22.10. klo 10 liturgia ja panihida

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

La 5.11. klo 18 vigilia, su/sl

Su 6.11. klo 10 liturgia, sl

Su 13.11. klo 10 liturgia

Parikkala

Johannes Kastajan tsasouna,

Uimalantie 1, Parikkala

JUMALANPALVELUKSET

La 8.10. klo 10 liturgia

La 5.11. klo 10 liturgia

БОГОСЛУЖЕНИЯ НА ЦЕРКОВНО-СЛАВЯНСКОМ ЯЗЫКЕ

Покровская церковь в Лappeenranta

Сб 29.10. в 18 всенощная на финском и церковно-славянском языках

Вск 30.10. в 10 литургия на церковно-славянском языке

Никольская церковь в Иматра

Сб 8.10. в 18 всенощная на финском и церковно-славянском языках

Вск 9.10. в 10 литургия на церковно-славянском языке

Сб 5.11. в 18 всенощная на финском и церковно-славянском языках

Вск 6.11. в 10 литургия на церковно-славянском языке

LAPPEENRANNAN SEURAKUNNAN TOIMINTAA

TOIMINTAPIIRIT

Katso myös seurakunnan internet-sivuilta www.ort.fi/lappeenranta. Tervetuloa mukaan! Muutokset mahdollisia! Löydät viikko-ohjelman myös Facebookissa: Lappeenrannan ortodoksinen seurakunta

LAPPEENRANTA

Miestenpiiri

Miestenpiiri on aloittanut toimintansa myös Lappeenrannassa. Tervetuloa toimintaan. Kokoonnumme kerran kuukaudessa ja tarvittaessa useamminkin Lappeenrannan linnoituksen kirkolle tiistaisin klo 12. Yhdessä-oloa, maailmaparannusta ja toimintaa seurakunnan hyväksi. Syyskauden kokoontumiset: 11.10., 8.11. ja 13.12.

Lappeenrannan Tiistaiseura

Kokoontuu tiistaisin klo 14 Linnoituksen seurakuntasalilla.

La 1.10. Pokrovan juhla ja Tiistaiseuran

70-vuotisjuhla; kellon luovutus

Ti 18.10. Risti ortodoksisessa arjessa (Jorma Pöntinen)

Ti 1.11. Vaeltajan uudet laulut (isä Mauri)

Ortodoksinen kirjallisuuspiiri

Lappeenrannan seurakuntatalolla.

Keskusteluillat ovat avoimia kaikille kiinnostuneille.

Ma 3.10. klo 18 Patriarkka Bartolomeos:

Mysterin kohtaaminen (luvat III–V)

Ke 26.10. klo 18 Patriarkka Bartolomeos:

Mysterin kohtaaminen (luvat VI–VII)

Valamon ystävät

Valamon Ystävät ry tukee ja tekee tunnetuksi Valamon luostaria.

Su 23.10. klo 12 Kirkkokahvit ja esitelmä aiheesta ”Thekla – apostoli Paavalin työtoveri”

Su 13.11. klo 12 Valamolainen teepöytä. Vieraana munkki Simeon Valamon luostarista.

Kirkkokuorot Lappeenrannassa

Suomenkielisen kirkkokuoron harjoitukset Lappeenrannassa maanantaisin klo 18.

Kuoroon ilmoittautuminen kanttori Tatiana Mäkelälle, p. 0206 100 478 tai sähköpostilla tatiana.makela@ort.fi.

Церковный хор на русском языке в Лappeenranta по понедельникам после репетиции финского хора.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ЛАПPEENRANTA

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы

В каждое четвертое воскресенье месяца в 10 часов в Покровском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. В субботу на кануне славянской службы всенощная в 18 часов совершается на финском и церковно-славянском языках. После литургии духовная беседа в приходском зале. Тема на октябрь: воскресенье 30.10. «Судьба одного прихожанина»

IMATRA

Imatran Tiistaiseura

Kokoontuu tiistaisin klo 14 seurakuntatalolla. 1.–2.10. Tiistaiseuralliset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan Pokrovan päivään Lappeenrannassa sekä runsain joukoin Imatran Pyhän Nikolaoksen kirkon 60-vuotisjuhla-iltaturgiaan ja juhlaan 2.10. 15.10. retki Jyväskylään PSHV:n vuosijuhlaan ja paikallisen tiistaiseuran 130-vuotisjuhlaan. Samalla vietämme oman seuramme 70-vuotistaivalta. 25.10. klo 14 vieraina rovasti Raimo Sissonen aiheenaan ”Vanhoja ortodoksia karjalaisia tapoja”. 8.11. klo 14 valmistautumista myyjäisiin.

Ortodoksinen kirjallisuuspiiri

Keskiviikkoisin Imatran seurakuntatalolla. Keskusteluillat ovat avoimia kaikille kiinnostuneille. Syyskauden aiheena on Luukkaan evankeliumi. Ke 12.10. klo 18 Luukkaan evankeliumin luvut 7–12. Ke 2.11. klo 18 Luukkaan evankeliumin luvut 13–18.

Kirkkokuorot Imatralla

Suomenkielisen kirkkokuoron ensimmäinen kokoontuminen maanantaina klo 18 Imatran seurakuntasalilla. Ilmoittautuminen kuoroon kanttori Jarmo Hutulle, p. 0206 100 475 tai sähköpostilla jarmo.huttu@ort.fi.

Церковный хор на русском языке в Иматра по вторникам в 18 часов.

Imatran Nikolaoksen Miehet

Tutustumme uskoomme eri näkökulmista, keskustelemme yhteisistä asioista ja teemme seurakunnan tarvitsemia korjaus- ja talkootöitä. Kokoontumiset ovat pääsääntöisesti kunkin kuukauden viimeisenä keskiviikkona alkaen klo 13. Lisätietoja Jorelta, p. 045 665 67 65. Lokakuun kokoontuminen keskiviikkona 26.10. klo 13. Talveen valmistelevia töitä. Aiheena Kirkolliset esineet.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ИМАТРА

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы в каждое первое воскресенье месяца в 10 часов в Свято-Никольском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. В субботу на кануне славянской службы всенощная в 18 часов совершается на финском и церковно-славянском языках. После литургии чаепитие и беседа в приходском зале. Тема на октябрь: воскресенье 9.10. «Судьба одного прихожанина» Тема на ноябрь: воскресенье 6.11. «Что такая исповедь и как мне правильно понять ее?»

Simpeleen-Parikkalan Tiistaiseura

Kokoontumme seuran jäsenten kodeissa iltaisin klo 18. Ke 19.10. Aiheena: Kuolemanjälkeinen elämä Ke 9.11. Aiheena: Pyhän vuoren vanhus Paisios

SEURAKUNNAN TOIMINTAA LAPSILLE JA NUORILLE

Ortodoksinen perhekerho Imatralla

2–5-vuotiaille lapsille sekä heidän vanhemmilleen tai isovanhemmilleen tarkoitettu kohtaamispaikka, jonne lapset tulevat yhdessä aikuisen kanssa. Kokoontuu Imatran seurakuntasalilla keskiviikkoisin klo 17–18.

Ortodoksiset lastenkerhot ”Pienet askeleeni kirkkoon”

Lastenkerhot 6-12-vuotiaille aloittavat uudistuneina sekä Lappeenrannassa että Imatralla. Lokakuun teemana on ”Ikonien maailma”. Kerhot kokoontuvat kerran viikossa alkaen ensin klo 17 kanttorin pitämällä lastenkuorolla, sen jälkeen on papin oppitunti ja klo 18 kädentaitojen ja kuvataiteen kerhot. Kerhoissa on pieni välipala. Kerhot on tarkoitettu kaikille lapsille ja ne toimivat suomenkielisinä. Ohjaajat tukevat tarvittaessa vieraspuolisissa lapsissa. Lappeenrannassa maanantaisin klo 17 ja Imatran seurakuntatalolla tiistaisin klo 17.

Детские кружки «Мои маленькие шаги в церковь». Кружок в Лappeenranta по понедельникам в 17 и в Иматра по вторникам в 17 часов. Общая тема на октябрь »Мир икон»

TAPAHTUMIA

Uutta toimintaa koululaisille – tule oppimaan ikonin valmistusta eri tavoin

Helmi-ikonin kirjontaa koulujen syyslomalla to 20.10. ja pe 21.10. alkaen kunakin päivänä klo 12.

Ilmoittautu pe 14.10. mennessä kirkkoherranvirastoon, p. 0206 100 470 maanantaisin klo 10–14 tai sähköpostilla lappeenranta@ort.fi. Tapahtuma on samaan aikaan sekä Lappeenrannassa että Imatralla eli voit osallistua kummassakin seurakuntasalissa.

Koululaisten ikonimaalauskurssi

Lappeenrannassa 24.–25.11. ja 1.–2.12. Ennakkoilmoittautumiset 21.11. mennessä kirkkoherranvirastoon, p. 0206 100 470 maanantaisin klo 10–14 tai sähköpostilla lappeenranta@ort.fi. Tarvikemaksu 20 €. Samanlainen kurssi järjestetään kevätkaudella Imatralla.

Pokrovan kirkon praasniekka 1.10.

Lappeenrannan kirkko täyttää 231 vuotta. Kirkon praasniekkaa vietetään pe 30.9. klo 18 alkavan juhla-vigilian ja la 1.10. klo 10 toimitettavan liturgian merkeissä.

Lappeenrannan Tiistaiseuran 70-vuotisjuhla

Tiistaiseura juhlii merkkipäivään la 1.10. Pokrovan päivän liturgia klo 10 linnoituksen kirkossa, Tiistaiseuran lahjoittaman uuden kirkonkellon siunaus ja juhla seurakuntasalissa.

Imatran kirkon 60-vuotisjuhla 2.10.

Kirkon 60-vuotisjuhlaa vietetään su 2.10. Juhlaliturgia klo 10 Nikolaoksen kirkossa ja ristisaatto. Juhlajumalanpalveluksen toimittaa KP metropoliitta Ambrosius papiston kanssa. Tarjoilu seurakuntasalissa ja ohjelmallinen juhlahetki. Sunnuntai-iltana 2.10. klo 19 kiitosrukoushetki kirkossa ja iltatee Sienimäen pappilassa.

Юбилей Свято-Никольской церкви в Иматре

Никольскому храму исполняется 60 лет в воскресенье 2.10. Праздничную литургию в 10 часов утра возглавит Высокопреосвященнейший митрополит Амвросий. После литургии крестный ход и праздничная трапеза в приходском доме с программой. В воскресенье вечером 2.10. в 19 часов благодарственный молебен в храме и после него чай в причтовом доме.

Esitelmät Armenian kirkosta

Armeniasta, Armenian kirkosta ja lapsi- ja nuorisotyöprojektista kertovat toiminnanjohtaja Artem Shahbazyan ja koulutussuunnittelija Wilhelmiina Virolainen. Tilaisuudet ovat seurakunnassa seuraavasti: la 8.10. vigilian jälkeen Imatran seurakuntasalissa ja su 9.10. liturgian jälkeen Lappeenrannan seurakuntasalissa.

Ekumeeninen tilaisuus Parikkalassa la 5.11.

Liturgia Parikkalan tsasounassa klo 10 ja sen jälkeen panihida Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Kahvitilaisuus Parikkalan evl. seurakuntatalolla.

Syksyn piirakkatori ja herkkuleivonnaisten myyjäiset la 12.11. Imatralla

Isänpäivän aattona järjestetään perinteiset toimintapiirien yhteiset suolaisten ja makeiden erilaisten leivonnaisten myyjäiset Imatran seurakuntatalolla klo 10–13.

Valamolainen teeihtapäivä Lappeenrannassa 13.11.

Perinteinen Valamolainen teeihtapäivä Lappeenrannan seurakuntasalissa sunnuntaina 13.11. klo 12. Vieraina munkki Simeon Valamon luostarista. Liput 10 €/aikuinen ja 5 €/lapsi. Tuotto Valamon luostarin hyväksi.

”Kirkkovuoden 12 suurta juhlaa – miten luen juhlaikoneja?”

Ikonin Ystävien järjestämä luentotilaisuus ma 14.11. klo 18 Imatran seurakuntasalilla. Tervetuloa tutustumaan kirkkovuoden kierto-juhla-ikonien välityksellä.

Teemalliset kirkkokahvit jatkuvat

Hengelliseksi virkistykseksi järjestetään teemallisia kirkkokahveja, joiden yhteydessä tutustumme yhdessä mm. pyhien ihmisten elämään esimerkiksi, kristityn kanssakulkijoina ja esirukoilijoina sekä muihin kirkollisiin aiheisiin. Lappeenranta: ma 21.11. Jumalansynnyttäjän tempelliintuomisen juhlanä tutustumme Pyhtitsan nunnaluostariin. Imatra: su 23.10. Aiheena Pyhtitsan nunnaluostari Virossa – katkeamaton rukouksen virta.

TAMPEREEN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO

Suvantokatu 10, 2 kerros, 33100 Tampere,

Avoinnna ti–pe klo 9–13.

p. 0400 346 089, tampere@ort.fi,
www.ort.fi/tampere

PAPISTO

Kirkkoherra Aleksej Sjöberg,
p. 050 557 0050

Pastori Heikki Honkamäki,
p. 050 557 0057

MUU HENKILÖKUNTA

Kanttori Heikki Hattunen,
p. 050 557 0051

Kanttori Jenni Hakkarainen,
p. 044 301 0974

Nuorisotoimenohjaaja Nemanja Balčin,
p. 040 1781633

Kanslisti Arja Pikkuharju,
p. 050 557 0056

Emäntä Tatiana Kallo,
p. 050 557 0053

AVUSTAVA PAPISTO

Pastori Jelisej Rotko,
p. 044 940 0221, elisrotko@gmail.com,
Rovasti Markku Toivanen, p. 045 859 3325,
markku.toivanen@pp3.inet.fi

Pastori Mikael Punnala, p. 050 524 2641,
mikael.punnala@gmail.com

Diakoni Harri Kahila, p. 045 130 6723

Diakoni Jarkko Luonila, p. 040 521 8697,
jarkko.luonila@gmail.com

Tampere

**Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän
Nikolaoksen kirkko, Tuomiokirkonkatu 27,
p. 040 358 9099**

Vahtimestari Mika Kangasaho, p. 050 557 0054
Isännöitsijä Leena Uusi-Tarkka, p. 040 563 5556

JUMALANPALVELUKSET

Pe 30.9. klo 18 vigilia

La 1.10. klo 10 liturgia

Su 2.10. 10 liturgia

Ti 4.10. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 5.10. klo 8 liturgia

La 8.10. klo 10 liturgia, rom

La 8.10. klo 18 vigilia

Su 9.10. klo 10 liturgia

La 15.10. klo 18 vigilia

Su 16.10. klo 10 liturgia

Ti 18.10. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 19.10. klo 8 liturgia

La 22.10. klo 18 vigilia

Su 23.10. klo 10 liturgia

Ti 25.10. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 26.10. klo 8 liturgia

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

Ti 1.11. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 2.11. klo 8 liturgia

Su 6.11. klo 10 liturgia

Ti 8.11. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 9.11. klo 8 liturgia

La 12.11. klo 18 vigilia

Su 13.11. klo 10 liturgia

Pori

Johannes Teologin kirkko, Maantiekatu 46

Isännöitsijä Jarkko Luonila,
p. 040 5218697

JUMALANPALVELUKSET

To 13.10. klo 18 praavilo

Su 16.10. klo 10 liturgia

To 20.10. klo 18 Jeesus-rukous

La 29.10. klo 18 vigilia

Su 30.10. klo 10 liturgia

To 10.11. klo 18 Jeesus-rukous

Su 13.11. klo 10 liturgia

Kolho

**Pyhittäjien Sergei ja Herman Valamolaisen
kirkko, Kappelitie, Vilppulan Kolho**

Isännöitsijä Toivo Nikoskinen, p. 050 431 6431

JUMALANPALVELUKSET

Su 9.10 klo 10 liturgia

La 5.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia

Valkeakoski

**Pyhän Nikolaoksen rukous-
huone, Kalmistonkatu**

JUMALANPALVELUKSET

Su 16.10. klo 10 liturgia

Jämsä

Jämsän ev.lut. seurakuntatalo, Koskentie 30

JUMALANPALVELUKSET

Su 23.10. 10 liturgia

Akaa

Ev.lut. seurakuntatalo, Sontulantie 1, Akaa

JUMALANPALVELUKSET

La 5.11. klo 10 liturgia

TAMPEREEN SEURAKUNNAN TOIMINTAA

TAMPERE

Katekumeeniopetus Tampereella

Seuraavina tiistaina klo 18 Nikolainsalissa:
4.10., 18.10., 1.11., 15.11., 29.11., 13.12.

Tampereen kirjallisuuspiiri

Kokoontuu kerran kuukaudessa sunnuntaisin palveluksen jälkeen n. klo 12.30–14 Nikolaintalon kerhohuoneessa. Lisätietoja: Arja Kangaspunta, p. 050 325 1880. Syksyn ensimmäinen kokoontumiskerta: 9.10. Tommi Kinnunen: Neljäntienristeys. Tervetuloa mukaan keskustelemaan!

Tampereen kirkon kuoro

Harjoitukset Nikolainsalissa torstaisin 18–20. Uudet laulajat, ottakaa yhteyttä kanttoriin. Kanttori Heikki Hattunen, heikki.hattunen@ort.fi, p. 0206 100 358.

Poikakuoro Tampereella

Alakouluikäiset pojat laulavat kirkko- ja lastenlauluja. Harjoituksissa myös leikitään yhdessä. Harjoitukset Nikolainsalissa torstaisin

17–17.45. Ohjaajana kanttori Heikki Hattunen, heikki.hattunen@ort.fi, p. 0206 100 358.

Poikien seikkailukerho Tampereella

Tampereen seurakunnassa toimii 9–13-vuotiaiden poikien seikkailu- ja retkeilykerho, joka tekee pieniä seikkailuja kaupungin alueella ja lähiympäristössä. Lisätiedot: Pekka Salo, p. 040 091 0210, s-posti: petros.salo@gmail.com.

Nokian Tiistaiseura

Puheenjohtaja Eeva-Liisa Kaikkonen,
p. 040 568 3147.

PORI

Porin seudun tiistaiseura ry

Puheenjohtaja Anita Luonila, p. 050 569 3671
Sihteeri Maria Ojanen, p. 050 381 2063
www.porinseuduntiistaiseura.fi

Tiistaiseura

Kokoontuu syyskaudella joka toinen tiistai klo 18. Aluksi on aina rukoushetki. Isä Aleksej, isä Heikki, Jenni, Heikki ja Nemanja pitävät vuorollaan opetustilaisuuden. Muina iltoina voi olla esitelmä tai luetaan PSHV:n opetusmateriaalia. Tarjolla myös maittava kahvipöytä sekä miniarpajaiset. Syyskauden tiistaiseurailat ovat 11.10., 25.10., 8.11., 22.11. ja 20.12.

Kirkkokahvit

liturgiajumalanpalvelusten jälkeen Teologisalin puolella.

Porin lukupiiri

vetäjänä Sirpa-Helene Soini. Kokoontuu seuraavasti:

Su 2.10. klo 16 aiheena Tapio Koivukari: Unisasaarnaaja.

Su 6.11. klo 16 aiheena Martta Salmela-Järvinen: Miina Sillanpää.

Su 4.12. klo 16 aiheena Jevgeni Vodolazkin: Arsenin neljä elämää.

Raamattupiiri

Vetäjänä Jyri Luonila. Kokoontuu kerran kuukaudessa tiistai-illalla. Aluksi on ehtoopalvelus, jonka jälkeen luetaan ja keskustellaan seuraavan sunnuntain liturgian raamatun kohdista.

Askartelukerho Pyöröset

Kokoontuu jatkossa joka toinen keskiviikko klo 18–20. Kerhoa pyörittävät Anita Luonila, Sirkka Grönlund ja Tuula Nousiainen. Kerhossa valmistetaan sekä yhteisiä että omia töitä, vaalitaan perinteitä ja opetellaan uusia taitoja sekä tehdään tuotteita kirkon käyttöön ja myyjäisiin. Kerhossa voi myös harjoitella karjalankielen ymmärtämistä. Ikonimaalauksen aloittamistakin suunnitellaan. Syyskauden kerhoillat ovat 12.10., 26.10., 9.11., 23.11. ja 7.12.

TAPAHTUMIA

Hapankaalitalokoot

La 22.10 klo 10.

Lasten isänpäiväaskartelu

La 12.11. klo 11.

Juhlisiin liittyvät palvelukset on merkitty tummennettuina. Suuret juhlat merkitty tähtisymbolilla*.

Diakonia

DIAKONIAN TOIMINTA HELSINGIN SEURAKUNNASSA

DIAKONIATOIMISTON PUHELINPÄIVYSTYSAJAT
ma, ti, to ja pe klo 9–12, p. (09) 8564 6160
Henkilökohtaiset tapaamiset sovitaan ensisijaisesti oman alueen työntekijän kanssa.

SÄHKÖPOSTI

diakonia.helsinki@ort.fi
Kaikilla työntekijöillä on oma sähköpostiosoite muotoa: etunimi.sukunimi@ort.fi

DIAKONIATYÖSTÄ VASTAAVA PAPPI

isä Teo Merras, p. (09) 85646120, 040 540 3200

TIIMIESIMIES

ylidiakoni Juha Lampinen,
p. (09) 85646130, 040 527 9580

DIAKONIATYÖNTEKIJÄT

Helsinki

Kari Hartikka, p. (09) 8564 6162, 040 703 4616

Sarianne Karulinna, p. (09) 856 46165, 0400 531 308

Itä

Vantaa: Johanna Jomppanen,
p. (09) 8564 6166, 050 404 9404

Itä- ja Keski-Uusimaa: Jaana Björninen,
p. (09) 8564 6164, 0400 304 361

Länsi

Espoo, Kauniainen: Taisia Pohjola,
p. (09) 856 46163, 040 583 2915

Länsi-Uusimaa: Jaana Larikka,
p. 040 764 0992

HELSINKI

Horse

Tervetuloa mukaan kaikki uudet ja vanhat horselaiset! "Helsingin ortodoksisen seurakunnan ompeluseura" kokoontuu torstaisin. Aloitamme ehtoopalveluksella Kotikirkossa klo 17 ja jatkamme diakonian alatoimistolla (os. Unioninkatu 39, sisäpiha) klo 20 saakka. Horse on diakonian ja kasvatuksen yhteinen toimintapiiri, ohjaajina diakoniatyöntekijä Jaana Larikka ja kasvatustyöntekijä Kristiina Klubb. Horsessa voi neuloa, virkata, ommella, huovuttaa, maalata ym. Eikä haittaa jos käsityöt eivät koulussa olleet parasta osaamista, kyllä Horsessa hommat sujuu! Ja aina on mahdollista vain istuskella ja nauttia hyvästä seurasta. Lisätietoja Jaanalta p. 040 764 0992 ja Kristiinalta p. 040 725 5713 tai s-postitse etunimi.sukunimi(at)ort.fi.

Sofiakerho

Kerho on tarkoitettu seurakuntamme alueella asuville kehitysvammaisille ja heidän omaisilleen. To 20.10 klo 11–12.15 Pt. Aleksanteri Syväriläisen kappeli, os. Myllypurontie 1 B2, sisäänkäynti Jauhokujan puolelta. Lisätietoja: Taisia Pohjola

Virkistysiltapäivä seniori-ikäisille

Tervetuloa virkistysiltapäivään parillisten viikkojen torstaina kello 12–14. Kokoonnumme toimii seurakuntasali (os. Unioninkatu 39, sisäpiha). Tarjolla mielenkiintoisia esityksiä ja keskusteluja sekä lounas, joka maksaa yhden euron. Tilaisuus on avoin kaikille. Syksyn seuraavat iltapäivät ovat 6.10., 20.10. ja 3.11. Lisätietoja: Diakoniatyöntekijä Sarianne Karulinna

Diakoniaruokailu

Joka tiistai seurakuntasalilla (Unioninkatu 39, sisäpiha) klo 12. Sisäänpääsy klo 12.30 asti. Ateria maksaa yhden euron. Tiedustelut: Diakoniatyöntekijä Sarianne Karulinna

ITÄ

Järvenpään diakoniakerho

To 6.10. klo 12–14.30 kirkon kryptassa. Vierailija Aune Svennevigin aiheena "Klaukkalan Pyhän Nektarios Eginalaisen kirkko, sen vaiheet ja toiminta". Aloitamme kerhon rukouspalveluksella kirkossa. Tarjolla kahvia ja välipalaa. Tiedustelut: Jaana Björninen

Porvoon diakoniakerho

To 13.10. klo 13–15.30 Porvoon kirkon salissa, paikalla isä Mikael Sundqvist aiheena "Pyhät ihmiset ortodoksisuudessa". Kahvi- ja välipalatarjoilu. Tiedustelut: Jaana Björninen

"Kohti joulua" PopUp-tapahtumat

Vantaa: Tikkurilan kirkolla ke 16.11. klo 16. Tervetuloa jouluaiheiseen askartelutuokioon. Tilaisuus on avoin ja sopii kaikenikäisille. Tarjolla välipalaa (vapaaehtoinen tarvike-/tarjoilumaksu). Paikalla diakoniatyöntekijät Johanna Jomppanen ja Jaana Björninen, kasvatustyöntekijä lida Lonkila sekä isä Mikael ja kanttori Olga. Lopuksi rukouspalvelus. Tiedustelut: Johanna Jomppanen, Jaana Björninen

Järvenpää & Porvoo: Diakoniakerhojen yhteydessä. Järvenpään kirkolla to 8.12. klo 12–14.30 ja Porvoon kirkolla to 15.12. klo 13–15.30 kaiken ikäisille, kaikille avoin toiminnallinen joulutapahtuma ja alueen diakoniatyöntekijöiden kohtauspaikka. Tervetuloa mukaan! Tiedustelut: Jaana Björninen

LÄNSI

Maria Pariisilaisen piiri

Kahvitreffit klo 14–15.30 kokoonnumme seuraavasti: Ke 5.10. Cafe Ciao 2 krs. Kauppakeskus Lippulaiva, Espoonlahti. To 13.10. Kaisan kahvila Sampokuja, Tapiola. Ke 19.10. Cafe Ciao 2 krs. Kauppakeskus Lippulaiva, Espoonlahti. To 10.11. Kaisan kahvila Sampokuja, Tapiola. Lisätietoja: Taisia Pohjola

Trapesa - kansainvälinen kohtaamispaikka

(Kotikyläntie 5, Espoon keskus) Diakoniatyöntekijä Taisia Pohjola on tavattavissa tiistaina 25.10. klo 12–13. Olet tervetullut asioimaan, nauttimaan kupposen kahvia tai teetä, lukemaan päivän lehden tai keskustelemaan kanssamme! Lisätietoja: Taisia Pohjola

Länsi-Uusimaan syksyn teemana diakoniakerhoissa on "seurakunta tutuksi". Kerhoissa tutustutaan seurakunnan eri toimintoihin kahvittelun ja rennon seurustelun merkeissä. Diakoniatyöntekijä Jaana Larikka aloittaa alueen uutena työntekijänä.

Nummellan perjantaipiiri

Nummellan rukoushuone, os. Naaranpajuntie 7, Nummela. Diakoniatyöntekijä mukana 4.11., 25.11., 16.12. klo 12–14. Ruokailu ja kahvi 3 e, vaihtuvaa ohjelmaa, keskustelua.

Lohjan seniorikerho

Karjalan valistajien kirkko, os. Nahkurinkatu 4, Lohja. Diakoniatyöntekijä mukana torstaina 10.11. klo 14–16. Kahvittelua, keskustelua, vaihtuvaa ohjelmaa.

"Kohti joulua" -tapahtuma Kirkkonummella

Torstaina 17.11. klo 14–16. Jouluisia askartelua ja pientä purtavaa. Luterilainen seurakuntatalo, Seurakunnantie 1, Kirkkonummi

OLETKO KIINNOSTUNUT VAPAAEHTOISTOIMINNASTA?

Ota yhteyttä:
Kristiina Aminoff, p. 040 350 1951

SAIRASTATKO TAI SAIRASTAAKO LÄHEISESI?

Jos haluat papin tai diakoniatyöntekijän käyvän sinun tai läheisesi luona kotona tai sairaalassa, ota rohkeasti yhteyttä päivystävään pappiin puhelinnumero (09) 856 46105 (arkisin klo 9–14) tai alueesi diakoniatyöntekijään.

Perheutisia

Yksityisyydensuojan turvaamiseksi julkaisemme perheutisia vain saatuaamme siihen erillisen luvan. Jos haluatte tiedon avioliittoon vihkimisestä, lapsenne kasteesta tai omaisenne kuolemasta, pyydämme antamaan julkaisuluvan joko toimituksen yhteydessä tai ilmoittamalla siitä seurakunnan asiakaspalveluun, asiakaspalvelu.helsinki@ort.fi tai puhelimitse numeroon **09-85 646 100**.

Helsingin seurakunta

VIHITYT

Hele Latvasalo (e. Hintikka) ja Markus Kristian Latvasalo, 6.8.2016
Sanni Taskinen ja Ilari Aho, 20.8.2016

KASTETUT

Lila Eleni Melissa Lakopoulos, 14.5.2016
Kornelius Jalonen, 21.5.2016
Niki Dexter Enkelinen, 28.5.2016
Julius Kasper Avelin, 3.7.2016

Elsa Aleksandra Roivainen, 16.7.2016
Pihla-Maria Eila Härkin, 13.8.2016
Viola Christine Adèle Jägerhorn, 27.8.2016
Silja Aili Anastasia Sidoroff, 28.8.2016
Sofia Melissa Mykkänen, 17.9.2016
Mikael Viljam Olavi Keramaa, 17.9.2016

IKUINEN MUISTO

Reijo Juhani Jormanainen, s. 1964, Helsinki
Päivi Inkeri Virtanen, o.s. Ritva, s. 1927, Loppi
Eino Helonsalo, s. 1935, Impilahti
James Eino Ensio Fihlman, s. 1941, Helsinki

Lahden seurakunta

VIHITYT

Harri Mattila ja Sanna-Mari Eronen, 16.7.2016
Mikael Sinisalmi ja Sari Parkkinen, 23.7.2016
Markus Tapper ja Mona Miinin, 14.8.2016
Heikki Mantsinen ja Tuulia Isoviita, 20.8.2016

KASTETUT

Lilia Adele Talja, 20.5.2016

Alisa Miroslava Palamarchuk, 14.5.2016

IKUINEN MUISTO

Aari Aleksanteri Mantsinen, s. 1927, Ilimantsi
Aune Agnes Itkonen, s. 1924, Impilahti
Viljo Benjam Taunula, s. 1918, Impilahti
Reino Johannes Maskonen, s. 1934, Suistamo
Veikko Sarnikari, s. 1934, Salmi

Kiitokset

Kiitos rippi-isällemme Veikko Purmoselle Ension saattamisesta ja siunaamisesta 14.5.2016 haudan lepoon ja panihidasta 18.6.2016. Samoin monet kiitokset Isä Mitrolla monista hyvistä neuvoista hautajaisjärjestelyissä.

*Pirkko Fihlman ja lapset
Petri, Pirjetta ja Perttu*

Kiitän muistamisesta 90-vuotismerkkipäivänäni 3.6.2016.

Konstantin Häkkälä

SURURYHMÄ läheisensä menettäneille

Uusi sururyhmä aloittaa to 13.10. klo 17. Pyhän Kolminaisuuden kirkon kerhotiloissa, Unioninkatu 31, sisäänkäynti Rauhankadulta. Lämpimästi tervetuloa!

Ohjaajat: Okko Balagurin ja Tatjana Wilenius
Ilmoittautumiset: Milja Sarlin, p. 0985646102

”VAMMAISUUS NÄHDÄÄN vikana, joka pitäisi korjata, eikä olemisen tapana. Minusta on hirveän ongelmallista ajatella, että Jumalan luomistyötä pitäisi ruveta korjailemaan. Minut on luotu tällaiseksi – mistä minä parantuisin, jos uskoisin paremmin?”

pyörätuolilla liikkuva teologi Ronja Venesperä, Valomerkki 13.9.

”ME OLEMME Jumalan tahdosta olemassa, ja jos Jumala ei tahtoisi, meitä ei olisi. Jumalan oleminen on olemista itsessään, ja siitä erossa oleminen on kadotusta.”

pastori Teemu Toivonen, Kirkko ja kaupunki 8.9.

”SEURAKUNTAELÄMÄSSÄKIN meidän on hyvä ymmärtää, ettei maailma ole enää entisensä. Meidän tulee toteuttaa evankeliumin kehotusta rakastaa lähimmäistä niin kuin itseämme ja hengellisinä yhteisöinä toimia rakkauden, oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvoisen maailman puolesta.”

metropoliitta Elia, Paimen-Sanomat 3/2016

”NYKYHETKI ON kaikkein tärkein siitä syystä, että mennyttä ei enää ole eikä tuleva ole vielä koittanut. Merkittävin henkilö elämässäsi on hän, joka tällä hetkellä on sinun edessäsi, ja jolle voit tehdä joko hyvää tai pahaa. Tärkein asia elämässäsi on, mitä tällä hetkellä voit antaa tuolle toiselle ihmiselle.”

piispa Arseni, Savon Sanomat 2.9.

Ketä varten Uspenskin katedraali on?

Uspenskin katedraalissa käy yhä enemmän turisteja, ja ymmärrän hyvin, että seurakuntamme kruununjalokiveä halutaan esitellä heille. Mutta turistien suuri määrä haittaa keskittymistä jumalanpalveluksissa ja huonontaa tunnelmaa. Jotkut turistit ovat tietämättömiä tai piittaamattomia siitä, miten kirkossa käyttäytyään. Kamerat räpsyvät kuvauskieltokyltistä huolimatta, puheensorinaa kuuluu, miehillä on lippalakit ja jotkut haahuilevat ympäriinsä häiritsevästi.

Jos ihminen on kiinnostunut vierailemaan pyhäkössä, hänen pitäisi perehtyä pukeutumiseen ja käytöstapoihin. Auta armias, jos erehtyisin esimerkiksi arabimaissa moskeijaan paljain päin ja kengät jalassa. ”Maassa maan tavalla” ei ilmeisesti pädekään Suomessa.

Ketä varten Uspenskin katedraali on ensisijaisesti, turisteja vai seurakuntalaisia? Jos se on turisteja varten, sen voisi museoida ja alkaa periä sisäänpääsymaksua, kuten Venäjällä. Jos se on meille seurakuntalaisille, turistien vierailut voisi ajoittaa jumalanpalvelusten ulkopuolelle, kuten katolisessa Pyhän Henrikin katedraalissa. Tarvittaisiin myös ärhäköitä kirkkomummoja paimentamaan turisteja, kuten Venäjällä.

EVA SUNDGREN
HELSINKI

SEURAKUNTA VASTAA

Helsingin seurakunnan neuvosto on käsitellyt asiaa ja ilmaissut siitä huolensa. Ryhmävierailuihin palvelusten aikana suhtaudumme kielteisesti. Yhtenä ratkaisuna ongelmaan voisi olla, että vahtimestari päivystäisi palvelusten aikana ovella, mutta tämä on resurssikysymys. Toki myös vapaaehtoiset seurakuntalaiset voisivat ohjeistaa vierailijoita - tosin ystävällisesti.

Kirkko pyrkii olemaan avoin kaikille, mutta häiritsevää käyttäytymistä ja pukeutumista emme voi sallia. Uspenskin katedraali on ensisijaisesti seurakuntalaisia varten.

MARKKU SALMINEN
KIRKKOHERRA

Ota kantaa! Ortodoksiviesti julkaisee tällä palstalla lukijoitten kirjeitä, kolumneja ja mielipidekirjoituksia. Toimitus voi lyhentää tekstejä ja korjata oikeinkirjoitusta. Kirjoituksia voi lähettää osoitteeseen: ortodoksiviesti@ort.fi.

ORTODOKSIVIESTIN RISTIKKO 6/16

www.sanaris.fi / laadinta Erkki Vuokila, ulkoasu Heli Kärkkäinen

RISTIKKO 5/16 RATKAISU

	H	A	S	I	S		V	I	A	T									
	E	L	I	N	Y	M	P	A	R	I	S	T	O						
	R	E	N	N		A		I	S	L	A	M							
	R	A	D	O	N		R	A	I	V	A	R	I						
	A		B	I	I		P	A	N	I	S								
	N	E	A	T		N	I	T		T									
	E	D	E	L	L	A	K	A	V	I	J	A							
P	I	I	N	A		S		U		A	A								
U		M	A	R	T	T	Y	R	I	K	U	O	L	E	M	A			
P		U		U	T	T		A		M	A	S	O	N		I	L	M	A
P		K	A	S	T	A	J	A	N		M	E	S	T	A	U	S		
U		T	E	L	I	A	S			T	E	L	I	T		A	N	T	I

Ristisanatehtävän oikein ratkaisseiden kesken arvotaan mielenkiintoinen kirjapalkinto. Lähetä ristikon avainsanat (keltaisella pohjalla) sekä nimesi ja osoitteesi postikortilla osoitteeseen Ortodoksiviesti / ristikko, Liisankatu 29 A, 00170 Helsinki. Vastausten tulee olla perillä 20. lokakuuta mennessä. Ratkaisu sekä voittajan nimi julkaistaan 7/16-lehdessä 11.11.

Edelliseen tehtävään saimme runsaasti vastauksia – kiitokset niistä! Onnetar suosi **Kaija Hannula-Heinosta** Lahdesta. Hänelle postitimme ikoniteoksen Ikkuna pyhyteen. Onnittelut!

Laatukivet kohtuuhintaan
www.HautakiviHalvemmallafi

		99 €			510 €		960 €
2425 €		148 €	1195 €				

Sanna Taipale – Puh: 045 109 18 09 – Email: hautakivi@hautakivihalvemmallafi

Jumalansynnyttäjän suojelus (pokrova) 1.10.

*Tänä päivänä me hyväuskoinen kansa vietämme
Sinun tulosi valaisemina kirkasta juhlaa, oi
Jumalanäiti, ja katsoen pyhää kuvaasi hartaasti
lausumme Sinulle: Suojaa meitä pyhällä
peitteelläsi ja päästä meidät kaikesta pahuudesta
sekä rukoile Poikaasi Kristusta, meidän
Jumalaamme, pelastamaan meidän sielumme.*